

Tuusniemen Joulu 2010

Lukijalle.....	2
<i>Valto Holopainen</i>	
Joulutunnelmat muuttuvat - sanoma säilyy.....	3
<i>Olavi Rissanen</i>	
Jouluna 2010.....	4
<i>Risto Voutilainen</i>	
Joululoo.....	5
<i>Pirjo Smolander</i>	
Tuusniemen tyttö Ahvenanmaalle.....	6
<i>Tuulikki Metsola</i>	
Vanhin ja nuorin veli ja Muistoksi Albinille.....	7
<i>Liisa Kokkonen/toimius</i>	
Sankarivainajat ja vammautuneet Tuusniemen Pajumäen koulupiirin alueelta.....	8
<i>Ilmari Venäläinen</i>	
Nimismies Matti Ruuskasen esitelmä miestenkerhossa.....	11
<i>Toimitus</i>	
Sotamies Ilmarin sota.....	13
<i>Valto Holopainen</i>	
Joulun sanoma.....	15
<i>Tuulikki Metsola</i>	
Maatalousnäyttelystä 50 vuotta.....	16
<i>Juhani Mustonen</i>	
Miestenkerho.....	18
<i>Toimitus</i>	
Juhlat hämärässä.....	19
<i>Rauha Kekäläinen</i>	
Kiireen kirous.....	20
<i>Onni Ryynänen</i>	
Kesän muisto.....	21
<i>Rauha Kekäläinen</i>	
Kanas Topi.....	22
<i>Valto Holopainen</i>	
Osuusliike Uurtajan muistolle!.....	25
<i>Toivo Laitinen</i>	
Tyyne 101 vuotta.....	28
<i>Anna-Liisa Happonen</i>	
Matkalla Marokossa.....	29
<i>Martta Holopainen</i>	
Tuusniemen kunnan 140 toiminnan vuotta.....	30
<i>Toimitus</i>	
Lapsuus Vihtaniemellä.....	32
<i>Martta Ollikainen</i>	
Jouluaatona.....	34
<i>Outi Nykänen</i>	
Meidän Maikki.....	35
<i>Elina Lyytinen</i>	
Matka Ohtaanniemielle, Liukonpellolle ja Susiniemen kautta kotiin.....	35
<i>Olavi Nissinen</i>	
Purjehtiminen on välttämätöntä.....	36
<i>Valto Holopainen</i>	
Tuusniemen isojako.....	38
<i>Toimitus</i>	
Kuin Zepeteuksen pojat.....	39
<i>Esteri Miettinen</i>	
Kyyttölehmä Mantelin tarina.....	39
<i>Anja Pöyhönen</i>	
Tuusniemeä kehittämään.....	40
<i>Valto Holopainen</i>	
Kuinka syön noutopöydästä.....	41
<i>Ilona Rantala</i>	
Vanhimman tyttären puhe isälleen "Unskille".....	42
<i>Ulla-Riitta Moilanen</i>	
Mihin Laatanahon talo hävisi?.....	43
<i>Valto Holopainen</i>	
Kaappikellon tekijät.....	44
<i>Valto Holopainen</i>	
Onneni omistan sinulle.....	45
<i>Pentti Leppänen</i>	
Tuusjärven koulun oppilaiden kertomuksia kotikylästään ja kodistaan syksyllä 2010.....	46
Joulutervehdykset.....	50
Ilmoitukset.....	52

TUUSNIEMEN JOULU 2010

PÄÄTOIMITTAJA

KANNEN MAALAU

VALOKUVAT (ellei toisin merkitty)

Valto Holopainen

LEHTITOIMIKUNTA

Kari Puustinen, puheenjohtaja

Raimo Hätinä, sihteeri

Anna-Liisa Happonen

Onni Ryynänen

Valto Holopainen

JOULUTERVEHDYKSET

Anna-Liisa Happonen

ILMOITUKSET JA MARKKINOINTI

Kari Puustinen

Raimo Hätinä

Pentti Auvinen

Reino Miskala

Raimo Pääkkönen

Seppo Miettinen

Jarkko Toivanen

Teuvo Voutilainen

JULKAISIJAT

Tuusniemen Lions Club

Tuusniemen Kotiseutuyhdistys

PAINOPAikka

Kuopion Liikekirjapaino Oy

KIITOS

Tuusniemen Lions Club ja Tuusniemen Kotiseutuyhdistys kiittävät tämän lehden tukijoita, ilmoittajia, kirjoittajia, kuvittajia ja kaikkia lehden tekoon osallistuneita ja ennen kaikkea lukijoita. Tuusniemen Joulu on julkaistu ainoastaan Teidän tuellanne. Lehden teosta mahdollisesti kertyneet varat tullaan käyttämään kotiseututyön ja nuorison hyvien harrastusten tukemiseen.

HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA 2011
Terveisin:

Juojärvi jäätyy 22.11.2010.

Lukijalle

Olemme huomanneet entistä enemmän elävämme eräänlaisessa "virtuaalimaailmassa".

Tietodusvälineet, kuten lehdet ja televisio esittelevät meille osittain viihteen muodossa ongelmia.

Meidän pitää tämän meitä hallitsevan median mielessä uskoa kaikki, mitä eteemme revitään ja levitellään.

Meille esitellään monenlaisia väärintekoja, joiden kai-velemista ja esittelyä puolletaan ns. yhteiskunnan läpinäkyvyydellä. Mikäpä siinä, mutta me jotka emme voi näille ongelmille mitään, olemme kovin hämmentyneitä ja ihmeissämme.

Meistä alkaa muodostua eräänlainen virtuaalikansakunta. Tätä aivopestyä kansaa saa sitten höynäytellä jos jonkin moisiin massaälyttömyyksiin. Sosiaalinen media on aikamme muotia. Tämän tehokkaimpana muotona Facebook. Ystäviä ja kavereita meidän ei sen mukaan enää tarvitse nähdäkään, muuta kuin korkeintaan valokuvista tietokoneella ja ystäviä riittää sadoittain. Raplaamme vain tietokonetta.

Emmeköhän kuitenkin tässä "höyräkässä" ajattele ensin omilla aivoillamme ja sitten vasta uskomme jos uskomme kaikkiin meille esitettyihin "totuuksiin".

Tämän meidän joululehtemme asema ja levikki on vaikiintunut aika mukavasti. Vuoden varrella, vielä kesäläkin tulee terveisiä eri puolilta maata. Ihmiset kertovat saaneensa lehden Tuusniemeläisiltä sukulaisiltaan tai ys-

täviltaan. Monta kertaa he ovat löytäneet lehdestä kirjoituksia jostain tutusta asiasta, tai ihmisestä. Lukijat innostavat tekemään tätä lehteä edelleenkin. Tästä lehdestä sanotaan huokuvan voimakas kotiseutuhenki. Siinä olemme sitten onnistuneet, sitä me olemme tavoitelleetkin. Olemme täällä Tuusniemellä elleet aika mukavasti. Kunta on tullut toimineeksi 140 vuotta. Se on tullut meille tiedoksi kuluneen vuoden varrella monin tavoin.. Tämäkin lehti tuo sitä vielä esille omalta osaltaan. Keski-alue on rakennettu niissä merkeissä. Toivotamme kunnalle onnea ja palataan uusiin juhliin 10 vuoden kuluttua. Tiedämme myös sen, että kotiseurakuntamme toiminta itsenäisenä on loppumassa ja seurakunnan tervehdys ilmoitussivulla on entisen näköinen sitten viimeistä kertaa.

Toivotamme vielä enemmän onnea kaikille Teille lehtemme lukijoille eri puolilla maata. Tämä lehti on käden kurkotus täältä Tuusniemeltä sinne asti missä kaukana olettekin. Emme unohda tietenkään Tuusniemeläisiä itseään. Tämä lehti ei edes ilmestyisi ilman Teitä.

Onnellista elämää kaikille ja hyvää joulua!

Valto Holopainen

Joulutunnelmat muuttuvat – sanoma säilyy

Kirkollisista juhlapäivistä joulukuusi on varmaan läheisin kaikille siihen liittyvät herkkimät muistot ja tunnelmat. Pienestä lapsesta alkaen vuosittain toistuvat ulkonaisten tontterien joulukuusi, – pukki, kynttilät, ruuat ja lahjat tuntuvat olevan pitkän odotuksen takana, öitä lasketaan, ja joulukalenterin pikkuovia avataan innolla.

Meistä aikuisista joulu tulee aikanaan, mutta lapsen kohdalla on toisin. Se on liian etäällä. Eikä se ole ihme, koska jotkut tutkijat jopa sanovat, että lapsen ja vielä kasvavan nuoren aikakäsityksessä yksi vuosi vastaa aikuisen viittä vuotta.

Kun joulupukin salaisuus on lapsen pettymykseksi paljastunut, hänelle jäävät joulun tunnelmaan muut ulkonaiset tekijät: joululoman odotus ja kodissa mahdollisesti tehtävät valmistelut. Kodin ulkopuolelta tulevat viikkojen ajan liikkeissä soivat joululaulut.

Jouluaaton tunnelmat ovat hyvin kotikohtaisia ja myös asuinpaikasta ja vanhempien ammateista riippuvaisia. Aikaisemmin yleinen joulusauna on jäänyt lähinnä oma-

kotitalojen erikoistarjoukseksi. Sen sijaan aattona haudoilla käynnit yleistyivät sotien jälkeen, samoin kauneimpien joululaulujen laulaminen yhdessä jo ennen joulua.

Joulutunnelmat muuttuvat, kun nuorena kodissa aletaan sovittaa yhteen kummankin lapsuuskodin ehkä toisistaan poikkeavia perinteitä. Näin perinnetietä jatkuu.

Yhä harvemmin vanhemman polven edustajilla on enää omakohtaisia muistoja hevoskyydistä joulukirkkoon. Taavettia ja Tiinaa ei enää voida ottaa reenannoille, mutta sen sijaan auton takapenkillä – Tuusniemelläkin.

Aikaisemmin kotihartauden korvasi radioitu jumalanpalvelus. Jo vuosikymmenien ajan on ollut mahdollisuus värityksen välityksellä osallistua kotona joulujumalanpalvelukseen. Siinä on mahdollisuus nähdä eri kirkkoja, kuulla rikasta kirkkomusiikkia ja vieraan papin saarnaa. Kun ajoissa hiljennytään ja keskitytään kuuntelemaan, joulun sisältö saa oman rikkaan sisältönsä.

Olen näin pitkään eritellyt jouluun liittyviä tapoja ja – tunnelmia. Jos kysytään, minkä ikävaiheen tunnelmat ovat sitten ”oikeita joulutunnelmia”, vastauksena on; jokaisen ikävaiheen ja jokaisen omakohtaiset tunnelmat ja – muistot ovat ”oikeita”.

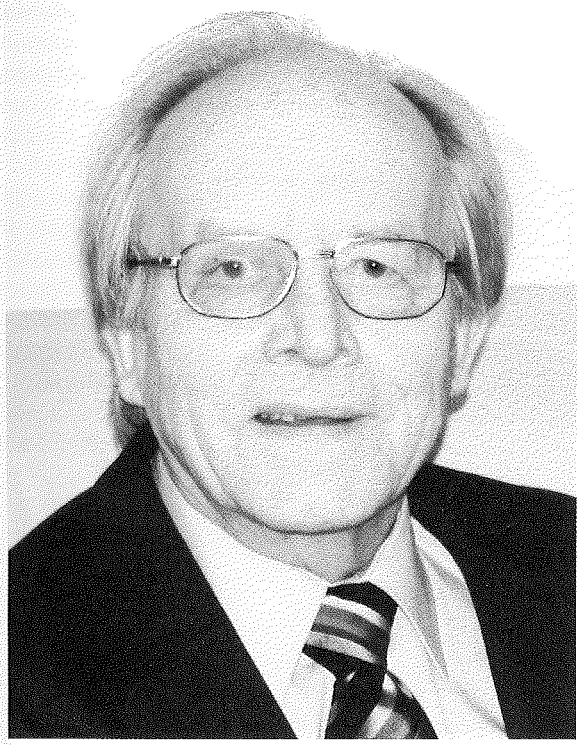
En erehtyne, kun ajattelen, että vuosikymmenien kattuessa ja ulkonaisten tekijöiden merkityksen vähentyessä, sisällöksi tulee entistä enemmän joulun ydinsanoma. Sen ihmettely, että kerran enkelin paimenille ilmoittama ”suuri ilo, joka on tuleva kaikelle kansalle” koskee myös minua. Et sinä enkä minä osannut vaatia joulusanomaa osaksemme, vaan se tuli lahjana meille. Pyhän uskomme syvin olemus on siinä, että joulun Jeesus on myös ylösnousemuksen Jeesus – vielä pyhänä salaisuutena, mutta kerran avautuvana.

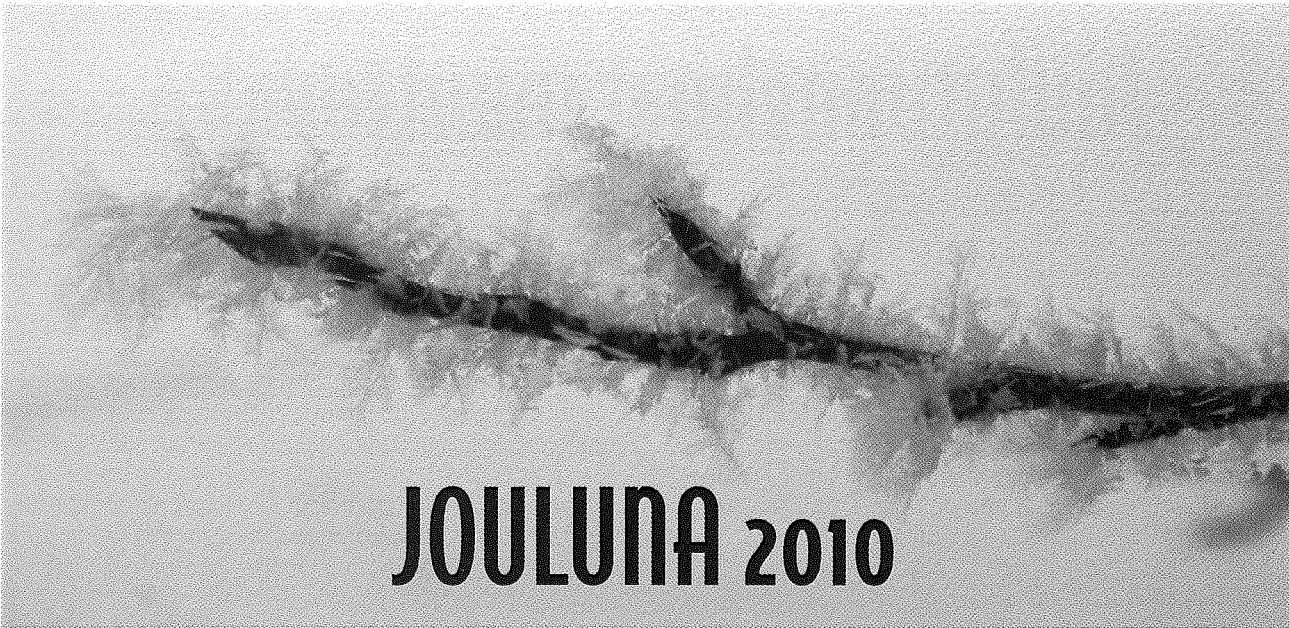
Tänä jouluna tuusniemeläiset tulevat joulukirkkoon viimeistä kertaa itsenäisen seurakunnan jäseninä. Suuren Järvi-Kuopion seurakunnan jäsenille kuuluu kirkossa edelleen sama sanoma kun tähänkin asti. Hallinnolliset muutokset eivät muuta sanomaa.

Siunattua juhla-aikaa jokaiselle toivottaen

Olavi Rissanen

JOULUNA 2010

Tänä jouluna Tuusniemen seurakunta lähestyy yhtä historiansa taidekohdista. Ensi vuoden alusta Tuusniemen seurakunta lakkaa olemasta itsenäisenä seurakuntana.

Tulevaisuudessa se on osa Järvi-Kuopion Seurakuntaa, joka puolestaan on yksi Kuopion seurakunnista. Takana-päin on 229 vuoden verran monenlaisia vaiheita alkaen aina kappeliseurakunnan perustamisesta. Tänä vuonna 140-vuotista taivaltaan juhlinut Tuusniemen kunta sen sijaan jatkaa edelleen.

Kirkko on vaikuttanut Tuusniemeläisten elämään sukupolvesta toiseen.

Ensimmäisistä vakituista asukkaista alkaen vanhemmat ovat tuoneet lapsensa kastettaviksi, nuoret ovat käyneet rippikoulun, pariskunnat ovat tulleet vihittäviksi ja kuolleet on siunattu haudan lepoon. Vanhemmat ja isovanhemmat ovat opettaneet lapsia iltarukouksessa turvaamaan Luojaan. Kirkosta on etsitty Taivaan isän lohdutusta kovien elämäntilanteiden keskellä.

Monena jouluna on Tuusniemen kirkon kellotapulilla lähellä ollut jouluseimi aaseineen ja pahnoineen. Siellä vapahtajan seimi kertoo meille, että Jumala ei ole jäänyt tavoittamattomaksi aatteeksi korkeuksiinsa. Sitä vastoin hän on syntynyt eläinten suojassa ihmiseksi ihmisten maailmaan. Siinä on joulun sanoma silmien edessä: Jumala on tullut pienessä Jeesus-lapsessa Vapahtajaksemme.

Monelle jouluaaton hämärässä rakkaansa haudalle kulkevien tuo seimi on kertonut hiljaisen lupauksen joulun ikuisesta valosta.

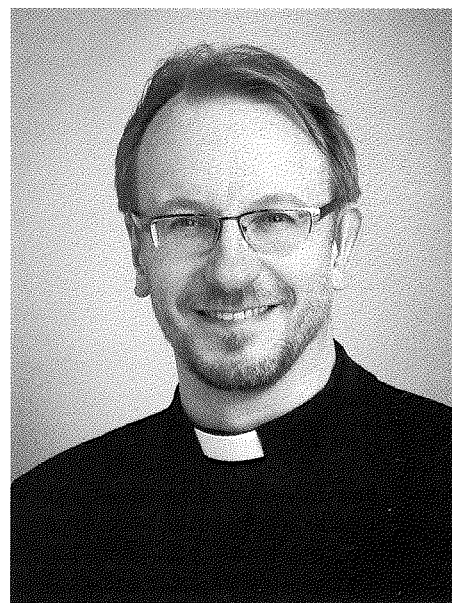
Tuusniemeläisten historian suurimpia taitekohtia eivät ole mitkään hallinnolliset uudistukset. Suurin taitekohta ei ole kappeliseurakunnan perustaminen tai muutos osaksi Järvi - Kuopion seurakuntaa. Historian suurin taitekohta on sen sijaan ensimmäinen joulu. Silloin Jumalan ikuisen rakkaus tuli pienessä lapsessa niin alas, että jokainen siihen varmasti yltää. Kristus on meidän veljemme ja ys-

tävämme. Enää kenenkään ei tarvitse jäädä epätoivoon. Hän on meidän paras joululahjamme. Sitä sanomaa on kuulutettu vuosisatojen ajan tuusniemeläisille. Sitä kuulutetaan tänäkin jouluna ja aina uusille sukupolville.

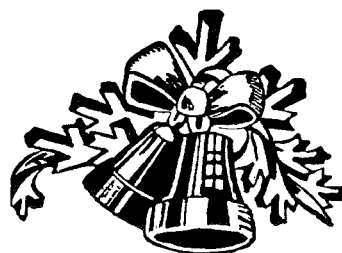
Jokaiselle kuuluu joulun sanoma: ”Älkää pelätkö! Minä ilmoitan teille ilosanoman, suuren ilon koko kansalle. Tänään on teille Daavidin kaupungissa syntynyt Vapahtaja. Hän on Kristus Herra. Tämä on merkinä teille: te löydätte lapsen, joka makaa kapaloituna seimessä.”

Riemullista joulujuhlaa!

Risto Voutilainen
sairaalapastori
Kuopio

Jouluihoa

Kirjoittaessani tätä Joululehden tervehdystä on juuri käännytty talviaikaan. Pitkät ja pimeät illat liittyvät Joulun odotukseen ja valmisteluun. Joulukuukuu on Joulukuukuu itse kullekin omine perinteineen ja valon juhla, josta lähdetään kevättä kohti.

Kulunut vuosi on ollut Tuusniemen kunnan 140-vuotis juhlavuosi. Vuosi alkoi Uuden Vuoden vastaanottajaisilla uudella torilla, jossa tarjolla oli lohikeittoa ja näyttävä iletulitus. Juhlat jatkuivat kesällä koulukeskuksessa Pääjuhlalla, jonne osallistui suuri joukko ”ns. ison salillisen verran” meitä tuusniemeläisiä. Kunnan alueella on ollut monia muitakin tapahtumia ja juhlia, joista kiitos kuuluu järjestäjille ja osallistujille. Pienetkin juhlat ja tapahtumat ovat tärkeitä alueen ja asukkaiden yhdistäviä tekijöitä ja me hengen luojia.

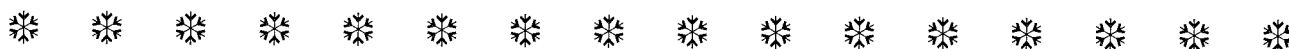
Investoinnit ja kaavoitus ovat kuluvana vuonna näytäneet merkittävää roolia kunnassamme. Keskittien remontti, Honkaniemen kunnallistekniikan rakentaminen ja muut teiden kunnostamiset näkyivät kaikille tuusniemeläisille, jotka liikkuvat taajaman alueella. Kaavoitus on edennyt Pahkasalossa omakotitalo- ja kesämökkkitontteineen ja niihin liittyvine matkailualueineen. Tuusniemeltä löytyy siis hyviä tontteja ja rakennuspaikkoja sekä taajamasta että haja-asutusalueelta. Keskustelua eniten on herättänyt Tuusmäen kaavoitus moottoriurheilukeskuksen osalta. Keskustelu on ollut kaksisuuntaista puolesta ja vastaan. Laajakaista asia etenee omaa polkuaan, Tuusniemi on talousarviossa valmistautunut polkaisemaan hankkeen käyntiin. Kirjaston korjauksen piirustukset on hyväksytty, ja valtionapu myönnetty, joten sekin asia etenee omaa tahtiaan.

Yhteistyö on lisääntynyt naapurikuntien kanssa. Kansalaisopisto toimii Kuopion kansalaisopiston järjestämänä ja Tuusniemi on järjestämässä ympäristöterveydenhuoltoa yhdessä Pohjois-Savon muiden kuntien kanssa. Kaavilaisten oppilaiden lisääntyessä koulussa linja-autot ovat täyttyneet niin, että ne kulkevat lähes täynnä, niin kuin joskus ennen muinoin.

Palveluiden osalta tuusniemeläisille kunnan peruspalvelut ovat toimineet entisellään.

Joululaulun sanoin ”Joulumaa on muutakin kuin tunturi ja lunta. Joulumaa on ihmismielen rauhan valtakunta. Eikä sinne matka silloin kovin kauan kestä. Joulumaa jos jokaiselta löytyy sydäimestä” toivotan teille kaikille omasta ja kunnan puolesta Hyvää Joulua!

Pirjo Smolander
valtuuston I varapuheenjohtaja

Tuusniemen tyttö Ahvenanmaalle

Minä, joka tätä kirjoitan muutin Ahvenanmaalta Tuusniemelle, mutta joskus on muutettu toiseenkin suuntaan.

Eräs ystävänä Helmi, joka nyt on jo kauan ollut Taiwan kodissa, oli muuttanut 1940 luvun lopulla Tuusniemeltä Ahvenanmaalle, ei tosin aivan suoraa tietä, vaan mutkien kautta, mutta kuitenkin.

Helmi kertoi minulle aikoinaan rippikouluajastaan Tuusniemellä ja vähän muustakin elämästään.

Hän oli kotoisin Paakkilasta Tuusniemeltä. Paakkilassahan oli asbestikaivos ja Helmikin saivat asbestia keuhkoihinsa niin, että hänellä oli vanhempana paljon ongelmia keuhkosairauksien kanssa.

Koti oli körttiläinen ja varsinkin äiti oli kovin tiukka herännäisyyden kannattaja. Siihen aikaan piti kaikkien körttiläisten pitää vain mustia vaatteita, lapsienkin. Nykyisin tuskin enää liene niin, Helmi kertoi, että hänellä piti koulussa olla aina mustat vaatteet päällä. Vain yhden kerran hänellä oli pieni poikkeama, puvussa oli valkea nauha!

Helmiä kiusattiin koulussa paljon vaatteiden tähden ja hän kärsi siitä itsekin.

Kun Helmi tuli rippikouluikänsä hän ajatteli, että kun hän saa rippikoulun käytyä, hän lähtee heti kotoa maailmalle. Eräs täti oli ommellut Helmille sinisen puvun ja hän sen piilotti puun juurelle lähtöä ajatellen.

Itse rippikouluajan Helmi käyttäytyi aika hyvin, mutta kun jaettiin ehtoollinen, hän sylkäisi leivän suustaan alttarille. Hän tahtoi kapinoida kaikkea hengellisyyttä vastaan. Sulo Nevala oli Helmin rippisi.

Hän oli myös körttiläinen ja hän käski Helmin sakastiin vastaamaan toestaan ja uhkasi että hän pitää Helmiä rippikoulussa viisi vuotta, eikä kirjoita tälle todistusta rippikoulun käymisestä.

Rovasti Heiskanen kuitenkin armahti Helmiä ja päästi hänet kirjoittaen todistuksen.

(Muuten tässä välissä sanottuna, Nevala oli, minun joka tätä kirjoitan, äitini hyvä sielunhoitaja ja ystävä ja ystävällinen hän oli minuakin kohtaan).

Niinpä Helmi heti rippikoulun käytyään pakkasi tavaransa, myös sinisen pukunsa puun juurelta ja vähän arkaillen lähti maailmalle. Helmi ihmetteli, ettei äiti vastustellut hänen lähtöään. Äiti sanoi vain, että hän etsisi Jeesusta pelastajakseen.

Niin vuodet kuluivat. Helmi meni naimisiin, sai tyttären, lähti merille tienamaan rahoja puolisonsa opintovelkoihin, mutta mies ottikin toisen naisen. Niin Helmi erosi ja meni uudestaan naimisiin paljon vanhemman miehen kanssa. Tämä oli väkivaltainen. Ioi mm kerran Helmiä paistinpannalla päähän ja niin sekin avioliitto ajautui karille.

Helmi alkoi polttaa tupakkaa, juoda ja juosta maailman riennoissa. Mutta sydän oli aina rauhaton. Hän tunsi, että Jumala kutsui häntä.

Artikkelin kirjoittaja Tuulikki Metsola.

Helmi muutti sitten Ahvenanmaalle. Kerran taas, niin kuin monesti muulloinkin, oli hengellinen kokous allekirjoittaneen kodissa, jossa oli sillä kertaa puhujina Helena ja Sulo Lappalainen. Eräs Gurli Söderlund pyysi Helmiä sinne kokoukseen. Gurli kysyi kokouksen lopussa haluaisiko Helmi esirukouksen puolestaan.

Helmi halusi ja niin Sulo Lappalainen rukoili Helmin puolesta. Sillä hetkellä Helmi tunsikin, että synnin kahleet irtosivat ja hän sai varmuuden siitä, että Jeesus otti hänet omakseen.

Helmi meni jonkun ajan kuluttua, valkeassa puvussa uskovien kasteelle Helluntaiseurakunnassa.

Ennen kastetilaisuutta Helmi näki yöllä uneen, että rippipastori Nevala seisoikin unessa mustassa papin kaavussaan. Hänellä oli kädessään valkoinen juliste, jossa kulkakirjaimin luki: ”Pukeudu nyt siihen valkeaan vaatteesseen.” Helmi näki samassa unessa myös äitinsä ja koki siinä hänen siunauksensa.

Vuonna 1984 kirjoitin artikkelin Helmistä erääseen lehteen. Vielä joitakin vuosia Helmi sai vaeltaa tässä maailmassa, uskon tietä kohti Taivasta, jonne hän sitten sai muuttaa.

Hän lopetti silloisen haastatteluhetkeni sanoihin: ”Toivoisin voivani tuoda sanoman uskosta niin hellästi muillekin, että he uskoisivat, että Jeesus on ainoa, joka voi antaa elämään todellisen onnen.

Tuulikki Metsola

Vanhin ja nuorin veli

Juurikkamäen Kumpulassa, jota myös on Kokkolaksi sanottu oli isäntänä **Otto Kokkonen** s. 1886 ja vaimonsa **Anna os. Lyytinen** s. 1891.

Heille syntyi 11 lasta, joista ensimmäisenä **Antti Albin**, sitten **Viljo**, **Arvi**, **Lyyli**, **Kerttu**, **Veikko**, **Selma**, **Sylvi**, **Lempi**, **Aino** ja viimeisenä ja nuorimpana syntyi **Toimi** vuonna 1934.

Antti Albin syntyi jo vuonna 1911.

Sotiin veljeksistä läksivät yhtä aikaa Antti, Viljo ja Arvi, sitten myöhemmin Veikko.

Nuorin veli Toimi oli silloin vielä 5-vuotias. Toimi muistaa sanoneensa läksijöille, ”Menkää vaan sotimaan, jos ryssä puottaa palopommin navetan vinnille, niin myös Veikon kanssa se kyllä sammutetaan”.

Viljo, Arvi ja Veikko selvisivät sodasta haavoittumattomana, mutta vanhin veljes Antti Albin sairastui vakavasti talvella 1940 ja kuoli heinäkuussa 1940.

Hän oli mennyt naimisiin vuonna 1936 naapurin tytären **Hilman os. Lyytinen** kanssa vuonna 1936.

Heille ei kerinnyt syntyä yhtään lasta. Hilma ei mennyt koskaan uusiin naimisiin. Hän viljeli kotitilaansa sisarensa kanssa.

Kumpulan tilalle jäi viljelijäksi nuorin veli Toimi. Hän oli tavallaan 23 vuoden ikäerolla ikään kuin toista ikäpolvea.

Hilma kirjoitti kirjeen miehensä muistoksi. Kirjettä ei ole päivätty. Kirjeen löysi Lyytilän talosta **Riitta Pokela**, hän oli pienestä vauvasta alkaen tätiensä huollettavana.

Nykyisin Helsingissä asuva Riitta kirjoitti kirjeen puhtaaksi ja toimitti Antti Albinin 23 vuotta nuoremmalle veljelle Toimille ja hänen puolisolleen **Liisalle** kesällä 2010.

Aika on kuronut veljesten elämän kohtalot liikuttavalla tavalla yhteen, kun Albinin sotilaskuva riippuu kehystettynä Toimin ja Liisa kotona Tuusniemen kirkonkylässä. Vanhemmat ihmiset ovat kertoneet, että veljekset ovat ulkonäöltään muistuttaneet paljon toisiaan.

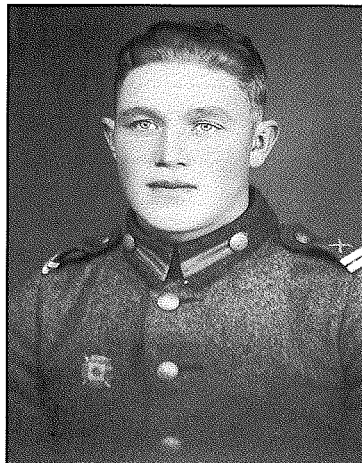
Toimi Kokkonen.

Muistoksi Albinille

Jos mentävä on sotahan, tai siellä sorrun surmaan, tai kuolen ruttoon julmahan, tai joudun tapaturmaan, niin taapahtukoon tahtosi. Myös silloin katso puoleeni ja autuas suo lähtö. On eletty vaikeita aikoja, joita on vietetty lähiaikoina. Me tunnemme raskaina sodan kauhut ja kaikkialla näemme muistoja sodasta ja muistot ovat synkät. Tuntuu siltä, että meiltä on vaadittu nyt enempi kuin koskaan ennen. On mennyt kodit, on mennyt omaisuus, on mennyt ne, jotka oli tuki isänmaan pohjalle, jotka taisteli meidän kaikkien puolesta, nimittäin nuoret miehet.

Niinpä sinuunkin Albin sota painoi haavansa lähtemättömänä. Tulit helmikuun 6. päivä rintamilta kotiin, kävin hakemassa täältä sinua, vilkuit jo etäältä minulle hymyilevästi, mutta olit kalpea ja samalla vakava. Olit ennen iloinen ja reipas, tulit naurusuulla kotiin joko työstä tai matkoilta, olit aina hyväntuulinen, katseesi oli kirkas ja lempeä. Ystävytytesi oli vilpiton, olit uskollinen elämäntoveri loppuun asti.

Olit toveriseurassa pidetty luotettuna ja hyvänä toverina. Kun liittomme sovittiin, viihdyit aina kotona,

et hakenut seuraa kylän kemuista, vaan uskollisesti luotit meidän yhteiselämään. Palvelit isänmaata vajaasta miehestä lähin, Astut S.K. riveihin jo ennen asepalvelusta. Ja olit muiden mukana milloin aika antoi kotihommita. Täytit tunnolla tehtäväsi isänmaallisissa tehtävissä. Olit siellä missä toisetkin viime talvena, niin kauan kuin sairastuit. Usein muistit kirjeillä kotiväkeä ja ne tiedot jotka sieltä tuli, otettiin lämpimästi vastaan. Niinpä kirjoitit mm. Jouluksi, että tällainen on meidän neljäs joulu, mutta on tähän tyydyttävä, sillä tämä on meille annettu rangaistukseksi meidän pahoisista töistämme. Nyt olet poissa, ei kuulu

raikas laulusi eikä iloinen naurusi, otettiin sinut luotamme kovien tuskien ja kärsimyksien kautta pois. Kaipasit läheisiäsi viime hetkellä, mutta elämäsi päivät oli tarkoin luettu, ettei ollut enää aikaa ystävien tapamiseen.

Kiirehdit matkalle lähtöä, sanoit päivän valkenevan, siksi on jouduttava täältä pois.

Hilma

Sankarivainajat Tuusniemen Pajumäen koulupiirin alueelta ja osin myös Tuusniemen kirkonkylän koulupiirin alueelta

Muistiin merkitsi ja kertoi: Ilmari Venäläinen
Tuusniemen Pajumäestä 1.2.2010

1. AAPELI KERÄNEN, PENTINLAHTI
* 22.1.1914 † 8.3.1940 26 v.
KOLLAANJOELLA

Hänen kotipaikkansa oli nykyinen Lindholmin paikka, hänen isänsä nimi oli Matti Keränen. Aapeli kävi etupäässä vieraisa töissä. Aapelin veli Jussi myi paikan ja asui jonkin aikaa Pajumäessä Holoppalan paikalla ja osti sitten paikan Savulahdesta ja sitten muutti Kuopioon.

2. MARTTI JUUTILAINEN, LIMANIEMI
* 3.2.1913 † 12.3.1940 25 v.
SÄKKIJÄRVELLÄ

Tilalla asui hänen siskonsa Tyyne miehensä Jaakko Miettisen kanssa. Tila on nykyisin heidän tyttärensä Ullan perheen kesäpaikkana.

3. ESKO KOPONEN,
SALMENKYLÄ ASIKKALAN TILA
* 8.6.1911 † 2.8.1941 30 v, RUSKEALASSA

Menehtyi saman puun alla kahden Tuusniemeläisen kanssa.

Tila tunnetaan nykyisin myös Hantun paikkana.

Esko meni naimisiin meijerikkö Mirjam Eskelisen kanssa. Heille ei kerinnyt syntyä lapsia. Esko oli oikein monitoiminen huumorimies ja ohjelmien esittäjä. Ilmari muistaa erikoisesti semmoisen ohjelman, kun hänellä oli kammilla pyöritettävä mylly, jolla hän pyöritti vanhoja mummoja nuoriksi tytöiksi.

4. KUSTI KOPONEN, SUONTAUS PAJUMÄKI
* 8.5.1906 † 2.8.1941 35 v. RUSKEALASSA

Kusti, hän oli Matin veli, joka teki elämän työnsä vaimonsa Sannin kanssa Suontakasen tilan viljelijänä. Kustista piti alun perin tulla Suontauksen isäntä. Tilaa ryhtyikin sitten viljelemään Matti.

Kusti oli Konttimäestä kotoisin olevan Väinö Taskisen ja naapurinsa Esko Koposen kanssa syömässä saman puun alla eväitään kun puuhun sattui kranaatti ja kaikki kolme Tuusniemeläistä menehtyivät järkyttävästi ja samanaikaisesti samassa paikassa.

Juho Forsman, joka oli naapuri Pajumäestä, oli ollut lähellä ja nähnyt, kun kranaatti oli surmannut Kustin.

Näin nämä kolme Tuusniemeläistä sankarivainajaa menehtyivät samanaikaisesti. Tuusniemeltä. Sattui vielä

niin, että Tuusniemen nimismies oli juuri silloin muutamien muiden kanssa käymässä kotiseutuvierailulla rintamalla. He olivat liikkeellä meijerin autolla.

Näin kotiseudun miehet ottivat sankarivainajat kyytiin. He ostivat tullessa Joensuusta arkut. Tämän surullisen kuorman kanssa he sitten joutuivat tulemaan kottiin.

5. PETTERI PARVIAINEN,
MATTILA PAJUMÄKI

Mattilassa oli iso tupa ja siinä sopi siten olemaan "loisia" joita Parviaisen perhekin oli. Hänen isänsä nimi oli Otto, joka ammuttiin Kohmalla talossa jossa oli kortteeria firman ajossa ollessaan. Petteri ei ole siten sankarivainaja.

6. LAURI PAJULAHTI,
TUUSNIEMI PAJULAHTI
* 10.4.1917 † 13.4.1942 25 V. KURSASSA

Lauri oli Sylvin ensimmäinen mies. Sotien jälkeen Viljo veli tuli sodasta ja meni Sylvin kanssa naimisiin ja he alkoivat viljellä tilaa, heille syntyivät myös pojat, joista Ilmari asuu nykyisin tilalla. Lauri oli käynyt kansanopiston ja oppinut siellä Puusepän taidon ja oli siten myös Pajumäen koululla käsityön opettajana.

Sylvillä oli tila myös Kangaslamminlailla.

Lauri oli ollut kohtelias ja hyväkäytöksinen nuori mies. Pitkäsen Antti oli ollut hänen oppilaana Pajumäessä. Hän oli ajanut polkupyörällä koululla. Kerran hän oli sanonut pojille, että nousee kyytiin. Kolme poikaa oli noussut pyörän päälle. Yksi tangolle ja kaksi tarakalle. Niilolan jälestä olevassa pitkässä ja jyrkässä alamäessä olikin tullut linja-auto vastaan ja pojat kyydissä. Lauri oli sanonut että "Tuossako se hyväkäs nyt on" Vahinkoa ei ollut kuitenkaan sattunut.

7. VEIKKO RÄSÄNEN,
YPYKKÄ ARVID RÄSÄSEN POIKA
* 29.5.1914 † 26.2.1940 26 v.
YLÄ-SOMMEELLA

Veikko oli Ypykän paikan poikia ja oli Leikkaisen talon Taimi-tytön kanssa riijuissa. Heistä piti tulla Leikkaisen tilan viljelijöitä ja vävy Pekka Leikkaiselle. Vanha väki ottanut tapahtuman raskaasti ja alkanut kovaäänisesti sättiä että "On se kumma, kun pitää Karjalan korpien takia nuoria miehiä tapattaa". Virkakunnan oli pitänyt tulla heitä toppuuttelemaan. Sota-aikana kun ei ole saanut ääneen arvostella vallanpitäjiä.

8. VÄINÖ JÄRVELÄINEN, PAJUMÄKI
* 13.6.1916 † 30.11.1939 23 v.
KIVENNAVALLA

Hän kaatui ensimmäisenä päivänä kun talvisota syttyi Oli Einari Järveläisen isä. Einarin äiti meni naimisiin Otto Krögerin kanssa.

Väinö oli juuri päässyt vakinaisesta palveluksesta siiviiliin ja joutunut heti lähtemään sotaan.

9. EERO HÄMÄLÄINEN, RUSILA
* 7.9.1919 † 25.5.1943 24 v. KRIVISSÄ
Hän oli mm. Veikko Hämäläisen veli.
10. MARTTI PITKÄNEN,
PAJUMÄKI PETÄISMÄKI
* 5.6.1925 † 27.10.1944 19 v. MUONIOSSA

Martti oli Petäismäen Antin veli ja joutui sotaan 18-vuotiaana.

Martilla ei ollut vielä perhettä. Anttikin oli jo sodassa. Hän kävi vuotta nuorempaa veljeään katsomassa Nurmeksen koulutuskeskuksessa Porokylän koululla. Sieltä tultua hän oli myöhästynyt kaksi vuorokautta. Esimies oli nostanut teltan lievertä ja sanonut että "Onhan se Pitkänenkin jo tullut". Mitään rangaistusta ei ollut kuitenkaan myöhästymisestä määrätty.

11. ANTTI HAKKARAINEN,
SALMENKYLÄ LIMANIEMI
* 22.2.1906 † 10.3.1940 34 v.
TAMMISUOLLA

Oli Eino Hakkaraisen veli. Antti oli "leveranssimies" ja Hiekkalalla työnjohtajana. Hiekkala oli kuopiolainen yksityisfirma. Antilla ei ollut perhettä.

12. SAKARI IKÄLÄINEN, PAJUSAARI
* 20.10.1910 † 15.7.1957 47 v.
TUUSNIEMELLÄ

Sakari piti ennen sotia pyhäkoulua, mutta vammautui vakavasti sodassa ja hänen elämänsä oli kovin vaikeaa. Sofia jäi leskeksi ja piti Pajusaaren vaikeissa olosuhteissa lypsykarjaa korkeaan ikään saakka.

13. TAUNO PIRSKANEN, PAJUMÄKI
* 22.2.1920 † 28.12.1961 41 v.
TUUSNIEMELLÄ

Tauno oli vielä sodan jälkeen viljelijänä ja kirvesmiehenä Pajumäessä ja Juurikkamäessä. Hän perusti perheenkin. Mutta vaikeasti haavoittuneena menehtyi vammojen takia ja on sen takia haudattuna Tuusniemen sankarihautaan.

Pro Patria

Pajumäen koululla säilytettävässä Pro Patria -taulun mukaan antoivat 1939 – 1940 sodassa henkensä uskonnon kodin ja isänmaan puolesta:

Väinö Oskar Järveläinen, Väinö Tuomela ja Veikko Arvid Räsänen.

Toisen pienemmän taulun mukaan Jatkosodan sankarivainajat Pajumäen koulupiiristä olivat:

Otto Happonen	Eero Hämäläinen
Paavo Jyrkkänen	August Koponen
Lauri Pajulahti	Petter Parviainen
Martti Pitkänen	Arvo Rahunen
Veikko Rahunen	Hannes Tirkkonen
Tauno Tirkkonen	

Sodissa vammautuneet Pajumäen koulupiirin alueelta kotoisin olevat miehet

1. SAKARI IKÄLÄINEN,
TUUSNIEMI, PAJUSAARI

Sofia Ikäläinen jäi leskeksi ja viljeli Pajusaarta korkeaan ikään saakka.

Sakari on haudattuna Tuusniemen sankarihautausmaalle ja on merkittynä myös kaatuneiden luetteloon.

2. AARO HAPPONEN

Muutti Pieksämäelle ja kuoli siellä myöhemmin Hänet tunnettiin nimellä Evelin Aaro.

Aaro asusteli Niilolassa ja Mattilan isossa tuvassa. Myöhemmin hän kouluttautui suutariksi ja pärjäsi hyvin elämässään.

jatkuu seuraavalle aukeamalle

3. ANTTI ITKONEN, PAJUMÄKI

Molemmat jalat särkyivät pahasti, mutta pystyi kuitenkin seisomaan ja vähän kävelemään. Samalla paikalla asuu nykyään Unto Itkonen, vaikka asuu osin Kaavilla-kin. Tila sijaitsee lähellä Pirkasta. Antin häitäkin pidettiin Mattilassa. Pekka Hyvärinen keräsi kylältä rahaa häihin, kun sulhanen oli sotainvalidi. Antti soitteli. Oli siis pelarinakin.

4. TAUNO PIRSKANEN, PAJUMÄKI

Hän oli syntyisin Juurikkamäestä. Anni Pirskanen oli vaimo ja Matti Pirskanen poika. Teki myös kirvesmiehen töitä vielä -50 luvun alkupuolella.

On merkittynä myös kaatuneiden luetteloon. On haudattuna Tuusniemen sankarihautausmaalle.

5. TAUNO MIETTINEN,
PAJUMÄKI, JOKELA

Taunon isää sanottiin Kopin Heikiksi.

Paikka sanottiin ennen Kopin paikaksi. Kuoli muutamia vuosia sodan päättymisen jäljestä. Hän pystyi asumaan kotonaan. Vaikka oli vaikeasti loukkaantunut, hän hankki isompia eria miesten paitoja ja kulki niitä myymässä talosta taloon. Kelkalla veteli talviaikaan paitakuormaa. Tauno oli mm Hantun Helvin setä.

6. PEKKA HYVÄRINEN,
PAJUMÄKI

Tunnettiin myös kutsumanimellä "Sota-Pekka". Pekka haavoittui kasvoihin kaksikin kertaa. Poskissa oli nähtävissä arvetkin. Pekka oli jo ennen sotaa armeijan palveluksessa ja oli ylennyt luutnantiksi. Sota-aikana hän yleni kapteeniksi asti.

Pekka asui ja viljeli omistamaansa tilaa Pajumäessä ja muutti vanhempana vaimonsa kanssa vanhustentaloon Tuusniemellä. Hänet nähtiin vielä vuosia lenkkeilemässä ryhdikkäänä kirkonkylän raitilla.

7. MIKKO OVASKAINEN,
MUTALAHTI

Mikolla oli pisin koulumatka Pajumäen kouluun. Hän tuli rantoja pitkin Antti Smolanderin mökille ja siitä Pahlalahen kautta Salmenkylän risteyksen kautta koululle. Asui sittemmin Kulajoella omassa talossaan. Mikko oli saksalaisten sotavankina Lapissa ja Norjassa, josta hän pääsi karkuun. Ruotsissa hän antautui kavereiensa kanssa virkakunnalle. Karkumatalla Mikko ajoi saksalaisilta kaapattua autoa. Loppumatkan Ruotsiin he tulivat metsiä pitkin.

8. MIKKO KOPONEN,
KUMPUSAARI

Mikko oli työnjohtajana Rissalan lentokentällä ja myös Salmenkylän tietä ja siltaa rakennettaessa. Mikko oli pitkään valtiolla aputyönjohtajana monilla paikoin ympäristökunnissakin. Eläkkeellä Mikko oli innokas kalamies ja kalastuskunnan hoitomies.

9. SULO HANTTU,
SALMENKYLÄ

Sulo oli tullut veljensä Julius Hantun luokse Pajumäkeen ja oli siitä yhtynyt ja mennyt naimisiin Salmenkylällä asuvan Helmi Koposen kanssa. Helmi oli kaatunen Esko Koposen sisar.

Siitä lähtien paikka tunnettiin Hantun paikkana. Sulo haavoittui pahasti mahaansa.

10. TOIVO HAPPONEN
PAJUMÄKI, KOLONSALO

Toivo oli harvinaisen kova juoksemaan ja hänen tarkoituksensa oli lähteä kokeilemaan kilpailuja kauempanakin. Hän kuitenkin haavoittui jalkaansa ja juoksuhaaveet saivat jäädä. Toivo meni melko pian sodan jälkeen naimisiin Liisa Kokkosen kanssa ja viljeli tilaansa Kolonsalossa. Hän oli Heikki Happonen poika ja Eeliksen veli. Asui myöhemmin Tuusniemen kirkolla. Sodassa Toivo oli taitava ja sitkeä lähipartiomies.

11. JUHO RÄSÄNEN
Kustilan paikalta SALMENKYLÄSTÄ

Osti myöhemmin Wahlbomin paikan Loukeiselta. Hänet tunnettiin "Voima Jussin"nimellä. Juholla oli melko suuri invalidiprosentti, mutta oli kova savottalainen.

Jussi kävi siis myös koulunsa Pajumäessä. Nykyisin tytär Margit omistaa Loukeisen paikan. Hänellä on myös vielä maata Salmenkylällä Kustilan paikalla.

12. TAUNO ITKONEN,
PAJUMÄKI

Asui myös Pirskasen paikan lähellä, johon rakensivat ja muuttivat myöhemmin Varkauteen. Taunolla oli vaimo Paakkilan puolesta.

13. ARVI SMOLANDER,
HIETAMÄKI

Oli siis Hietamäen Pekan poika ja Topin, Jussin ja Kaukon veli. Jussi oli Uurtajassa kaupanhoitajana. Arvi kävi koulunsa Pajumäen koulussa. Hän haavoittui jo sodan alussa. Arvin meinasivat panna sotilaskouluttajaksi, mutta hän pystyi kieltäytymään, kun sanoi ettei rupea tuttuja miehiä ja kavereita kouluttamaan. Hän muutti sittemmin Tampereelle, jossa toimi Osuusteurastamon ostomiehenä

14. VEIKKO HÄMÄLÄINEN,
RUSILA

Veikko elääkin vielä. Hän on 30 % invalidi, s. 1921

Veikko viljeli omistamaansa tilaa korkeaa ikään asti ja osallistui Tuusniemen kunnassa moniin luottamustehtäviin.

15. ILMARI VENÄLÄINEN,
PAJUMÄKI, LÄHEMÄKI

Ilmari viljeli Lähemäki -tilaa, luovuttaen tilan sitten pojalleen Urholle. Ilmari asuu omassa talossaan kotitilansa Lähemäen lähellä

Muisteli Ilmari Venäläinen, Lähemäki vuonna 2010

Nimismies Martti Ruuskasen esitelmä miestenkerhossa 23.3.1955

Väinö Linnan kirja "Tuntematon Sotilas" pääsi ilmestymään ikään kuin salaa. Tavallisesti kustantaja pyrkii jo etukäteen jollakin tavoin mainostamaan ja julkituomaan teosta, jolla se arvelee olevan huomattavampaa menekkiä. Lienee ajateltavissa, että Tuntematon Sotilas oli kirja johon kustantaja itsekin suhtautui varauksella. Eräs tunnettu kirjallisuusarvostelija tehdessään vuoden alussa viime vuoden tilinpäätöstä vuoden aikana julkaistuista huomattavimmista teoksista, "unohti" kokonaan tuntemattoman sotilaan.

Kaikesta huolimatta Tuntematon Sotilas löi itsensä läpi antamatta tilaa niille moittiville arvosteluille, joita kirjan ensimmäiset julkiset arvostelijat sitä esittivät. Toini Havun Helsingin Sanomissa julkaisema tuomitseva arvostelu herätti vastalauseiden myrskyn s-lehtien y-osastoissa, joista se levisi lehtien muillekin palstatiloille.

Näin sitä alettiin lukea muuallakin enemmän uteliaisuudesta, kuin suurin odotuksin.

Niin aloin minäkin. – Kun luin sitä jonkin matkaa, tuntui sellainen tunne, kuin lukisi jotakin kiellettyä, ehkä jonkin sellaisen tunteen vallassa, kuin nuori poika lukee jotakin sukupuoliasioita käsittelevää teosta murrosiässä, jonka lukemista vanhemmat eivät ehkä siinä iässä pitäisi suotavana. (vanhanaikaiset vanhemmat).

Kun joutui nyt ottamaan jonkinlaisen asenteen. Kirjaan, tuntui se vaikealta juuri sen takia, kun arvostelut menivät arvostelujen suhteen ainakin aluksi pahasti ristiin. Täytyy todella ihmetellä, miten henkilöt, joiden elämäntehtävänä on tutkia taidetta, juuri kirjallisuutta, saattavat esittää niin erilaisia arviointoja ja arvosteluja yhdestä ja samasta teoksesta. Se oli jotakin koomillista.

Teos kirotaan julkisessa arvostelussa kavalaksi väärinnökeksi tai se ylistetään suureksi suorastaan valtavaksi kirjaksi.

Arvostelijat ovat tehneet tehtävänsä ns. asiantuntijataholla. Nyt jää lukijoiden suuren yleisön työksi arvostella teos.

Kun luin tuon teoksen, tulin ehdottomasti siihen tulokseen, että oli ilmestynyt jotakin erikoista, sellaista joka eroaa tavanomaisesta ja totutusta. En ole ennen tavananut niin paljon esimerkiksi kirosanoja noin paljon painetun sanan tekstissä, en ole ennen tottunut siihen arvojärjestykseen kuin ne teoksen valossa saattavat ainakin jonkin lukijan mielessä joutua.

Arvioin ja puntaroin, onko nyt ilmestynyt teos verrattuna esim. musiikin alalla johonkin iskelmään, joka ryt-

mimusiikin ystävälle muodostaa hetkellistä viihdytystä, mutta joka tarpeeksi usein kuultuna kadottaa viehätysvoimansa ja – unohdetaan. Vai oliko ilmestynyt jokin sinfonia, joka ensi kerran kuultuna on vaikeatajuinen, mutta joka useammin kuultuna on vaikeatajuinen, mutta joka useammin kuultuna avautuu enemmän ja enemmän, kunnes sen huomaa suureksi.

Yksi on kuitenkin varmaa kuten jo sanoin, on julkaistu jotakin joka ei ketään jätä penseäksi, kuten Ilmari Turja sanoo arvosteluissaan. Toinen kiroaa ja tuomitsee teoksen ja toinen ylistää sitä. Yhteistä lienee, että kaikki sitä lukevat, useat suoraan ahmien, mutta kaikki suurella mielenkiinnolla.

Onko niin, että jokaisessa lukijassa teokseen tutustessa herää se persoonallisuus, joka yksilölle on ominaista. Hyve ja pahe kirjan henkilöistä pyritään lukijan taholla yleistämään ja esittämään koko Suomen Armeijaa ja purnaus alkaa arvostelijoiden taholla. Sanotaan ja väitellään, ettei armeija sentään aivan sellaista ollut. Lottajärjestöä on loukattu, maanpuolustustahtoa aliarvioidaan ja isänmaa käsite työnnetään arvottomaan lokaan.

En usko, että Linna on teoksessaan pyrkinyt yleistämään. Hän vain kertoo. Kertoo, niin kuin hän on nähnyt, kokenut ja tuntenut. Kertoo eräs konekiväärijoukkue on sodan aikana kokenut tuhansien muiden konekiväärijoukkueiden ohella. Saattaa olla, että Linnalla on ollut alitajuntainen tendenssi kuvata yksipuolisesti määrättyjä seikkoja ja niitä tehostaen. Yhden henkilön näkemys muutoin aina on subjektiivinen, henkilöllinen.

Mutta asia kyllä saattaa olla niin, että Linna on ainakin pyrkinyt olemaan rehellinen näkemykselleen ja tunteelleen. Käsitelmäni kirjallisesta kuvauksesta on muutoin sellainen, että vain sellainen kuvaus, teos, jossa lukija löytää jollakin tavoin omaa itseään, miellyttää lukijaa. Myöteläminen toisen vaikeuksissa sellaisten henkilöiden ja luonteiden parissa, jotka jollakin tavoin muistuttavat lukijaa, tuottaa lukijalle tyydytystä. Ehkä näin on asia Linnan romaanin suhteen. Jokainen lukija on löytävinään siinä omaa itseään, sitä suomalaista luonnetta, jonka julkinen esille tuominen saattaa herättää muutamissa vastalauseiden myrskyn.

On myöskin väitetty, että Linnan romaani löytää purkutien monen patoutuneille tunteille armeijassa vallitsevaa kuria ja järjestystä vastaan. Kun jokin lukija tuntee kärsineensä vääryyttä armeijassa jotakin esimiestä kohtaan hänen käyttäytymisensä suhteen, eikä mainittua

Martti Ruuskanen oli Tuusniemen nimismiehenä vuosina 1951 - 1961. Kuva otettu 18.1.1961.

seikkaa ole aikaisemmin halunnut tai kyennyt esiin tuomaan ja huomattuaan nyt sen paljastetuksi, herää intohimojen myrsky.

Teos saa varauksettoman tunnustuksen ja sillä tavalla purkautuu alitajuntainen patoutunut mieliala.

Taidesuuntia on moninaisia, mutta vain niillä on pysyvää arvoa, jotka pyrkivät rehellisyyteen ja totuuteen. Kaikki epäaito ja teennäinen katoaa. En usko, että mikään nonfiguraatiivinen taidemuoto säilyy, koska se on epäaitoa, mutta uskon, että se mikä luonnonmukaista säilyy.

Onko "Tuntematon Sotilas" rehellinen ja aitoa. Tuntuu siltä, että suurin piirtein. En usko, että esittää keskiarvoja, mutta se kuvaa henkilöitä ja tapauksia, joita tuntee tavanneensa tai kokeneensa.

Kirjan psykologia on yksityiskohdissaan yleiskatsauksellisesti osuvaa, paikka paikoin suorastaan hätkähdyttävää. Sen huumori on kaikki voittavaa ja teos kokonaisuutena rakenteellinen kokonaisuus.

Sen sanoma on sotaa vastaan. Sen sivuilla toistuu lak-

kaamatta sodan ankara laki; Tappaa tai tulla tapetuksi. Tämän ankaran lain alla unohtuvat koti, uskonto ja isänmaa siinä merkityksessä kuin sitä juhlapuheissa käytetään, mutta ne kuitenkin ruumiillistuvat niissä teoissa, joihin tämä sodan laki pakottaa miehet toimimaan.

Mistä muuten siitä johtuu arvostelujen erilaisuus? Miten samaan teokseen voidaan suhtautua tällä tavoin? täysin kielteisesti tai sitten täysin hyväksyen. Yleensä kai kaikki myöntävät Linnan teoksen arvon taiteellisenä teoksena, mutta monet eivät hyväksy sitä esittämään Suomen Armeijaa.

Tässä kirjassa nähdään ja koetaan määrättyjen arvojen inflaatio. Maailmankatsomukselliset seikat ratkaisevat arvostelun. Ei jakseta käsittää sulattaa sitä kuolemaankin mennään joskus kiroten, että isänmaallisuudellekin nauretaan. Asia kuitenkin tässä kohden lienee muuttuvaista, ajateltakoon vain kerran suhtautumista ns. Suur-Suomeen. Se – oli – joskus – suuri aate, mutta nyt sille hymähdetään. Riippuu aivan siitä, minkälainen on se tausta jota vastaan asioita katsotaan. Tausta Linnan romaanille on ehkä nyt kun sodasta on kulunut tarpeeksi kauan otollinen.

Haluaako Linna romaanissaan polkea määrättyjä arvoja, joita me itse kukin haluaisimme säilyttää ja onko Linnan tai yleensä kirjailija vastuussa teoksensa julistamasta sanomasta esteellisessä mielessä.

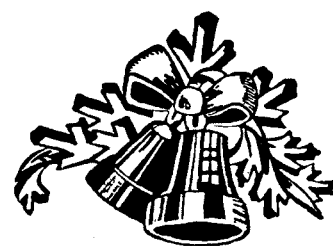
Kyllä on – sillä voida hyväksyä – että kirjailija julkaisee sellaista joka loukkaa jotakin meille kallisarvoista tai hyväksyttävää – mutta sitä ei Linna ole teoksessaan tehnyt.

Hän kertoo vain totuuden siinä suhteellisessa merkityksessä, kuin totuus yleensä on käsitettävissä.

Ei Linna ole ylittänyt sitä rajaa, joka kirjallisuudessa ei mielestäni ole sallittua. Hän kertoo pienen maan suuresta sodasta, ihmisen ja yksilön taistelusta massaa vastaan.

Asetan "Tuntemattoman Sotilaan" "Seitsemän veljeksen" rinnalle jättäen kirjalle tilaa sen siirtämiseen sillä kirjaa pystyy ehkä paremmin arvostelemaan vasta kymmenen vuoden perästä, kun propaganda ja tarpeeton häly lakkaa kuulumasta.

Kirja on suuri, mutta sen sanoma tälle ajalle kyseenalainen.

Sotamies Ilmarin sota

Ilmari Venäläinen, joka myös Lähemäen Ilmarina tunnetaan syntyi kotipaikallaan, Tuusniemen Pajumäessä Otto Venäläisen poikana vuonna 1923. Ilmarilla oli kaksi sisarta. Tyyne, joka oli naimisissa Susimäessä Armas Keinäsen kanssa ja Aino, meni naimisiin Sihvosen kanssa. Kumpikaan ei ole enää elossa.

Aino oli jo Tuusniemellä Uurtajan kaupassa töissä. Sitten hän kävi Helsingissä kauppakoulun ja meni Elanon konttoriin ja myöhemmin kaupan puolelle.

Lapsuus ja nuoruus

Lapsuus ja nuoruus sujuivat tavanomaisesti kotitalalla. Siihen aikaanhan piri ruveta jo tilan töihin lapsesta alkaen. Myös nuoruus kului samoin. Nuoren miehen elämä kuitenkin muuttui kerta kaikkiaan, kun tuli kutsu kutsuntoihin Tuusniemen Suojaharjulle. Koko ikäluokka noin 40 - 50 nuorukaista oli samoissa kutsunnoissa.

Tuusniemeläisille vieläkin tuttuja nimiä olivat samoissa kutsunnoissa olleet Tauno Pöyhönen, Reino Karjunen, Veikko Miettinen, Ilmari Leppänen, Tauno Itkonen, Leo Smolander, Simo Räsänen (Happola) ja Mikko Koponen ja Eino Parviainen.

Muistissa ei ole sanottiinko jo kutsunnoissa se, että milloin sotaan on lähdettävä. En enää muista sitäkään oliko lähtökäsky kirjallinen, vai riittikö suullinen määräys.

Sen jälkeen tuli tieto, että pitää lähteä palvelukseen.

Alokkaaksi Kiuruvedelle

Palveluspaikaksi määrättiin Kiuruvesi. Alokasaika alkoi 17. päivänä tammikuuta 1942. Olin silloin ainoastaan 18 vuotias. Nykyisen ajattelutavan mukaan melkein lapsi. Alokas-aikana oli "herrana" Karjalasta tullut Ivakko niminen mies. Hän oli hyvin "ruoja". Hän asui Tuusniemellä vielä sodan jäljestäkin jonkin aikaa. Pojat uhkasivat sen tappaa tai ainakin pieksää, mutta tappamatta kuitenkin jäi ja sitten muutti pois.

Matka Kiuruvedelle alkoi siten, että Tuusniemeltä Kuopion päästiin Uurtajan kuorma-autokyydissä. Auto haki tavaraa kauppaan Samassa kyydissä oli toisiakin kutsuntoihin menijöitä muun muassa Arvi Smolander Hietämäestä.

Alokaskoulutus oli rankka homma

Alokaskoulutus Kiuruvedellä oli kovaa ja hyvin rankkaa. Esimerkiksi aamusella piti heti herättyä vetää vain housut, kengät ja asetakki päälle, joka jälkeen mentiin kovaa vauhtia 200 metrin päässä olevalla avannolle aamupesulle. Pakkasta saattoi olla jopa 40 astetta. Avanto oli monesti jäässä. Ensimmäiset joutuivat polkemaan avannon auki. Virtaavassa vedessä jää ei kuitenkaan ollut hyvin paksua.

Heinäkuussa tuli angiina. Kuume äityi niin kovaksi, että veivät Nurmeksen siviilisairaalaan. Sieltä tuli kuuden vuorokauden toipumisloma, jolloin oli mahdollisuus päästä kotiin.

Sotaan lähtö

Alokaskoulutusta kesti tammikuusta elokuulle ja elonkorjuuaikana lähetettiin sitten rintamalle.

Kiuruvedeltä sitten lähdettiin sotaan. Matka tehtiin junalla Varkauden kautta. Matkustettiin Suojärvelle ja sieltä edelleen Petroskoihin ja Syvärille asti. Syväri oli Äänisjärven takana Siellä oli vielä täydennyskoulutus ja jaettiin rintamalle lähtemiset. Täydennyskoulutuspaikana oli lähellä rataa oleva koulu. Petroskoissa oli vielä joen varrella vartiointitehtäviä.

Sieltä tuli komento jalkaväkirykmentti 9:ään. Sitten tehtiin matkaa eteenpäin ainakin 5 kilometriä ja etemmäksikin. Rintamalle oli hyvin savista maastoa. Sinne oli tehty tietä tukeista, jotka oli pantu vierekkäin maahan. Saattoi vain ihmetellä sitä, miten paljon tiehen oli mennyt puita.

Syväriellä ja rintamalla olivat mm Tuusniemeläiset Mauri Voutilainen ja Erkki Kammonen.

Rintamalla etulinjassa

Matkaa tehtiin jalan ja hevosella Siellä ovat Levinan ja Minovan kylät ja kauemmaksikin mentiin. Olisi menty vieläkin etemmäksi, mutta vihollinen tulikin vastaan ja alkoi tulitaistelu. Aivan eturintamassa oli tärkeä kumpare, jota puolustettiin. Korsi, jossa oli majailtu oli aivan kumpareen oikealla puolella. Korsussa oli puhelinkeskus. Olin siellä juuri yhdistämässä puheluista, kun iso ammus tuli kolmen metrin päähän ja räjähti. Lumi peitti puhe-

linkeskuksen. Sirpaleet menivät kuitenkin ylitse ja osumia ei sattunut. Siitä etupesäkkeestä 100 metriä oikealle olivat ampumassa mm Janne Kolari ja Mikko Koponen (Virrammäen Mikko). Kaikki Tuusniemeläisiä. "Läheltäpiti tilanteita" sattui aivan kaikille, joista selvisi aina säikähdyksellä.

Kerrankin kun piti mennä käymään pienellä vessariulalla. Riuku oli lyöty kahden puun väliin. Heti istahtamisen jälkeen osui räjähtävä kiväärin kuula kupeessa olevaan kuuseen, noin puolen metrin päähän. Kuula oli tullut juuri siitä suunnasta, jossa olin seisomassa joku sekunti sitten. Kävin vielä aamusella tarkistamassa tilanteen. Syvärillä taistellessa meni syysku 1942 ja talvi 1943.

Sairastuminen keuhkotautiin ja rintamalta pois tulo

Keväällä sairastuin keuhkotautiin. Ensin nousi kova 40 asteen kuume. Kuumeinen sotilas käytiin hakemassa hevosella Levinaan noin 5 km päähän, jossa oli lääkäri. Sitten pienellä pakettiautolla Vasnaseen sairaustuvalla. Sinne oli matkaa noin 30 km. Autossa oli kaksi muutakin potilasta.

Sairaalana oli iso teltha, johon oli laitettu telttakankaasta väliseiniä. Väliseinät eivät yltäneet maahan asti. Lääkintämiehet ja lääkärit nostelivat kangasseiniä ja puikkelehtivat sen alitse osastolta toiselle. Hoitohenkilöt olivat kaikki sotilaita. Tästä sairaalasta minut kuljetettiin kopilisella kuorma-autolla Ruoppo-ojan sairaalaan, yöksi joka sijaitsi ylempänä Äänisjärven rantapuolella Petroskoihin tulevan tien varrella. Siellä olivat Lotat hoitajina. Esimerkiksi Puranlahden Inka Tuusniemeltä.

Yhden yön jälkeen oli läpivalaisu röntgenillä. Hoitajat tulivat heti pukemaan ja sanoivat, että nyt on lähdeä lähtemään. Minut nostettiin baareille ja vietiin linja-autosta rakennettuun ambulanssiin. Auton sisällä baarit vedettiin niin ylös roikkumaan, että niiden alla sopi istu- mapotilaat istumaan. Petroskoissa odotti sairasjuna, jolla jatkettiin yöstä myöten Suomeen. Kaikki siirrot tehtiin baareilla. Minut ja 3 - 4 muuta potilasta jätettiin Punkaharjun asemalle. Siellä olivat hevosmiehet asemalla vastassa. Siellä oli kaksi hevosta kärryjen ja miehen kanssa vastassa. Kaksi hevosta veti kiesikärryjä, joissa oli 5 - 6 sairasta. Niin jouduin Takaharjun parantolaan.

Keuhkotautiparantolassa meni sitten petipotilaana kolme kuukautta. Sinä aikana monet potilaista kuolivatkin. Sairastaminen oli ihan päätoimista. Ylös sängystä sai nousta vain käydäkseen tarpeillaan. Huonossa kunnossa siinäkin oli tekemistä.

Tulikin lähtö Ruotsiin

Sitten yhtenä päivänä tultiin sanomaan, että nyt olisi mahdollisuus lähteä Ruotsiin sairaalaan. Sitten lähdeäinkin matkaan ja siirto oli Pikonlinnan sairaalaan Kangasalle. Siellä odotettiin laivaa Turkuun kaksi viikkoa. Laiva sitten tulikin, sen nimi oli Arthurs ja se ajoi Turun ja Tukholman välillä. Potilaita oli kokonainen linja-autolastillinen. Laivamatka merellä oli jännittävää. Laivaa oli saattamassa tykkiveneet. Toinen ajoi pari kilometriä eillempanä ja toinen vähän jälessä. Tykkiveneet olivat sen varalta, jos vihollinen aikoo hyökätä ja tuhota laivan.

Tukholmassa oli autot vastassa, joilla potilaat siirrettiin kaupungin lähellä sijaitsevaan Nakan pitäjään ja paikkaan, jota sanottiin suomeksi Toipilaskodiksi. Se oli suuri sairaala.

Siellä kuluiakin aikaa kokonaista neljä kuukautta. Ruotsin sairaalasta pääsin pois vuoden 1943 lopulla. Tullessa merellä olikin kova myrsky. Ensin se nauratti kun toiset vaan oksensi. Sitt ei enää naurattanut kun itseä rupesi oksettamaan. Menikin kannelle ja arvelin oksentaa laidan yli mereen. Vesi lensi kuitenkin niin korkealle, että piti lähteä sisälle oksentamaan.

Takaisin Suomeen

Ruotsista tultua piti asettua taas Pikonlinnaan, josta antoivat kuukauden sairasloman.

Silloin oli jälleen talvi ja loma loppui tammikuussa 1944. Loman jälkeen piti taas mennä Pikonlinnaan takaisin. Siellä olikin sitten komission syyni Kolme herraa istui pöydän ympärillä ja syynäsivät miestä tarkasti. Heidän päätöksensä oli pudottaa asepalvelusluokka A1:stä B-kakkoseksi. B-miehiä ei enää laiteta rintamalle laittamaan.

Sotilasura sotavankien vartijana

Sen jälkeen tuli komento lähteä Hennalaan, Lahteen, jossa sijaitsi täydennyskeskus B2- miehille.

Hennalasta tuli komento Naarajärvelle Sotavangin vartijakurssille. Kurssilla jo oltiin sotavankien vartijoina ja sitä kesti kolme viikkoa. Kurssin jälkeen tuli komento Sotavankileirille Nastolaan. Siellä menikin vartiointihommassa keväeseen 1944 ja sitten tuli komento mennä Leivonmäelle sotavankien Metsätyöleirille. Siellä oli Tampellan metsätyömaalla 20 sotavankia.

Lähtiessä vääpeli sanoi että vartijalla on kaksi tehtävää. "Tehtävä 1. Järjestyksen pitäminen ja tehtävä 2. on vangin oikeuden valvonta. Siellä ei ole muita sotilaita, entinen tulee pois kun sinä menet sinne".

Siellä vangit tekivät Hiilipuuta. Metsästä korjattiin hiileksi poltettavaa koivua.

Siellä oli kaksi hiilipolttimoja. Hiilet poltettiin ainoastaan kuivista koivuista. Uunissa poltettiin hiiliä autoja var- ten ja haudassa poltetut hiilet olivat pajoille tarkoitettu.

Hiilet ajettiin rummun läpi. Rumpu pätki hiilet pieniksi 5 - 6 cm paloiksi.

Pärjäsin vankien kanssa aivan hyvin. Yksikin vanki sanoi olevansa laivaston luutnantti. Hän oli laivan upotessa Laatokalla uinut yhden toisen miehen kanssa 8 kilometrin matkan rantaan. Hän oli repinyt kauluslaattansa ja ilmoittanut maissa olevansa sotamies. Mies oppi nopeasti suomen kielen ja siten hän pääsikin tulkiksi.

Leirillä yövyttiin vaneriteltoissa, niin vangit kuin vartijakin. Vangit olivat omissa teltoissaan ja minä omassani noin 50 metrin päässä. Teltassa oli mukana kivääri, mutta en pitänyt sitä koskaan esillä. Vartiointi oli mieluummin heidän seuraamistaan kuin vartiointia. Olin saanut firmalta rahaa omaan ruokaan. Ruokaa sain käydä ostamassa kaupasta ja läheisistä taloistakin. Firma oli Tampella, se toimitti vangeille lihaa ja hapankaalia 200 litran tynnyris- sä. Keittiömiehenä vangeilla oli sama mies, mikä oli myös

tulkkina. Vangit olivat aivan vapaina, mutta piti niitä kuitenkin sen verran vahtia, etteivät ne päässeet siviileiden kanssa tekemisiin. Kerran tuli yksi firman herra kysymään "Mitä kuuluu?" Sanoin, ettei tässä mitään hätää ole, yhel- tä vangilta vaan hajosi housut niin perusteellisesti, ettei se pääse töihin. Herra ensin ärsyyntyi, mutta sitten meni au- tolleen ja viskasi sieltä uudet haalarit vangille annettavak- si. Tämän miehen nimi oli Pynnönen.

Tällä "hiilileirillä" menikin muutama kuukausi, ja taas kutsuttiin takaisin Nastolan leirille. Syksyllä joutui vielä olemaan samanlaisella leirillä Janakkalassa.

Sotavangit palautetaan Venäjälle

Leiri lopetettiin ja tultiin vankien kanssa kuorma-autolla Nastolan leirille.

Leirillä oli vankeja tuhansittain. Alkoi vankien pois kul- jetus ja luovutus Neuvostoliitolle. Vangit koottiin tuhannen vangin eriin ja kuljetettiin Vainikkalaan.

Ilmari oli viemässä rajalle seitsemän reissua. Silloin oli joulukuu 1944.

Suurin osa vangeista läksi mielellään, mutta oli niitäkin jotka piti viedä väkisin.

Yksikin vaunu laitettiin täyteen vankeja. Vangit olivat saaneet sahattua mukanaan tuomallaan rautasahalla kalte- riin aukon ja hyppineet junan ajaessa metsään.

Raakaa meininkiä

Sotavangit saattoivat olla toisilleen hyvinkin raakoja ja jo- pa tappaa toisiaan. Eräskin vanki meinattiin tovereidensa taholta surmata. Vanki pääsi kuitenkin pakenemaan. Au- kaisin vaunun ovea antaakseni sinne raitista ilmaa. Vanki oli heittäytynyt sisällä kesken pahoin pitelyn kuolleeksi ja kun ovi aukesi hän syöksyi penkkien alitse ovelle ja puto- si jalkojeni välistä maahan. Vielä silloin toiset yrittivät kurkotella ottaakseen miehen takaisin. Vanki otettiin lop- pumatkaksi konduktöörin vaunuun. Kuljetuksen johtaja teki kuulustelupöytäkirjan ja minä olin todistajana.

Kerran oli pantu kaksi vankia lämmittämään saunaa. Toinen vanki pinkaisi pakoon, mutta toinen ajoi karannut- ta takaa, sai kiinni ja löi kirveellä selkään. Pakolainen yrit- ti päästä vartijoiden parakin ikkunoista sisälle, mutta ei päässyt. Yksikin porukka tappoi toverinsa viskelemällä.

Vartijoissa oli Björk-niminen raskaan sarjan nyrkkeili- jä. Jos joku sai rangaistukseksi raippoja pantiin Björk lyö- mään raippaa. Vanki pantiin penkille mahalleen, päälle laitettiin lakana. Sitten annettiin raippoja pari metrisellä sormen paksuisella koivuraipalla lyöden.

Vankileirillä ja vankien luovutuksessa menikin sitten lähelle joulua 1944. Kolme - neljä päivää ennen joulua oli- kin sitten kotiutuminen edessä. Vangit oli sitten silloin luo- vutettu.

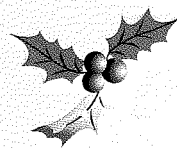
Siviilit siintele

Siitä lähtien Ilmari Venäläinen onkin ollut sitten siviilissä. Mikä ihmeellistä hän oli silloin vasta 21,5 vuotta vanha? Sodassa menikin sitten aikaa kaiken kaikkiaan neljä viik- koa vaille kolme vuotta.

Kotiin Lähemäelle tultua olikin paljon töitä, mutta emän- tä oli ottamatta. Se löytyikin aivan läheltä ja oli Aino Poh- jolainen Salmenkylältä. Mennessään naimisiin Ilmari oli 29-vuotias. Elämäkumppanin Ainon kanssa syntyi kaksi poikaa, joista Urho viljelee Lähemäen tilaa. Puoliso Aino sairastui 63 vuotiaana ja kuoli 1990.

Muistiin merkitsi (vh)

Joulun sanoma

*Puut huurteesta ovat valkoiset ja
hanki kimaltaa
ovat kiireisiä ihmiset, sillä jouluköydeä saa.*

*Väki kulkee kaupasta kauppaan ja tavaraa
haalitaan, vaan joulun ruhtinasta niin harva
muistaakaan.*

*Oi jospa kansat maailman hetkeksi pysähtyä
vois, että huomaisivat Jumalan,
joka synnit otti pois.*

*Silloin ihminen myös kiireissään,
voisi kuulla Sanoman,
että joulun parhain lahja on,
vain Poika Jumalan.*

*Oma mielenikin hiljennä,
että muistan ja tajuan sen
että kaikkein tärkeintä joulussa
on syntymä Jeesuksen.*

*Sen anna kantautua ja kiiriä yli maan
niin että saisi sytyttää,
mielet Jumalaan uskomaan.*

Tuulikki Metsola

Maatalousnäyttelystä 50 vuotta

Tuusniemen maatalousnäyttely 13 – 14.8.1960

*Tuusniemen maatalousnäyttelykulkue 1960. Kuvas-
sa Inka ja Juhani Mustonen sekä Pekka Voutilainen
ja Anna-Maija Halonen.*

Vielä 60-luvulla näyttelyt olivat kuntakohtaisia. Nykyisin näyttelyt ovat isoja aluenäyttelyitä..

Näyttelyiden isotöisyyden ja kalleuden takia niitä järjestetään maassamme vuosittain vain kaksi. Me iäkkäämmät ihmiset muistamme hyvin Tuusniemen näyttelyn. Sitä rakentamassa, voi melkein sanoa olleen ”puoli pitäjää”. Näyttely oli näin ollen koko pitäjän yksimielisyyden ja yhteistyön tulos. Järjestelyistä vastaavaan päätoimikuntaan kuului 35 eri tahojen ja järjestöihin kuuluvaa kuntalaista. Toimikunnan puheenjohtaja oli mv. Otto Nissinen Viitamäestä, varapuheenjohtaja nimismies Martti Ruuskanen, näyttelyn johtaja maatalousneuvoja Mikko Korhonen, sihteerinä toimivat Osuuspankin johtaja Eino Juutilainen ja Meijerin isännöitsijä Veikko Haapalainen.

Päänäyttelyalue oli Happolan ja nykyisen kyläkaupan edessä oleva peltoalue. Alueen koko oli neljä hehtaaria, joka oli silloin vielä kokonaan maatalouskäytössä. Lisäksi näyttelyn sisäosastoja oli kansakoululla, urheilutalolla, kurssitalolla, joka sijaitsi nykyisen palvelukeskuksen päässä, ja työväen talolla. Havaintopuutarhoja ja muita retkeilykohteita oli pitäjällä useita.

Ulkotyönäytökset olivat Kankaalan ja Lautalan pelloilla. Näyttelyosastoja oli 17, joissa jokaisella osastolla oli useita näytteilleasettajia. Muun muassa koneosastolla oli 32 näytteilleasettajaa. Näyttely oli myös Tuusniemen maatalouden kehityksen katselmus. Oli peltoviljely-, hevos- ja karjatalous-, naisten ja miesten käsityö-, kalastus-, metsä- ym. osastoja.

Ensimmäisen näyttelypäivänä sää oli epävakainen. Silti näyttelyyn tutustui yli 3000 vierailijaa. Päiväjuhlassa oli juhlapuhujana maaherra Erkki Mantere ja juhlaesitelmän piti professori Nils Westermarck. Avaussanoissaan Mikko Korhonen totesi mm: ”Tämä näyttely pyrkii osaltaan esittelemään sitä uupumatonta ja sitkeää työtä, jota vuosisatojen kuluessa on tehty karussa ja pelloiltaan kivikkoisessa pitäjässä, mutta samalla se pyrkii valottamaan myös pitäjän viljelijäväestön huomispäivän tavoitteita”. Juhlaesitelmässään maaherra sanoi näyttelyn suuntautuvan lähinnä alan saavutusten esittelyyn. ”Meidän valtiona tulee turvata maataloudelle riittävät toimintaedellytykset. Samalla huolehdittava myös henkisistä arvoista”. Ensimmäinen näyttelypäivä päättyi iltajuhlaan Suojaharjun kentällä. Juhlassa esiteltiin myös Tuusniemeläisten näyttelmäharrastajien esittämänä Minna Canthin näytelmä ”Roinilan talossa”.

Toinen näyttelypäivä

Toisen näyttelypäivän sää oli hyvä. Niinpä näyttelyyn tutustui Savon Sanomain mukaan 14 000 vierasta. Päiväjuhlassa juhlapuhujana oli piispa Eino Sormunen. Juhlassa jaettiin myös sukulilakunniaviirit seitsemälle maatilalle: Viirit saivat Honkamäki ja Lammintaus Juurikkamäessä, Kiukooniemen talo, Viljakkala, Hietämäki ja Alapiha Loukeiselta. Happola kirkonkylältä ja Hietämäen talo. Lisäksi lukuisat henkilöt saivat maataloudellisten järjestöjen myöntämiä ansiomerkkejä.

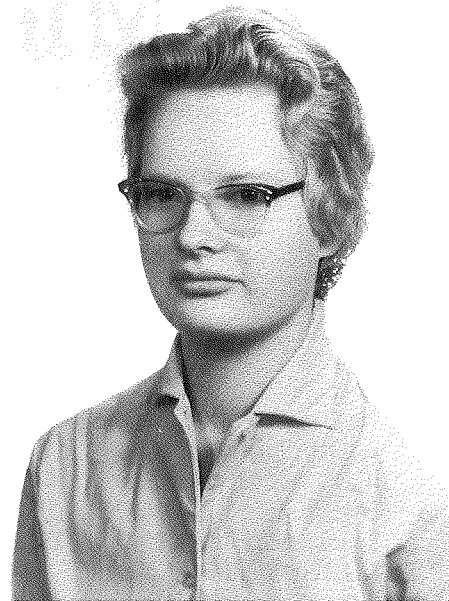
Näyttelyssä pidettiin erilaisia kilpailuja useita kymmeniä, joten palkittujakin oli paljon. Esimerkiksi mainittakoon tässä pari kilpailunäytettä: Lypsykilpailu. 1. Helmi Puurunen, 2. Elma Hirvonen. 3. Anja Räsänen. Siemenosaston kolme ensimmäistä palkittua: 1. Ananias Happonen, 2. Otto Juutilainen. 3. Suomen Mineraali Paakkilan kaivoksen maatalo.

Kommentteja osallistujilta lehdessä: Auvo Heiskanen Kosula. Esitteli kuusivuotiaista kantakirjatamansa Tella, joka sai näyttelyssä toisen palkinnon. Kotitilalla on kolme hevosta ja veri vetää hevosiin, kun kärpänen on kerran puraissut. Toista vanhempaa tammaa on useita kertoja varsotettukin ja ehkä joskus palkittua Tellaakin.

Emäntä Elvi Koistinen Kosula. Kyllä oli kauniita käsitöitä, passoo niitä näytellä ja katella. Käsityöosasto oli meidän perheen naisväen ensimmäinen kohde. Miesväki meni muualle, heitä kiinnostaviin kohteisiin.

Näyttelyalueen ulkopuolella oli myös markkinahumu päällä helppoheikkeineen ja pelitelttoineen. Eräs peliteltan pitäjä joutui lopettamaan ja lähtemään kotiinsa jo perjantai-iltana. Olin katsomassa pelaamista, jossa rahalliset panokset nousivat yli sallitun rajan. Nimismies oli tuntemattomana myös valvomassa pelaamista virkansa puolesta. Nimismies sanoi peliteltan omistajalle, ”Te pelaatte liian suurilla panoksilla”. Peliteltan omistaja tähän. ”On minulla luvat kunnossa, voitte valittaa lääninhallitukseen”. Tähän nimismies sanoi tuohtuneella äänellä. ”Ettekö tiedä kuka minä olen? Minä olen Tuusniemen piirin nimismies. Te lopetatte peluuttamisen tähän, puratte telttanne ja menette kotiinne”.

Näyttelyn viimeinen isompi yleisötapauhtuma oli urheiluseura Tempauksen järjestelyvastuulla oleva perinteinen Ylä-Savo / Ala-Savo pesäpallo-ottelu Suojaharjun kentällä. Kenttää pesäpalloväen toimesta oli lanattu ja kunnostettu kiitoksen arvoisesti. Ottelun voitti Ylä-Savo 5-0. Ala-Savon joukkueessa oli yksi tuusniemeläinen silloinen Tempauksen pesäpallon vetäjä Osuuskauppa Harjun myymälänhoitaja Kauko Huttunen Paakkilasta.

*Lypsykilpailun voittaja
Helli Puurunen, nykyisin Smolander.*

Järjestäjien loppukommentti oli: ”Vaikka näyttelyyn jouduttiin panostamaan kuukausien työpanos, se kannatti, saatiinhan Tuusniemi myönteisesti esille tiedotusvälineissä”.

Juhani Mustonen

Sukutilakunniakirjojen saajat. Vasemmalta Reino ja Elsa Räsänen, Erkki ja Anna Laukkanen, Inka ja Juhani Mustonen, Toini ja Pekka Smolander, Toivo Smolander, Hietämäki, Maija ja Pekka Smolander, Lyyli ja Matti Happonen.

Miestenkerho

Miestenkerhossa suunniteltiin näyttelykulkuetta Tuusniemen maatalousnäyttelyyn, jotka pidettiin 50 vuotta sitten. v. 1960.

Miestenkerhon pöytäkirja

Tuusniemen Miestenkerho kokoontui tammikuun 28 päivänä 1960 Kahvila Kestissä. Saapuvilla oli 21 jäsentä. Illan istunnon avasi Anaski. Edellisen kokouksen pöytäkirjan esitti Vellonen. Pöytäkirja hyväksyttiin. Seuraava kokous päätettiin pitää Uurtajan Baarissa. Alustuksen aihe Rikollisuus. Puheenjohtajaksi valittiin Pitkänen. Pöytäkirjan tekijäksi Smolander.

1 §

Smolander ehdotti otettavaksi M.K:n ohjelmaan päivänpeililähetys. Asiasta tekee ehdotuksen Mikkonen ja Smolander

2 §

Illan alustuksen esitti Martiala aiheesta historiallinen kulkue maatalousnäyttelyssä. Alustaja aikoi valjastaa Anaskin vetämään tämän historiallisen kulkueen vankkureita. Tunnin kestävä kulkue on parempi kuin mikään puhe. Vaikka turkulaiset onkin kastettu ennen tuusniemeläisiä, on täällä touhuttu eri käskystä jo esihistoriallisina aikoina. Suomen mineraalin on todettu myyneen tuotteitaan jo Ramses II:n rakennellessa Egyptin pyramideja. Historialliset kaivaukset ovat tuoneet ilmi, että jo tällöin käytettiin Paakkilan levyjä eristykseen kuningattaren kammion seiniin.

Niistä hieroglyyiteistä kuulemma löytyy selvä merkki. "Finska Mineral, Made in Finland".

Menekki sitten vain kasvoi kun rakennettiin baabelin tornia, kunnes eräänä aamuna sekosi kielet ja rakentajat tappe-
livat mestarin kopilla lopputilejään ja viimeinen suomalainen muurari huusi ja noitui selvällä suomen kielellä ruukkia tornin huipulla. Näin leukavia ovat tuusniemeläiset olleet. Jo homous Pithekanroopos sekä Jaavan alkuihminen osteli-
vat Paakkilan kauppamatkustajilta asbestia.

JEES keramiikkalevyt kestävät paremmin sekoittamalla aineeseen asbestijauhetta. Niin, siihen kulkueeseen täytyy soveltaa tämä asbestitouhu siten, että kaksi miestä nakuttelevat lekojen kanssa suurta asbestimöykkyä kuorma-auton la-
valla. Sitten tulee se Täysinän rauhan rajamerkki ja sitten Smolanderin suku kottikärrejen kanssa veron kanton.

3 §

Anaski piti toisen alustuksen samasta aiheesta: historiallinen kulkue Täysinän rauhan raja markkeerataan siten, että Kukka-Ainolle ja tämän pojalle kasvatetaan pitkät parrat. He esittävät venäläisiä rajakiven hakkauspuuhissa., Flemmink ja Finkke esittävät ruotsalaisia. Siihen tarvitaan melkoinen kuorma-auto. Seuraava vaihe esittää vuotta 1617, jolloin nel-
jä perhekuntaa muuttaa Tuusniemelle ajaen vihtasaverikoissa. Sitten tulee laiha mustankirjava sarvipäälehmä, sekä epä-
lukuinen määrä risukarheja ja sorkka-aatroja, piimälaskuja ym. muita virvokkeita. Uutta aikaa esittää sitten meijerin piimäauto Tirkkosineen. Vuonna 1780 Gribsholmen linna, jossa Kustaa III julistaa Tuusniemeläisille oman seurakunnan ja 1802 pykätään ensimmäinen kirkko. Kirkon palosta saadaan vitsikuvaelma, jossa suntio Järveläinen housuillansa hop-
su kun oli palaa tapuli ja koko kopsu.

Sitten Anaski esitti repäisevämmän efektin koko kulkueeseen. Pitäisi saataman esille, että joskus tuusniemeläiset oli-
sivat myssäköineet paukkurautojen ja rajapyssyjen kanssa. Vaikka eräät olivatkin sitä mieltä että turhaa sellaisia ritu-
kointeja on lavastaa kauko-ohjuksilla ja muilla suitsukkeilla. Esittipä Junkkari, että koko reikärauta epiteemia on paras-
ta jättää.

Sitä vastoin nykyisistä tuusniemeläistä hyvinvointia esittää 3000 voidrittelin karavaani ja myymäläautot. Sanoi myös-
kin tarvittavan 3000 miehen armeijan juhlatouhuun.

jatkuu seuraavalle sivulle

4 §

Tätä värikästä esitystä seurasi erittäin vilkas ja mielenkiintoinen keskustelu:
H o l o p a i n e n : Jätetään neanderdaalin alkuihminen pois. Teetetään kirkkovene ja pannaan se katokseen näytteille. Sanoi, että opettajat historian tuntijoina mukaan touhuun koko voimalla. Epäili, että 3000 miehen saki on liian suuri.
J u u t i l a i n e n : Eri kuvaelmat eri kylille. Ei suitsukkeet ilmennä talvisotaan lähtöä. Kun ei vaan tulisi möhläyksiä..
R a u t a h a r j u : kehui Suonenjoen kulkuetta
K o r h o n e n : sanoi filmauttavansa kulkueen, koska se on niin mielenkiintoinen ja opettavainen.
M i k k o n e n : sanoi, että sukuviirit, jotka juhlilla jaetaan voisivat olla esillä kulkueessa.
H a a p a l a i n e n : puolusteli meijeriä paikkakunnan suurimpana liikelaitoksena. Onko totta että tulemmme mukaan?
H u i t t i n e n : suositteli susijuttua ja Kiteen mallista pontikan keittoa kulkueeseen.
M a r t i a l a : muistutti 4000 vuoden takaisia asbestikauppoja.
M y k k ä n e n : Kuuluttajan puhuttava asiallisesti ennen laaditun tekstin mukaan. Ei leikittävä radioselostajaa tarvan malliin.

5 §

Koska ehtoo jo myöhäiseksi käynyt oli lopetettiin palaveri ja hajaannuttiin.

Kokouksen puolesta

Juho Pitkänen
puheenjohtaja

Arvi Smolander
sihteeri

Kokouksen pöytäkirja on jäljennetty tähän täysin sihteerin kirjoituksen mukaisesti.
Toimitus

Juhlat hämärässä
kirj. Rauha Kekäläinen 1997/98

*Yksin istun, mietin tässä
hiljaisessa hämärässä;
/jospa juhlat pystyyn laittais,
kukan maljakkoon myös taittais.
/Mutta kelle tarjois kahvit,
kun ei juhla vierahia yhden yhtä ole läsnä?
Tyhjä huone, tyhjä tuoli.
mutta älä tuosta huoli!*

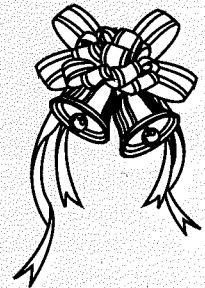
*Onhan mulla oma varjo,
sille tänään kahvit tarjoon!
Otan viinilasini pöytään –
ihan kristallisen, hienon.
Sitten viinillä sen täytän.
Varjon kanssa siitä nautin
hiljaisessa hämärässä.*

*Yksi kuppi, yksi lasi
riittää mainiosti juhliin näihin
ilon pitoo varten.*

*Vaatimaton vieras vaimen
ysäväni Oma Varjo;
aina mulle seuran tarjoo.*

*Onhan mulla muistot monet.
Kaukaiset nuo vieraat ovet,
joita ennen avaelin
vieraissa kun ravaelin.
Työtä tein ja leipää hankin.
Aina olin jonkun vanki.
Varjo mulle voimaa antoi,
puolet taakastani kantoi.*

*Nyt oon vapaa, maljan nostan!
Itselleni lahjan ostin,
joka tuossa mulle soittaa
onnen sävelet nuo toistaa.
Pieni kynttiläni tuo/ suuren onnen mulle suo.*

Kiireen kirous

Vanhuudenpäiviä viettäessäni, aika tuntuu kuluvan kiihtyvällä nopeudella. Olen pohtinut, että mistä tämä johtuu? Itse kun katson päässeeni jo irti omista kiireistäni. Johtuuko ajan nopea riento ympäröivän maailman hädänomaisesta kilpajuoksusta elintason kohottamisen ja kuluttamisen perässä? Jollakin tavalla tuo kiireinen ja levoton ilma-piiri vie kuin tulviva uittopuro mukanaan kaiken virtaan joutuneen, sellaisenkin, jota ei ole sinne tarkoitettu. Vanhuudenpäiviään viettävät, uittonsa uittaneetkin kiireenvirta vie mukanaan.

Kiireiset ja kiireistä näyttelevät, tarkkojen aikataulujen orjat viedä retuuttavat mukanaan kiireiseen menoonsa meidät vaivaiset vanhuksetkin. Hoitolaitoksissakin työntävät lusikalla ruokaa suuhun enemmän, kuin hampaaton ehtii möyhentää ja niellä. Lyhyeksi siinä jää ruokittavan ruokatunti kiireisen käsissä.

Olessani nuorien kollegoitteni kanssa metsässä olen pannut merkille, että juuri metsässä heille tulee aivan erityinen kiire. Kieli vyön alla he juoksevat suorittaessaan tehtäväänsä. Eivät malta istahtaa kannonpähän katselemaan tarkemmin metsää, "leivänantajaansa". Ei taida tulla kysymykseenkään, että metsässä viihdyttäisiin koko päivä, pidettäisiin ruokatunti, keitettäisiin nuotiolla kahvit ja nautittaisiin kaikessa rauhassa työpaikkalounas metsän hiljaisuudessa. Metsässä vallitseva kiire on usein unohtunut, kun on päästy kirkonkylälle baariin.

Kiireeseen liittyy ristiriitaisia käsitteitä. Jos työelämässä on tuhoton kiire, niin miksi sitten pyritään vähän väliä lyhentämään työaikaa? Eikö lyhennetty työaika lisää kiirettä? Mistään saavutetusta edusta ja maallisesta mammonasta kun emme suostu luopumaan.

Kiireen ote kuristaa ihmisiä eikä hellitä hetkeksikään, sillä vapaa-ajat ja lomatkin on jo etukäteen suunniteltu ja aikataululla orjuutettu mahdollisimman "antoisiksi". Tuskinpa lomakiireestäkään ilman stressiä selviää. Kallis ja kiireinen loma voi aiheuttaa pahoinvointia enemmän kuin työ.

Kiireen syitä pohtiessa herää kysymys, että mikähän perushölmöys ihmisiä vaivaa kun antaudumme käyttämämme ajan orjiksi? Mitä enemmän ihmisellä on oppia, asemaa ja arvostusta, niin sitä tiukemmin hän on sidottu kiireisten aikataulujen määräämään pakotyöhön.

Menneisyydessä, ennen teollista aikaa eurooppalaisilla oli ollut vapaa-aikaa runsain mitoin. Rooman vallan rappion ja luhistumisen syyksi on arvailtu runsaita kansan juhlapäiviä ja pyhien paljoutta.

Vielä nykyäänkin Australian ja Etelä-Amerikan alkua-sukukaille kiire lienee tuntematon käsite. He käyttävät ainoastaan päivän tai kaksi viikossa elantonsa hankkimiseen.

Läntisen Euroopan uskonnotkin ovat korostaneet työteliäisyyttä ja ahkeruutta hyveenä. Ajan hukkaaminen kevytmielisellä tavalla on ollut syntiä. Kirkkojen torneihin

asennettiin kellot. Kellojen kumahdukset ilmaisivat tuntien vaihtumista, ajan kulumista. Ajan mittaamisella pyrittiin sen hyödylliseen käyttöön. Kysymys ei ollut kiirehtimisestä eikä tehokkuuden tavoittelusta.

Itä-Euroopan ortodoksisten kirkkojen kellot eivät kumahdelleet ajan mittareina, vaan kutsuivat ainoastaan jumalanpalveluksiin, hautajaisiin tai häihin.

Ajankäyttö on läntisessä maailmassa nytkin tarkempien aikataulujen alainen kuin idässä.

Minun lapsuuteni aikana 20-luvulla, Pohjois-Karjalan sivukylässä kiire oli varsin satunnainen vakaan elämänmenon häiriötekijä. Työajalla ja vapaa-ajalla ei ollut selvää saumakohtaa. Elämänrytmiin kului aamusta alkaen tehdä päivän mittaan edessä olevat askareet. Ei erotettu, mikä oli varsinaista päivätyötä ja mikä jotain muuta puuhastelua.

Pahimpina kiireinä muistan, kun heinäniityllä havaittiin taivaanrannalla nouseva musta ukonpilvi, joka uhkasi kastella kuivat heinät. Silloin syntyi vipinää, heiluttiin hiki-hatussa kuin viimeistä päivää. Stressaantua ei ehditty, sillä nuo senaikaiset kiireet olivat lyhytaikaisia.

Aineelliseen vaurauteen ja helppoon elämään pyrkinyt sukupolvi on joutunut "ojasta allikkoon", kelloaikojen kurinalaisuuteen ja jatkuvan kiireen piiskattavaksi, Tuhansia ihmisiä tuo kiireenraippa sivaltelee niin säälimättömästi, että joutuvat stressin vuoksi hoitoon.

jatkuu seuraavalle sivulle

*Kirjoittaja Onni Ryyänen metsällä.
Huomaa, kun jänis roikkuu repusta.*

Olen yrittänyt karttaa eräitä aikaani rosvoavia laitteita. Televisio on meillä harvoin auki. On harkittu sen siirtämistä vintille, pois asuinhuoneista. Kännykkää en pidä läheskään aina mukani, eikä se ole aina aukikaan. Tietokoneen katson olevan aikavarkaista ovelimpia. Istuttaa ihmisiä tunti- ja päiväkausia ruutunsa äärellä. Sähköpostikin tuntuu vieraalta, kiirettä viestivältä ja nimen-säkin tähden. Tarpeettomalta tuntuva silloin, kun ei katso olevan aihetta kiireiselle postinkululle.

Palaan vielä 20-luvulle. Silloin tuli posti kotiini kaksi kertaa viikossa. Postin kantoi Arvilan Hilma Sammak-kovaarasta Mattilan postipysäkiltä Lipasvaaraan. Matkan varrella hän jätti meidän ja naapureiden postin kotiini Repokankaaseen. Mattilaan posti tuli hevospostina Rinteelän Ukko-Matin ohjastamana. Matti toimitteli kylä-läisten asioita kirkonkylällä. Panin merkille, että usein posteljooni toi kyläläisille apteekista lääkkeitä, kuten

mikstuuraa, kamferi- ja hokmannintippoja, hammasjää-tä, kuumepulveria jne. Tuon kiireisempää postinkulkua eivät ihmiset osanneet kaivatakaan.

Kiireestä kärsivät ja stressaantuneet saattaisivat saada aikaa antoisimmalle ja terveemmälle elämälle karttamalla kaikkien uusien vempainten hankintaa ja käyttöä. Elämää helpottavaksi tarkoitettu hieno ja arvokas väline saattaakin osoittautua aikarosvoksi ja vapauden riistäjäksi.

Onni Ryynänen

*Artikkeli on julkaistu kirjoittajan
julkaisemassa kirjassa
Sotaveteraanin painajaisunet v.2010*

Kesän muisto

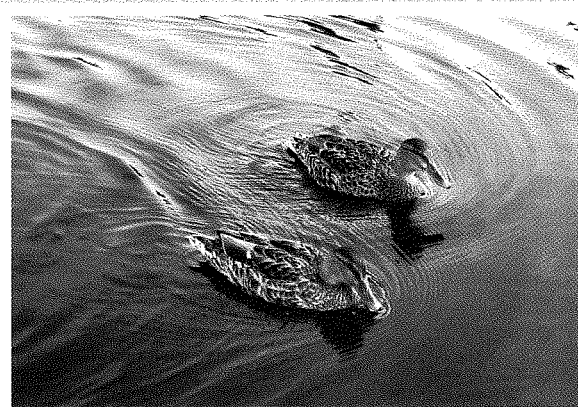
*Kuka etelään nyt mieli,
kun on meillä lämmin kesä?
Kukat hehkuu, nurmi tuoksuu,
koivut on kuin morsiamet
uusi uljas puku päällä*

*Aurinko nyt meille tuhlaa lämpöänsä
mielin määrin.
Järvessä tuo lämmin vesi
uimaan houkuttelee meitä.
Lintuemo poikiansa suojaan siipiensä käärii.*

*Vielä välkkyvyy veden pinta – taivaan sini
kuvaustuupi.
Virivana jälkeen jää emo poikiaan kun johtaa
kaislikkohon rannan suojaan*

*Siellä illan viiletessä oottaa niitä lämmin pesä.
Emolinnun kainalossa uinuu pienet lintulapset
kaislikossa, kannon luona,
rantakuusi suojanansa.*

*Illan hämy tienoon peittää,
pisaroita taivas heittää,
koivun oksat veteen peittyi,
päivä hiljaa iltaan siirtyi.
Nukkuu metsä, nukkuu maa.
Päivä on nyt jäänyt taa.*

*Mutta kerran kaikki loppuu – niin myös kesä
syksyyn vaihtuu.
Tuuli ottaa suunnan toisen,
tuopi pilvet taivaan rantaan.
Päivä vaihtuu pitkään yöhön,
lehdet puissa väriin toiseen*

*Kun on poissa lämmin kesä, tyhjäksi jäänyt
linnun pesä,
otan esiin talvinutun tutuks' tulleen
lämmön tuojan,
siihen itseni mä käärin.
Pistän nenän oven rakoon
– talvea ei pääse pakoon.*

Rauha Kekäläinen
(kirjoitettu v.2010)

Kanas Topi

Pankinjohtaja **Toivo Kananen** (Kanas Topi) muistetaan Tuusniemellä kansanmiespankinjohtajana ja erittäin innokkaana kalamiehenä. Pankki oli Kuopion Säästöpankin Tuusniemen konttori.

Onni Ryynäsen muistelmia Topista 6.9.2010

Topi oli hyväntahtoinen ja lupsakka mies ja hänestä laajasti tykättiin. Topi oli Ohtaansalmessa Osuuskauppa Harjussa myymälänhoitajana. Poikamies kun oli hän ajeli vapaa-aikoinaan naapurikylässä Ohtaanniemeä myöten ja kauppaasi viljelijöille kaikenlaisia alan tarvikkeita, kuten apulantoja ja koneita. Myymälän myynti oli siten entisekseen melko hyvä.

Ohtaansalmeen hän siirtyi kirkonkylältä Hämmäläisen kaupasta.

Miten Topista tuli pankinjohtaja?

Kuopiossa oli siihen aikaan kaksi säästöpankkia, Kuopion Säästöpankki ja Kuopion Ympäristön Säästöpankki. Ympäristön Säästöpankissa oli tarkoitus perustaa pankki Tuusniemelle ja siihen piti ruveta johtajaksi kanttori Kauko Mikkosen. Johtajaksi siirtymisasiaa hoitaessaan Kauko soitti vahingossa Kuopion Säästöpankin johtaja Kirsielle. Täten Kirsi pääsi selville toisen pankin aikeista ja arveli, että pankin perustaminen se kävisi heiltäkin. Kirsi soitti Armas Vellosole Tuusniemelle ja kertoi mitä oli kuullut. Armas oli sitä mieltä, että voisi se säästöpankki tulla Tuusniemelle ja samaan hengenvetoon sanoi, että hänellä olisi hyvä mieskin tiedossa pankin johtajaksi. Niinpä Kanasen Topi palkattiin uuden pankin johtajaksi ja Armas Vellonen sitten pankin konttoritoimikunnan puheenjohtajaksi. Armas täytti 60 vuotta ja joutui iän takia eroamaan. Tilalle sitten nimitettiin minut, kertoi Onni Ryynänen.

Topi aloitti sitten pankin pitämisen ns. Louhelaisen talossa Harjun kauppaa, nykyistä S-markettia vastapäätä. Siitä pankki siirtyi Jauhiaisen taloon kirkonkylän keskustassa. Talo on vieläkin asuinkäytössä Kyläkaupan ja vanhan torin välissä. Koska Topi oli monille jo tuttu lupsakkana kaupppamiehenä, hänen mukanaan tuli pankkiin hyvästi asiakkaita.

Pankkia ruvettiinkin sanomaan kansan suussa Kanas-pankiksi, tai Topin pankiksi Topi oli pankinjohtajana ja ihmisenä läheinen ja hänen kanssaan oli mukava ja helppo asioida, mutta arvovaltaansa hän ei silti koskaan menettänyt.

Kun uusi pankin talo valmistui, siihen tuli Topille oma johtajan huone. Topi istui kuitenkin aina tiskissä tyttöjen kanssa. Jos asiakas halusi keskustella esim. laina- tai muista asioistaan kahden kesken muutettiin sitten johtajan huoneeseen.

Kalamies Topi

Topi oli armoton kalamies, hän oli varmasti aina kalassa kun se suinkin oli mahdollista. Jopa pimeälläkin hän katsoi verkkoja taskulampun valossa. Silloin kun Aimo Junkkari tuli Tuusniemelle papiksi hän myös kalamiehenä kyseli, että mistä saisi kalakaverin ja hänet ohjattiin Kanasen Topin kaveriksi. Hyvälle soutajalle Topi antoi soutumestarin arvon, josta tunnustuksen saajat muistivat mainita.

Topin saunarannassa Tuusniemessä oli aamuisin mui-
kun päästelyä. Siellä oli usein sama jengi.

Topi oli tarkka siitä miten muikku piti päästellä. Muikusta ei saanut jäädä pää verkkoon, eikä se saanut muutenkaan nuhjaantua. Anttilan Simo oli usein päästelemässä muikkuja. Simosta Topi joutui sanomaan, että ”Simolta meinaa mennä koko aamu yhtä muikkua nujatessa”

Sirkka Tirkkonen ja Anneli Asikainen muistelevat Topia 14.9.2010

Sirkka tuli pankkiin töihin, jo sen aloittaessa v. 1954 ns. Louhelaisen talossa, joka sijaitsee nykyistä S-markettia vastapäätä.

Topi oli tyyliltään hyvin karismaattinen ja mie-
liin painuva johtaja ja menee Sirkan ja Annelin mielestä
aivan ykköseksi johtajia ajatellen. Ihmiset eivät aina tul-
leet välttämättä pankkiasioille, vaan saattoivat tulla mui-
takin huoliaan kertomaan. Eräänkin isännän hampaaseen
koski kovasti, mutta ei ymmärtänyt tai uskaltanut mennä
hammaslääkəriin, niin Topi sai sen sinne lähemään.

Siihen aikaa kun lyhyet minihameet olivat muo-
tia ja tiskin takana joutui kumartelemaan laatikoita selatessa,
niin Topi kiinnitti huomionsa näkymiin ja käski panna pi-
tempää vaatetta jo huomenna päälle kertoi Anneli.

Silloin, kun samassa talossa oli Kukkonen niminen ap-
teekkari, niin hän myös osaltaan kiinnitti pukeutumiseen
huomiota ja kielsi pankin naisilta pitkien housujen käyttämi-
sen, naisille sopimattomina.

Topi oli tullut pankkiin usein jo viiden aikaan. Kaikki
työt olivat Topin jäljeltä erittäin huolellisesti tehtynä. Pää-
konttoriltakin niitä usein kehuttiin. Asiantuntevakin Topi oli.
Hän otti selvää perusteellisesti monista asioista, esim. kuten
kiinteistö- ja verotusasioista. Siten hän pystyi neuvomaan
asioista monissa muissakin kuin pankkiasioissa. Hän laati
myös asiakkaille veroilmoituksia.

Topilla oli ns. kakkoskassa, josta hän lainasi ihmisille ra-
haa, jos he eivät täyttäneet pankin vaatimuksia, hän saattoi
antaa myös itseltään lainaa oikein huonossa jamassa oleville.
Koska lainan anto siten oli hyvin luottamuksellista ihmiset
aina maksoivat velkansa. Mitään saatavia ei jäänyt, vaikka
lainasta oli todisteena ainoastaan paperilappu laatikossa.

Meni pitkän aikaa, että Topilla ei ollut muuta asuntoa, kuin
mökki Tuusniemessä. Silloin hänellä saattoi olla patja pan-
kissa, jota hän sitten aina piilotteli.

Koska Topi ole kova kalamies, niin hän toi henkilö-
kunnallekin kaloja. Myös muillekin ihmisille hän saattoi
tuoda kaloja, joita sitten nosti tiskin yli hakijalle. Joskus saat-
toivat ihmiset käydä autolla niemestäkin kaloja kesken päi-
vän ja Topi lähti antamaan. Topilla ei ollut koskaan autoa,
mutta mopo hänellä oli.

Topi saattoi istua pankin tiskin takana paljain jaloin. Ker-
rankin jotkut neitokset naureskelivat tuolissa istuessaan kun
jalat näkyivät tiskin alta. Topi oli myös kova polttamaan pil-
litupakkaa, hyvin usein se kärysi pankissakin. Asiakkaan
aikana hän ei sitä kuitenkaan polttanut, vaan nosti siksi aikaa
vähän syrjempää.. Natsoja saattoi olla sitten iltasella melkoi-
nen kasa. Kun Topin puhetta kuunteli, pani merkille että pu-
heen seassa tuli paljon kiro sanoja, mutta ne eivät koskaan
kuulostaneet pahalta, ne kuuluivat puheen tyyliin. Sirkka oli
pankissa töissä vuodesta 1954 vuoteen 1987. ja Anneli vuo-
desta 1967 vuoteen 1992. Topihan oli pankinjohtajana vuo-
teen 1974, jolloin jäi sitten sairauseläkkeelle.

Sirkka ja Anneli muistelevat Topia erityisellä lämmöllä.
Kun pankissa rupesi menemään myöhempinä aikoina eri-
koisen huonosti, Anneli kertoi käyneensä Topin haudallakin
kertomassa murheitaan.

*Toivo Kananen
pankin tiskissä.*

*Kuva Sirkka
Tirkkosen
kokoelmista.*

Toivoa muistellessa

Muistelijana veli Armas Kananen Riistavedeltä

Toivo Petter Kananen syntyi silloisessa Tuusniemen kun-
nassa Mustaniemi nimisessä torpassa 10.3.1920. Synty-
minen tapahtui saunassa. Tapanahan oli syntä savusa-
nassa ja kättilönä oli usein maaseudun ihminen, joka oli
perehtynyt synnytyksiin. Niinpä Topiakin oli vastassa
”maaseudun kättilö” eli isän äiti Kananen Loviisa. Torpas-
sa oli savutupa ja kamari. Se sijaitsi Ikkulan maalla.
Vielä nytkin tilan keskuspaikkaa Melalahdessa kutsutaan
tuolla nimellä ja vanhempi väki tietää mistä on kysy-
mys.

Tila oli saanut jo ennen Topin syntymää niin sanotun
torpparilain perusteella itsenäisen tilan oikeudet ja kolme-
kymmentä hehtaaria maata. uusi oikea asuinrakennus ra-
kennettiin hirrestä vuonna 1926 ja on sitä vielä osa jäljellä
nykyisessä rakennuksessa. Topi oli saanut vuonna 1921
veljen Väinön. Tilan nimeksi oli tullut Mustaniemi.

Veljekset varttuivat ja tilan pellot laajenivat. Pojilla oli
”toisena isänä” äidin veli Pekka Hyvärinen. Hänen ansio-
taan oli, että, että pojista tuli kala- ja metsämiehiä.

Koulunsa Topi kävi Melalahdessa, opettaja Juhani Miet-
tisen koulussa. Oli myös syntynyt uusi Riistaveden kunta,
joka aloitti toimintansa vuonna 1925.

Toivosta erottui jo nuorena kauppamiehen henki. Mieli
teki kouluun, mutta ajankulku esti sen..Syttyi talvisota ja
sen päätyttyä oli Topilla edessä sotaväki. Eipä tullut tä-
mänkään jälkeen pääsy siviiliin, vaan jatkosota vei miehen
taas mukanaan. Sen päätyttyä Topi palasi kotiseudulleen
ja Hyvärilän poikien kessutehtaalte. Sitä seurasi siirtymi-
nen Osuuskauppa Harjun eri tehtäviin. Olimme päättäneet
sen, ettei meistä kumpaisestakaan tulisi savottalaisia.

Tapauksen, jossa näin päätettiin, kerronkin tarkem-
paan.

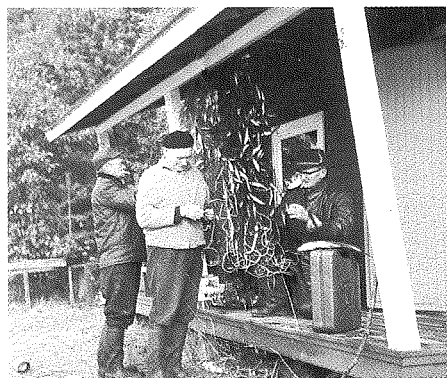
Olimme kahdestaan ottaneet palstan Hietapohjan mail-
ta. Lunta ja pakkasta oli sinä vuonna runsaasti ja me teim-
me savottaa käsisahalla, eli ”näläkäviululla” ja kirveellä.
Eräänä aamuna aloitellessamme metsätöitä katkesi ” näl-
käviulusta” terä ja edessä oli tietön taival Melalahteen, jos-
ta kenties saisimme uuden sahan. Minä nuorempana jou-
duin hakemaan sahan. ”Orsian” olalla tarvoim palstallam-
me.

Juotiin eväskorvikkeet ja päätimme, ettei meistä tulisi metsien miehiä. Palsta tehtiin loppuun ja sitten tiemme erosivat. Topi siirtyi liikealalle ja minä seuraavana syksynä maamieskouluun Muuruvedelle. Topi siirtyi myöhemmin Tuusniemelle Osuuskaupan leipiin. Hän oli myös liikeapulaisena kauppias Hämläisellä siirtyen lopuksi Kuopion Säästöpankin palvelukseen.

Suhteet synnyinseutuun eivät kuitenkaan katkenneet, sillä kovana kalamiehenä hän kävi koettelemassa onkea kotijärvellään. Minä puolestani hänen verkoillaan Tuusniemellä. Tästä Tuusniemen kaudesta ei minulla ole tarkempaa kerrottavaa. Topin asunto oli Juojärven rannalla. Makoisat lölyt olivatkin saunassa, joka oli aivan veden äärellä.

Muutamaa päivää ennen Topin kuolemaa olin käymässä hänen luonaan. Mieleeni jäi pysyvästi heleästi lausuttu hei! hänen huoneensa ovelta. Kuolema kohtasi syöpää sairastavan miehen 17.1.1987.

Armas Kananen

*Muikun
"piästely"
Topin
(vas.)
rannassa.*

Omat muistot Topista

Muistan Kanasen Topin siitä saakka kun oli noin 10 vuotias ja ehkä nuorempikin. Topi oli Hämläisen kaupassa. Eino Hämläisen kauppa kirkolla oli kauppa, jossa Uurtajan lisäksi käytiin. Harjun kaupassa käytiin vähemmän ja olihan se kauempanakin.

Muistan, kun kaupassa oli useita nuoria miehiä, jotka olivat melko vikkeliä. Ne tulivat tiskin taakse, kysymään asiakkaalta "Mitä saisi olla?" Yksi näistä vikkelistä nuorista miehistä oli Kanasen Topi.

Sitten Topi meni Harjun kaupanhoitajaksi Ohtaansalmeen. Koska isä oli tutustunut Topiin jo Hämläisessä, hän halusi käydä siellä. Kuitenkaan hän ei oppinut siellä erikoisemmin käymään ja olihan se kaukana kirkonkylän kauppoihin verrattuna.

Seuraavan kerran muistan, kun Topi tuli kahden nuoren pojan kanssa kalareissuillaan Tiheensaareen. Myöhemmin kuulin, että pojat olivat Kontron poikia Paakkilasta. Kun tulin sisälle Topi istui isän ja äidin kanssa pöydän takana ja pojat istuivat etupenkillä. Silloin kuulin äidin sanovan sanonnan, jonka kuulee monesti nykyäänkin että "Meillä on ollut niin kiire, ettei ole joudettu mitään tekemään".

Topi tuli vuosien saatossa hyvinkin tutuksi ja hänen kanssaan olin paljon tekemisissä. Pienempänä muistan, kun Topi

oli hyvin huomaavainen ja jutteli kuin aikuiselle. Asuihan hän seitsemän vuoden kesät meidän autioksi jääneessä mummolassa Kalliorannassa. Topin verkkoja ihmeteltiin, kun ne olivat niin korkeita ja niitä oli paljon. Kalliorannan aikana Topilla oli kavereina Hämläisen Viljo ja Ahlgren niminen mies Kuopiosta. Ahlgren oli Garssonin rautakaupassa myyjänä ja nähtiin sitä siellä kun käytiin Kuopiossa.

"Kutsetin" metsätyönjohtaja Olavi Hatakka hävisi juhannusviikolla 1957 Juojärvelle. Topi oli ollut viimeinen joka oli nämä kolme miestä nähnyt viimeiseksi. Oli vielä varoitannut lähtemästä tuuleen.. Isääkin pyydettiin etsimään, mutta isä ei saanut moottoria käyntiin. Sinä juhannuksena siskollani Sinikalla oli ripiltä pääsy. Tuusniemen kirkossa. Kun ei päästy omalla moottorilla kirkkoon, niin Topi ja Viljo veivät meidät ja hakivat iltapäivällä. Vanhemmat eivät siten olleet olleet kirkossa. Tämän rippikyydin Topi ja Viljo tekivät Olavi Hatakan porukan etsimisen välillä.

Topista on yksityiskohtaisia muistoja paljonkin. Kun kävin pankissa asioimassa Topi suhtautui hyvin kaverillisesti ja kyseli kalansaaliita. Opiskeluaikana, kun piti lähteä linja-autoon 9 aikaan, mutta ei ollut rahaa ja pankki aukenisi, vasta yhdeksältä menin pankin ulkopuolelle norkoilemaan. Topi tuli ikkunasta juttelemaan. Minä kerroin ongelmani ja Topi haki rahaa ja antoi siitä ikkunasta.

Ei hän mihinkään ottanut niemeäni, mutta huomasin summan ilmestyvän myöhemmin pankkikirjaan.

Kun tulin opiskeluiden jälkeen takaisin Tuusniemelle ja perustin tilitoimiston osuuspankin yhteyteen, kuulin kylältä, että Topi oli sanonut kätuvansa ettei huomannut pyytää minua säästöpankille. Niiden 3-4 vuoden aikana, kun olimme yhtä aikaa Tuusniemellä asiakaspalvelussa, oli meillä paljonkin yhteyksiä monissa asioissa. Oli yhteisiä asiakkaitakin.

Kun muutin kunnantöimistöön vuonna 1972 järjestivät kunnansihteeri Tapani Kuusela ja kunnanhallituksen puheenjohtaja Veikko Antikainen minulle virkaantuliaiset. Veikko oli pyytännyt säästöpankkia kustantajaksi. Topi oli teettänyt potaattikukon Aune Väisäsellä pankin laskuun. Hän oli myös mukana illan istujaisissa.

Meillä oli tietysti vuosikausia samat kalavedet. Siian verkot syksyisin meinasivat aina vaihtuakin, kun hyvistä kutupaikoista kilpailtiin. Topin mökillä oli aina mukava käydä. Topi keitti kahvia ja tarjoili pillitupakkaa. Hänellä oli omaperäinen tapa purkaa useita pillitupakkalaatikoita purkkiin pystyyn vieriviereen.

Myöhemmin kun Miettisen Leena yhtyi poikamies Topin kaveriksi, he olivat paljon Juojärvellä. Leena olikin tarpeellinen kalakaveri Topille lähes parikymmentä vuotta, kuin myös tukena viimeisinä vaikeina aikoina. Sinnikäs poikamies meni Leenan kanssa vielä naimisiinkin.

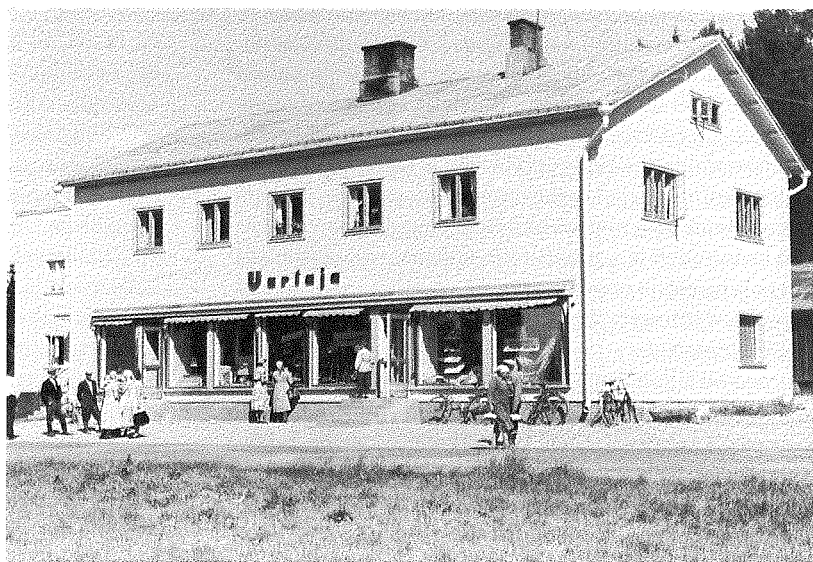
Kalamies Topi tulee usein mieleen vieläkin, kun vesitie kulkee mökin ohi missä Topi eläi.

Valto Holopainen

*Valokuvat Leena Kanasen kokoelmista
Lauri Happonen on kirjoittanut pankin historiikin
Tuusniemen Pitäjän kirjaan v.2000*

Osuusliike Uurtajan muistolle!

"oikee immeinen
maailmalla"

Olen juuriltani "tuusniemen oikeita immeisiä". Täällä olen syntynyt, kasvanut ja kouluni käynyt. Täällä olen elänyt varhaisnuoruuttani ja aloittanut työelämän. Pari vuotta armeijan jälkeen vaihdoin työpaikkaa ja siirryin toiselle paikkakunnalle. Nykyisin olen eläkkeellä ja asun Varsinais-Suomessa.

Mutta Savo ja synnyinseutu ovat pysyneet aina mielessäni. Kesälomilla olen mahdollisuuksien mukaan tänne aina palannut. Niin myöskin työelämän jälkeen eläkeläisenä. Tuntuu mukavalta ajella tuttuja teitä ja katsella tuttuja maisemia. Lapsuuden ja nuoruuden aikaisia tapahtumia ja muistoja palaa mieleen. Näiden matkojen parasta antia ovat ihmisten tapaamiset. Entisten työtovereiden, tuttavien, muutamien sukulaisten ja ystävienkin. Kovin monia heitä ei enää ole. Mielenkiintoisia keskusteluja syntyy monesti aivan tuntemattomienkin kanssa.

Nuoruuteeni ja työelämäni alkamiseen liittyy Osuusliike uurtaja ja Ruskilan myymälä. Olin osuusliikkeen palveluksessa vuosina 1951 – 1955 lukuun ottamatta asevelvollisuusaikaa. Aloitin työni Ruskilan myymälässä myymäläharjoittelijana. Sitä ennen olin ollut Osuusliikkeen konttorilla testissä ja haastateltavana sopivaisuudestani liikealalle. Ensimmäinen työpäivänä tein kuitenkin lähes kokonaan lumitöitä, koska edellisenä yönä oli sataanut paljon lunta ja työvälineinä oli vain tavallinen luuta ja tavallinen lapio. Lumityöt olivat jatkossakin minulle kuuluvia tehtäviä, mutta myös kaikki myymälän siivoustyöt, koska myymälänhoitaja ei niihin itse osallistunut. Siivoustöitä pääsin tekemään vasta myymälän sulkemisen jälkeen, joten työpäivät venyivät pitkiksi. Ylitöitä ei laskettu, eikä niistä maksettu, ne vaan kuuluivat asiaan. Lauantaisin ja muina aattopäivinä tehtiin ylitöitä vielä enempi, koska myymälän aukioloaika oli silloin lyhyempi ja tehtävää työtä oli aina.

Palvelukseni Ruskilan myymälässä jäi kuitenkin vain vajaan puolen vuoden mittaiseksi, sillä uudeksi työpaikakseni ilmoitettiin liikkeen päämyymälä Tuusniemellä. Olin tästä ilmoituksesta pelkästään iloinen, sillä pääsystä kirkonkylälle olin ehtinyt haaveilla jo moneen kertaan. Siivous- ja ylitöiden runsaus alkoi jo tuntua kohtuutto-

malta ja sitä paitsi esimieheni rouva myymälänhoitaja olisi alun perinkin halunnut apulaisekseen tytön, eikä poikaa, koska pojat eivät hänen mielestään osaa siivota. Rouva myymälänhoitaja, enkä myöskään minä tuolloin aavistanut, että 13 vuoden kuluttua esimies - alaissuhde toisessa liikkeessä kääntyi toisin päin.

Viimeinen työpäiväni Ruskilan myymälässä sujui normaaliin tapaan. Kun olin saanut minulle kuuluneet työt tehdyksi kysyin vielä myymälänhoitajalta, onko vielä muuta? Ei ollut, joten sanoin kiitos ja näkemiin ja suljin oven takanani. Tämän jälkeen ajatukseni olivat jo aivan kokonaan uudessa työpaikassa kirkonkylässä. Siellä on kaikki erilaista. On miespuolinen myymälänhoitaja ja paljon muuta henkilökuntaa. Tavaravalikoimat olivat paljon suuremmat ja asiakkaita joka päivä tungokseksi asti. Vaikka uusi työpaikka innosti ja kiehtoi etukäteen, niin toisaalta myös jännitti. Miten selviän, kun kokemusta kaupan töistä on vaan puoli vuotta ja sekin pienestä myymälästä.

Sitten ajattelin, että on vaan yritettävä ja tehtävä parhaansa. Jos ei jotakin tiedä tai osaa, niin kyllä kai joku neuvo. Jo Ruskilassa olin oppinut, että asiakaspalvelutyössä on oltava kohtelias ja ystävällinen. On käytettävä sanoja kiitos ja olkaa hyvä, sekä tervehdittävä asiakkaita. Nämä asiat olivat esillä myös työhönottohaastattelussa ennen töihin tuloa. Kaupan työn vaatimuksia selvittelin itselleni jo heti kansakoulun jälkeen, sillä siltä alalta toivoin työpaikan joskus löytyvän.

Sovittuna aamuna ilmoittauduin päämyymälässä myymälänhoitajalle. Hän sanoi nimekseen Jussi Smolander ja tuntui ensi hetkestä alkaen reilulta ja rehdiltä mieheltä. Niinpä ensijännitykseni haihtui nopeasti, kun sain tutustua uusiin työtovereihini, minulle kuuluviin tehtäviin ja talon tapoihin. Myös tutustuminen myytävänä oleviin tavaroihin, niiden paikkoihin ja varastoihin alkoi heti ensimmäisestä päivästä. Tehtäviin kuului tavaroiden noutamista varastosta, hyllyjen täyttämistä sekä järjestelyä ja tietenkin myös myyntityötä. Silloin myymälätila oli jaettu ruokaosastoon ja niin sanottuun sekatavaraosastoon, jossa oli myynnissä kaikkea mistä kysyntää saattoi

olla tervaa, hevosvaljaita, rautaa, tekstiilejä, jalkineita, asusteita, taloustavaroita, rakennustarvikkeita ja paljon muuta. Siinä oli nuorella vasta-alkajalla opettelemista ja oppimista, että tietää missä tavarat ovat ja mitä asiakkaantarpeisiin parhaiden sopivat. Oli selvää, että varsinkin alkuaikoina tarvitsi työkavereiden tai esimiesten apua ongelmatilanteissa, mutta vähitellen kokemuksen lisäytyessä osaaminen ja ammattitaito kohentuivat ja työt sujuivat paremmin ja nopeammin. Tämä antoi myös itselle tyydytyksen tunnetta, kun kehityin työssä, josta toivoin itselleni ammattia.

Uurtaja oli silloin suurehko, vakavarainen ja menestyvä osuusliike Tuusniemellä. Kirkonkylässä sillä oli liikerakennus, jossa oli kaksiosastoinen päämyymälä, kahvila ja yläkerrassa oli asuntoja. Pihapiirissä toisessa rakennuksessa oli konttori, keskusvarasto ja leipomo. Kuljetukset hoitivat liikkeen kuorma-autot, joita oli muistaakseni kolme kappaletta. Henkilökuntaa lienee ollut noin 70 – 80, tarkalleen en muista, mutta kuitenkin melkoinen työllistäjä liike oli. Uurtajaa pidettiin työntekijäystävällisenä työnantajana, mistä kertoi monet pitkään jatkuneet työsuhteet.

Uurtajan päämyymälästä vuodelta 1955. Kuvassa vasemmalla kirjoittaja Toivo Laitinen ja oikealla Pertti Nissinen. Kuva Toivo Laitisen kokoelmista.

Oma työni päämyymälään tulon jälkeen sai jatkossa lisäsisältöä. Kun minä olin alun perin ollut pienessä Ruskilan myymälässä ja sen jälkeen saanut kokemusta lisää päämyymälästäkin, niin minut määrättiin väliaikaisesti tuuraustehtäviin sivumyymälöihin. Myymälänhoitajien kesäomat, sairaus-poissaolot, tavarantilauspäivät keskusvarastolta ym. henkilövajaukset aiheuttivat tuuraustarvetta eri myymälöissä. Tuuraustehtävät tulivat minulle myös siitä syystä, että oli nuorin ja toiseksi minulla ei ollut perhe – tai muita esteitä tuurauksien hoitamiseen. Pidin toisaalta tuurauksista; ammattitaito kehittyi ja oli mielenkiintoista tutustua erilaisiin myymälöihin ja ihmisiin. Sen sijaan hankaluuksia tuotti moniin sivumyymälöihin kulkeminen. Läheskään kaikkiin myymälöihin ei ollut linja-autoyhteyttä. Oli keksittävä jotakin muuta. Kuten esimerkiksi meijerin kuorma-auto, tai erään tuttavamiehen moottoripyöräkyyti, tai Outokummun kaivosmiesten työmaakuljetus. Kesäiseen aikaa polkupyörä oli hy-

vä, mutta talviseen aikaan saattoi joutua taivaltamaan kävelen pitkiäkin matkoja. Tällä tavoin lähes kaikki Uurtajan myymälät tulivat tutuiksi.

Vähitellen reissaaminen alkoi kyllästyttää. Rautalammillä, paikallisessa Osuusliikkeessä oli myyjän paikka avoinna, joten hain sinne. Tulin valituksi ja niin jätin hyvästit Tuusniemelle ja Uurtajalle.

En lähetyt Uurtajasta ovet paukkuen, enkä mitenkään pahalla mielellä, vaikka myymälästä toiseen kulkeminen ei aina tuntunutkaan niin mukavalta. Itse asiassa tunsin kiitollisuutta siitä, että työni oli vaihteleva, sekä monipuolista ja antoi hyvän pohjan uralleni kaupan palveluksessa. Olen antanut tälle asialle suuren arvon ja työvuoteni Uurtajassa on tärkeä osa työhistoriaani. Siksi Tuusniemi ja Uurtaja eivät koskaan ole unohtuneet. Työvuosina, lähinnä kesälomilla matkat suuntautuivat Savon vehmaisiin maisemiin ja entisille elomaille. Ei aivan joka vuosi, mutta silloin tällöin kuitenkin. Oli kiva tavata entisiä työkavereita ja kysellä kuulumisia. Samoin muita tuttuja ja tuntemattomiakin. Sukulaisia ei enää ollut. Vuodet kuluivat. Pitkistä matkoista ja perhesyistä joutuksen kesälomamatkat harvenivat, mutta eivät loppuneet. Oli pakko tietyn väliajoin tulla katsomaan, mitä entiseen kotipitäjään kuuluu. Kehitystä tietysti tapahtui, kuten muuallakin Suomessa. Uusia rakennuksia rakennettiin ja vanhoja purettiin. Uurtajan vanha päämyymälärakennus hävisi jossakin vaiheessa kokonaan. Uutta parempaa ei tullut tilalle. Tosin kauppatoiminta tontilla jatkui, mutta ei niin kuin ennen. Minun mielikuvissani vanhan Uurtajan piha ja edusta olivat täynnä liikettä ja elämää. Kauppa kävi, asiakkaita oli, tavaraa tuli ja meni ja kymmenet työntekijät ahersivat töissään. Ne ajat ovat vain mielikuvissa eivätkä enää palaa.

Myöhemmin kauppatoimintaa Uurtajan tontilla piti yllä pieni Siwa-myymäla. Minäkin satunnainen kesämatkailija tykkäsin käydä tässä Siwassa ostoksilla, koska se oli jotenkin kuin ”sukulaiskauppa”

Eräänlainen kotoisuus ja nostalgia muodostuivat kai siitä, kun samalla maaperällä oli joskus itse työskennellyt.

Myös tänä vuonna 2010 elokuussa päätin vaimoni kanssa tehdä matkan tuttuihin kotomaisemiin ja tavata muutama harva ystävä ja tuttu, joihin pitkistä välimatkoista huolimatta on vielä yhteydet säilyneet. Lisäksi matkaan kuului perinteisesti Tuusniemen kirkonkylässä käynti, sekä kiertoaajelua lähiympäristön tutuilla teillä. Tietenkin myös ostoksilla käynti tutussa Siwa – myymälässä.

Mutta mitä ihmettä! Tullessamme Siwan parkkipaikalle näemme, että se on suljettu. Myymälä on lopettanut toimintansa lopullisesti. Niin on sammunut viimeinenkin lepattava liekki entisen Osuusliike Uurtajan raunioilla. Uutta Uurtajaa ei ole eikä tule. Ja se on surullista. Tämä tuntuu osuustoimintahengen kasvaneesta entisestä työntekijästä pahalta ja varmasti myös siltä suurelta joukolta ihmisiä, jotka viime vuosikymmeninä vallinneen kehityksen myötä ovat menettäneet läheisen ostopaikkansa.

Kaikki maailmassa kehittyi ja muuttuu. Mutta mihin suuntaan?

jatkuu seuraavalle sivulle

Elämä ennen Uurtajaa ja sen jälkeen

Aloitin ansiotyöni paimenpoikana 12-13vuotiaana kotiani lähellä olevassa naapuritalossa. Samoihin aikoihin olin myös isäni apuna metsätöissä. Keväisin kuorin ropsia. Keväästä syksyyn oli myös kaikenlaista maatalous- ym. työtä. Kuitenkaan nämä työt olleet ns. tulevaisuuden töitä. Mutta sellainen olisi saattanut olla parturin ammatti, johon valmistavia harjoittelijapaikkoja oli avoinna joskus kuopiolaisissa parturiliikkeissä. Tämä ala tuli siitä mieleen kun isäni oli itseoppinut kotiparturi ja opetti taitonsa minullekin ja nuorena. Kouluttautuminen oikeaksi parturiksi kaatui kuitenkin jo asunnon ja varojen puutteeseen. Toinen ja merkittävämpi haave oli ammattiajokortin saaminen ja sitten paikka autonkuljettajana. Mutta ammattikorttiin ei ikä riittänyt ja sitä paitsi autokoulukin oli Kuopiossa asti, joten mahdoton oli sen haaveen toteutus siinä vaiheessa. Mutta kaupan töihin pääsy tuli mahdolliseksi kun pääsin alkuun Ruskilan myymälässä.

(Mitä sitten Rautalammin jälkeen?) Rautalampi oli muuten ihana työpaikka. Työkaverit olivat mukavia. Kauppa kävi. Työilmapiiri ystävällinen. Ystävyyssuhteita vieläkin voimassa, vaikka aikaa mennyt jo yli 50 vuotta. Rautalammillä sain toteutettua yhden elämäni haaveen: kävin Suonenjoella autokoulun ja sain kuorma-auton ammattiajokortin. Ajokokeusta tuli tilapäisajoilla liikkeen kuorma-autolla, mutta päätyönä oli kuitenkin myyntityö. Pari vuotta Rautalammillä oltuani hain Pieksämäelle myymäläauton hoitaja-kuljettajan paikkaa, jonne tulin valituksi. Tuohon aikaan tulivat myymäläautot muotiin ja se olikin minulle ihannehomma ainakin siinä elämäni vaiheessa. Kaksi vuotta tässä tehtävässä antaisi mahdollisuuden suorittaa linja-autokortin, mikä oli pisimpään mielessä ollut tavoite.

Kaikki kuitenkin muuttui ennen kuin tuo kaksi vuotta oli kulunut. Kohtasin naisen johon ihastuin ja rakastuin ja josta tuli vaimoni. Minun ura-aikeista hänellä oli sellainen mielipide, että minun tulee hakeutua kiinteään myymälän hoitajaksi ja jättää myymäläautohommat ja myös bussinkuljettaja-haaveet. Näin sitten tapahtuikin, sillä mitäpä sitä ei mies tekisi rakastamaansa naista miellyttääkseen.

Ennen niin mahtava Osuusliike Uurtaja on nyt sitten kiinni. Siwankin kyltit poistettiin kesällä 2010.

Ensimmäinen yhteinen ja myös minun työpaikka oli Artjärvellä, sitten Ylistarossa, Evijärvellä, Iisalmessa ja Tervossa. Muutamassa vuodessa useita muuttoja, mutta onni tuntui jotenkin kadonneen.

Vaimolla oli aina ikävä jonnekin. Kaikki edelliset olivat myymälänhoitajapaikkoja kiinteissä myymälöissä. Sitten päätin kokeilla astetta vaativampaa tehtävää. Hain myynti-työneuvojaksi Oulaisiin ja tulin valituksi. Työtäni oli liikkeen kaikkien myymälöiden toiminnan ohjaaminen ja myynninedistäminen. Noina vuosina tapahtui pienempien osuusliikkeiden fuusiointeja ja niinpä Oulaisten liike sulautettiin Ylivieskaan ja minä siirryin vastaaviin tehtäviin Seinäjoelle. Oulaisissa oloaikaa kertyi reilu neljä vuotta. Evijärven kohdalla unohtin mainita, että siellä syntyi meidän ensimmäinen ja ainoa lapsi.

Lapsikaan ei meidän heikokosti voivaa avioliittoa korjannut. Seinäjoelle tulimme kuitenkin yhdessä ja asuimmekin yhdessä jonkin aikaa, mutta viimein kuitenkin avioliitto päättyi ja ero tuli.

Vaimo lähti kotoa ja vei tyttären mennessään ja muutti Seinäjoelta kokonaan pois. Hän oli myös liikealan ihmisiä, joskaan emme koskaan aivan alkuaikojen lukuun ottamatta työskennelleet samassa työpaikassa. Vaimon lähdettyä olin vielä entisessä työssäni, kaikkiaan seitsemän vuotta, mutta sitten olin jo valmis uusiin tehtäviin. Tällä kertaa tehtävä oli elintarvikeosastopäällikön toimi Centrum-tavaratalossa Salossa. Tässä työssä olin viisi vuotta ja saman talon eri osastolta löytyi myös uusi elämäkumppani, jonka kanssa on pidetty yhtä jo vuodesta -76 lähtien ja joita kuita vuosia myöhemmin myös vihittiin virallisesti avioliittoon. Seuraava työpaikka meille molemmille oli Karkkila.

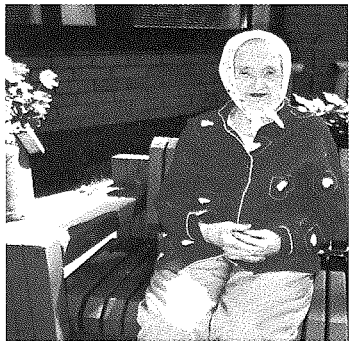
Muutto Parkanoon ja siellä vastuullani oli entinen Virtain Osuuskaupan koko tavaratalo kaikkine osastoineen. Tehtäväni nimike oli Market-päällikkö ja tätä työtä ehdin hoitaa vain vajaat kaksi vuotta. Sitten jouduin pidemmälle sairauslomalle ja sitä tietä työkyvyttömyyseläkkeelle vuonna 1987.

Tämän jälkeen muutimme Saloon, joka on nykyisen vaimoni kotikunta ja minullekin työvuositani tuttu. Vaimoni jatkoi työelämässä (kun on yhdeksän vuotta nuorempikin) aina 65-vuotiaaksi asti. Nyt hän on ollut kolme vuotta eläkkeellä. Minun eläkevuosiini on sisältöä tuonut toimiminen monenlaisissa järjestö- ja luottamustehtävissä.

Nyt olen parin - kolmen viime vuoden aikana luopunut lähes kaikista tällaisista tehtävistä. Keskitymme vaimoni kanssa terveytemme hoitoon, liikuntaan, terveelliseen ravintoon, kunnon hoitoon ja hyvän elämän sisältöön. Käymme tuttuja yhdistysten tilaisuuksissa, konserteissa, teatterissa ja yritämme pitää yhteyttä ystäviin.

Valitettavasti ainoa lapseni kuoli liikenneonnettomuudessa 22 vuoden ikäisenä. Hän oli juuri päättänyt opintonsa ja järjesteli kesähäitä. Häitä ei koskaan tullut.

**Salossa 17.10.2010
Toivo Laitinen**

Tyyne 101 vuotta

Tyynen elämä alkaa Tyynen elämän tarina alkaa Tuusjärven Koivulahdesta Myllykosken partaalla Toroppaisen torpassa 7.12.1909. Vanhemmat olivat äiti **Johanna Ihalainen**

ja isä **August Pitkänen**. Perheeseen syntyi 9 lasta August-isän kahdesta avioliitosta. Tyyne-tytär kuului vanhempaan sarjaan. Hän kävi kansakoulun Tuusjärven koululla, opettajanaan **Hilja Ruuttu**. Koulusta ja kotoa sai Tyyne hyvät elämän alku eväät. Oppi lukemaan, laskemaan, kirjoittamaan, tekemään käsitöitä ja hoitamaan pienimpiä sisaruksiaan. Silloin nuoret oppivat työnteon kotona.

Työn teko alkaa

Ensimmäinen työpaikka oli pikkupiikana **Zittingillä** Tyyne-emännän apulaisena. Pikkupiikan, lapsenliikan, tehtäviin kuului ennen kaikkea katsoa lasten perään ja olla emännän oikea käsi pikkuaikareissa.

Rippikoulun käytyään Tyyne meni piiksi Toroppalaan Tuusjärvellä. Talonväen lisäksi talossa asui piikoja, renkiä, loisia, satunnaisia työntekijöitä, ompelijoita, räätäliä, suutaria, puuseppiä j.n.e. Silloinhan kaikki mahdollinen tarvittava tehtiin kotona. Myös piit ja rengit osallistuivat käsi- ja sisätoihin jos ei ollut ulkotöitä, ainakaan talvisaikaan. Rukit surrasivat ja lastut lentelivät iltaisin.

Toroppalassa sai myös kulkuri ruuan ja yösijan. Tähän kulkurien suosimiseen on Toroppalan talossa oma tarinansa.

Toroppala oli omavarainen talo, ruokaa ja juomaa riitti. Talonväki söi ruokasalissa pehtorin ja vierauden kanssa. Peh-torina oli **Väinö Virta**. Piit söivät keittiössä, rengit ja muu väki tuvassa. Kokoväki söi samaa ruokaa. Sisäkööpiika huolehti isäntäväen ruuan tarjoilusta. Kesäaikaan herätys oli kello neljä. Aamukahvit juotiin ja sitten valmistauduttiin lähtemään Koivulahteen lypsämään lehmä, joita kerrottiin olleen enimmillään 99. Pitkä oli jono kun karjaa siirrettiin laitumelle. Lypsylle kuljettiin hevosella. Maitotonkat, sankot ja muu tarvittava tavara lastattiin kärrtiin. Tyyne kertoi olleen hyväluontoisen Vapputamman jolla naiset nämä lypsyreissut tekivät. Lypsäjiä oli 4-5 piikaa ja karjakko. Hän oli **Lyytinen** Ohtaanniementä. Karjakko huolehti maidon käsittelyn lypsyn jälkeen. Lypsyltä palattiin aamu kahdeksaan mennessä. Silloin oli aamiainen, jonka sisävuorossa olleet piit ja talonnaiset oli valmistaneet. Aamiaisella syötiin yleensä maitoruokia, puuroja ja vellejä, särpimenä oli kalaa. Kello 11 oli kahvi ja 1-2 välillä puolinen. Puolisella oli yleensä liha-tai kalaruokaa. Iltapäiväkahvit viiden maissa ja illallinen töiden jälkeen n. 7-8 välillä. Ilta-ruoka oli usein kokkeliipiimää tai jotain kevyempää ruokaa. Tyyne kertoi, että ahokselle riiheen nous-tiin jo 3-4 välillä. Ahoksia puitiin syksyisin. Se oli raskasta ja pölyistä työtä. Aika kului rattaosasti isossa sakissa ja hyvät jäivät muistot Toroppalan ajoista.

Toroppalan jälkeen Tyyne meni apulaiseksi Muuruvedelle, tulevan miehensä siskon perheeseen.

Tyyne tapaa tulevan miehensä Oskarin

Siellä hän kohtasi tulevan miehensä Enso Gutzeitin työnjohtaja Oskari Räsäsen. Oskari ja Tyyne solmivat avioliiton 1935. Pisin asuinpaikka oli firman mökki Tiputtavalla. Oskaria kutsuttiin Tiputtavan Oskariksi ja Tyyneä Tiputtavan Oskarin Tyyneksi. Tyyne hoiti kodin. Omia lapsia ei ollut, mutta kasvattilapsina oli kaksi Sirkkaa. He pitivät vieläkin yhteyttä sijaisäitiinsä. Yli kymmenen avioliittovuoden jälkeen Tyyne meni kunnanlääkärille valittelemaan vaivojaan. Tutkittuaan potilaansa lääkäri sanoi, ei teitä muu vaivaa, te olette raskaana. Tyyne kertoi, ettei hän ollut uskoa korviaan, mutta terve Maija-tytär syntyi 1946. Kyllä ilo oli suuri kun Tyyne kertoi uutisen Oskarilleen. Tosin Oskari toivoi, että lapsi olisi ollut poika. Näinhän ne isät usein toivoo. Tyyne oli sanonut jossain vaiheessa Oskarille, että minusta et mitään synnytyskonetta saa.

Vuodet vierivät, lapsia ei kuulunut lisää. Myöhemmässä vaiheessa Tyyne ja Oskari muuttivat perheineen Ruostepurolle Laukka - Ahoon firman taloon.

Muutto Riistavedelle

Sieltä perhe muutti Riistavedelle Vartialaan Oskarin jäädessä eläkkeelle 1973. Tässä omakotitalossa asuu nyt Maijan tytär perheineen. Oskari kuoli vuonna 1978 ja Tyyne muutti Riistavedelle vuonna 1988. Noin neljä vuotta sitten Tyyne tuli Riistaveden palvelukeskukseen, jossa hän viettää nyt vanhuuden päiviään tyytyväisenä elämänsä. Näkee ja kuulee vielä kohtalaisen hyvin. Järki leikkaa ja muisti on yli 100 vuotiaaksi hyvä. Monta on tarinaa yli sata vuotta kestäneeltä elämäntaipaleelta.

Monta tarinaa

Tässä yksi: Tyyne kertoi kapina-ajasta; Torpparit ja työväki olivat järjestäytyneet ja liittyneet työväenyhdistykseen, niin oli myös August-isäkin. Kun kapina alkoi, tuli Erik Nissinen (Kyörä Ierikaksi kutsuttu) hakemaan isää. Hän sanoi, nyt on lähettävä sottaan työläisten etuja ajamaan, jos ei lähe niin tullaan tappamaan. Silloin Johanna-äiti istui isän viereen sängynkannelle ja sanoi; meiltä ei lähetä minnekään, jos tapetaan niin tapetaan meijät kaikki. August-isä ei lähtenyt sotaan Erik Nissinen puolestaan tuli ammutuksi ja lepää vakaumukseen kuolleiden haudassa Tuusniemellä.

Tyyne on vanhin Tuusniemellä syntynyt elossa oleva henkilö. On suuri ilo tutustua elämänmyönteiseen ihmiseen. Tosin tätä joulua odottaessa Tyyne potee katkennutta kättään ja sanoo, että haluaisin jo mielelläni päästä täältä pois. Mitään muita erikoisia sairauksia ei ole.

Toivotan Onnea 7.12 olevalle 101 päivälle ja siunattua joulua Tyynelle ja jälkikasvulle

Kiitollisin mielin haastattelija
A-L. H

*Marrakeshin
basaareissa
työskentelee
paljon
pikkupoikia.*

Kuva: V. H.

Matkalla Marokossa

Martta Holopaisen matkamuistoja vuodelta 1985

Oli maaliskuuta, kävimme Juojärvellä ja saimme verkoista ison matikan. Laitoimme sen pakastajaan. Anna-Liisa oli koonnut ryhmän, meitä oli yli 40 henkeä. Pakkasimme tavaramme. Otimme mieheni Erkin kanssa jäisen matikan matkaamme.

Kuorimme potaatit ja sipulit. Anna-Liisalla oli matkalaukussa voita ja iso 10 litran kattila. Kun purimme purimme tavarat Agadirissa, niin Anna-Liisan mies Eino kantoi matkalaukun hotelliin yläkertaan, avasi sen ja huomasi kattilan. Niin Eino tuumasi "Ihme kun et pataa otanut".

Seuraavana päivänä olimme kaupunkiretkellä ja kalasatamassa, jossa oli melkoinen haju. Kun nousimme autoon, matkajohtajamme Anna-Liisa ilmoitti; "Tervetulloo meidän huoneistoon kalakeitolle". Matikka oli säilynyt hyvin ja keitto oli maittava.

Seuraavana aamuna matkustimme Marrakeshiin. Olimme niin aikaisin aamulla liikkeellä, että oli vielä pimeää. Matkalla näimme auton valoissa kerjääviä pitkiä käsiä. Marrakesihissa meille jokaiselle tarjoutui suojelija. Suojelija piti huolta siitä, ettei meitä ryövätty, eikä eksytty ahtailla kujilla ihmistungokseen. Kuljeskelimme katsoimassa kaupungin nähtävyyksiä. Erikoisesti jäi mieliimme, kun kävimme nahkanmuokkaustehtaalla. Katselimme ylhäältä, kun alhaalla pyöreissä altaissa liemi ja siinä vuodot, joita nuoret miehet polkivat jaloillaan. Siinäpä ihmettelimme, ei oltu ennen nähty nahkan parkkausta

tällaisissa oloissa. Kaupoissa oli paljon myytävää nahkatuotteita, laukkuja, takkeja ym. Kylläpä niitä eri mielellä osti, kun näki sen nahkanparkkaustyön.

Avotaivaan alla Afrikan helteessä ei työ saanut tekiäänsä pelottaa. Pois tullessa Anna-Liisa ilmoitti, että "Huomenna terve tulloo kalakukolle kello 12".

Mukana oli kaksi helsinkiläistä miestä ja he sanoivat Einolle, eikö mekin saataisi tulla niihin kalakukkokesteihin. Eino kysyi asiaa Anna-Liisalta ja hän sanoi, tulokoot. Ja niin seuraavana päivänä porukkamme lisääntyi kahdella nahkatakkisella miehellä, jotka saapuivat kalakukkokesteihin kainalot täynnä viinipulloja. Sen jälkeen he olivat seurassamme aina Helsingin lentoasemalla asti. heillä oli hauskaa, kun saivat kuunnella meidän savolaisien juttuja.

Anna-Liisa kertoi, että kesällä heinäkuussa kun hän tuli valtuuston kokouksesta kaski herrasmiestä nousi keittien pöydän ääreltä tervehtimään, ja he olivat ne samat Marokon kävijät. Olivat menossa Savonlinnan oopperajuhlille. Sanoivat kyselleensä Anna-Liisaa Iisalmen alapuoella ja jo oli porukasta joku osannut neuvoa Tuusniemelle. Anna-Liisa kertoi tienneensä, että nämä kaksi herraa olivat helsinkiläisiä hammaslääkäreitä.

Matkojen jälkeen Anna-Liisa ja Eino kutsuivat meidät kotiinsa muisteluihin notkuvan ruokapöydän ääreen. Katsoimme kuvia ja jos oli video myös sen. Hauskoja muistoja vaihdettiin.

Tuusniemen kunnan 140 toiminnan vuotta

Viralliset tapahtumat

- 31.12. 2009 Juhlavuoden avajaiset
Tuusniemen Uudella Punaisella Torilla
28.2.2010 Kalvealapäivän juhlallisuudet
27.4. 2010 Kansallisen veteraanipäivän
Koillis-Savon aluejuhla
10.7. 2010 HALOO HELSINKI -nuorten juhla
11.7.2010 140-vuotis PÄÄJUHLA
6.12.2010 Itsenäisyyspäivän juhlallisuudet

Tuusniemen koululaiset suunnittelivat Juhlavuoden viirejä, jotka ovat olleet nähtävänä Turulan koulukeskuksessa lokakuun loppuun saakka. Osa viireistä tällä aukeamalla.

Lapsuus Vihtaniemellä

Martta Ollikainen os. Holopainen muistelee

Martta syntyi 26.7.1916 Tuusniemen Vihtaniemen Holop-
palassa Hän on kirjoittanut muistelmia ruutuvihkoihin.
Nämä muistelmat on ainakin osittain julkaistu aikaisem-
minkin mm. kirjassa "Saloilta ja kylän mailta".

Lapsuus ennen kouluaikaa

Kun kelaat tätä elämänvyyhteä, niin paljon taaksepäin
kuin muistaa, niin muistuu mieleen aika ennen kouluun
menoa.

Asuntona oli yksi tupa. Sekään ei kovin iso, siinä kym-
menhenkinen perhe, lisäksi vielä "hyryläinenkin" eli
loinen. Siihen kulkevaista vaikka minkä laista, kerjäläis-
pojasta firman miehiin. Kun alkoi puunkauppa käydä,
niin niitä puunostajia kulki ja sitten niitä savottalaisia,
jotka niitä puita otti metsästä. Kyllä siinä lattiapinta-ala
tahto käydä vähiin yön seutuna.

Vaatetuksesta lapsena ennen kouluun menoa ei ollut
omia kenkiä. Yhteiset vanhan kengänterät olivat oven
luona, jotka sai jalkaan aina kun oli ulos pakollista asiaa.
Monelle lapselle oli kenkien puuttuminen koulunkäynnin
esteenä.

Muistan kun meidän veneessä kulki järven yli naapu-
rin poika. Oli syksy ja lunta jo maassa ja tämä poika kul-
ki koulumatkan paljain jaloin. Housun lahkeetkin ylsivät
vain puolisääreen. Vesi oli vielä sula mutta hyyhmää oli
veneessä. Kun hän pääsi veneestä niin kyllä pojalle tuli
kiire. Kovasti juoksi ja kun me hänet tavoitettiin, niin
poika lämmitteli kiven päällä jalkojaan. Kivet olivat vie-
lä sulat. Siinä hän oli sitten toinen jalka kiven päällä ja
toinen toisen jalan päällä. Sitten taas juoksi seuraavalle
kivelle.

Kotona valmistettiin kaikki vaatteet. Lampaista sai
villat, joista tehtiin sukat, lapaset ja kangaslankaakin.
Esimerkiksi päällysvaate, oli puolivillaa johon ostettiin
pumpuliloimet ja villalangalla kudottiin. Siitä tehtiin myös
vuodevaatteita, täkinpäälliset ym. Pellavaa ja liinaa kas-
vatettiin. Niistä sai alusvaatteet, pyyhe- ja lakanakan-
kaat

Lampaan nahkoista sai rukkasia ja hevosvaljaita. Vil-
loineen muokatusta tehtiin peittovaatteita eli "nahkasia".
Lehmän vuota parkittiin kenkänahaksi, pohjanahka ai-
noastaan ostettiin.

Minun lapsuuden aikana ei ollut kaupoissa myytävänä
kenkiä. Kumikengät tulivat vasta myöhemmin. Kangas-
ta, sitä olisi ollut, mutta mistä rahat.

Koulun käynti Juurikkamäen koululla

Olin heinäkuussa täyttänyt 9 v. Aloitin kansakoulun 1925
syksyllä syyskuun loppupuolella.

Koulunpito aloitettiin jo elokuun puolivälissä, mutta
meitä ei isä päästänyt lähtemään ennen kuin oli kesätyöt
tehty perunannostoa myöten.

Opettajana oli Akseli Karlsson (sittemmin muuttanut
nimen Kauso). Opetus tapahtui yhdessä luokassa, alaluo-
kat toisella puolen, yläluokat toisella puolen luokkaa. Tun-
nit pidettiin siten että kun 1 – 2-luokkia kuulusteltiin, niin
3 – 4-luokat kirjoitti tai piirsi ja päinvastoin. Eikä ole jää-
nyt mieleen että siitä olisi ollut haittaa ja jäihän sitä aikaa
seurata toisten opetustakin.

Siihen aikaan ei ollut alakoulua, vaan mentiin suoraan
yläkoulun ensimmäiselle luokalla ja koko kansakoulu oli
neljä luokkaa. Oli tapana, että jos joku aloitti koulunkäyn-
nin vanhempana, niin annettiin käydä ensimmäinen ja
toinen luokka samana talvena, kuten sisareni Saima sai
käydä.

Lukemaan opetteleminen

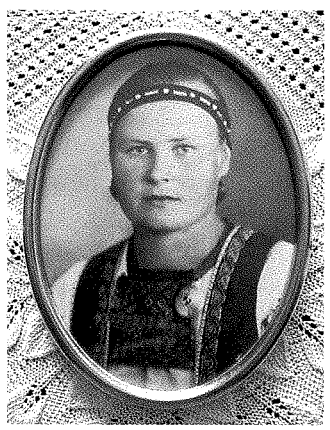
Lukemisen taitoa ei opetettu kansankoulussa, ei ainakaan
enää syyskuulla. En tiedä opetettiinkö ensimmäisinä viik-
koina, kun en silloin saanut olla mukana. Kait vanhem-
pana aloittaneet oli saanut lukemisen taidon viikkokou-
lussa. Minä en muista käyneeni viikkokoulua, mutta en
osannut myöskään lukea ja siinäpä se tulikin öö eteen.
Muistan aivan hyvin ensimmäisen päivän. Annettiin isot
kirjat ja sanottiin, tästä ja tästä on ulkoläksyä sen ja sen
verran. En ymmärtänyt mitä se ulko-sanakaan tarkoitti.

Maantietoakin opetettiin

Jäi mieleen myös ensimmäinen maantietoläksy. Se maan-
tietokirja oli iso kirja, ei ollut sopia laukkuun ja siinä oli
edetty niin pitkälle, että oli jo Australia menossa ja kun
tuo sana Australia oli niin vieras, kun ei tiennyt että mi-
tä se tarkoittaa ja siitä piti lukemisen taito aloittaa niin
vaikeaa se oli. Eiköhän se ensimmäisen illan hämärissä
sen pienen öljytuikun ääressä lukemisen taitokin alkanut
selvitä. Kirjoittamisessa ei oltu vielä niin pitkällä ja kir-
joituksen opetuksen myötä opin tavaamisen.

Palaan vielä tuohon viikko- eli kiertokouluun. On ol-
lut tapana, että se talo johon oli määrätty kinkerit, oli vel-
vollinen pitämään samalla vuodella kaksi viikkoa kier-
tokoulua. Talon piti myös ruokkia ja majoittaa opettaja ja
oppilaat. Opettajina ovat olleet Mari Keinänen ja Pekka
Hassinen.

Koulukirjat, vihkot, kynät ja kumit olivat ilmaiset kai-
kille. Ruokaa ei annettu ensimmäisellä ja toisella luokal-
la Sitten ruvettiin antamaan köyhimmille leipäpalanen,
jossa oli vähän jotain maitovoita sipaistu päälle ja oliko-
han lasi maitoa. Keittoja ei ollut koko kouluaikana. Ros-
puuttoaikana menimme Otukselle Ihalaiseen yöksi, se oli
naapurin tytön Hilma Tirkkosen tädin paikka. Sinne to-
sin oli pitkä matka, mutta kun matka oli maata, niin ei
ollut jäästeitä.

Martta Ollikaisen nuoruuden kuva. Kuva: Matti Ollikaisen kokoelmista.

Opettajat vaihtuivat

Opettajia oli alkuun yksi, eli Akseli Karlsson. Käsitöitä opetti tytöille Juurikkamäen talojen tytöt, kuten Pekalan Alma. Sitten mel-

ko pian tämä Akseli lähti jotain opiskelemaan ja opettajaksi tuli sitten Lempi Höök. Hän ei ollut kovinkaan kauan. Hänen jälkeen tuli Ella Mielikäinen. Siinä vaiheessa meitä ruvettiin opettamaan osittain kahdessa luokassa. Käsityöluokasta tehtiin toinen luokka ja toiseksi opettajaksi tuli Bertta Karlsson (Akselin sisar). Nämä kaksi naisopettajaa oli silloin kun pääsin koulusta pois.

Käsitöiden opettaminen oli tärkeää

Ensimmäisistä käsitöistä tulee mieleen, kun neulottiin sukanauhat villalangasta. Noin 4 – 5 cm leveä nauhaa edestakaisin aina oikein ja välillä jätettiin nappikolo. Silloin ei tunnettu kuminauhaa. Myöhemmin tuli kintaat, sukat, hartiahuivi (virikkaamalla), pöytäliina, jossa reikäommelta päärmeeen raja ja merkkamalla kuvioita. Pitsejä oli monenlaiseen tarkoitukseen. Siihen aikaan varakkaimmat naiset käyttivät pitsejä housujen lahkeissa. Alusmekot koristettiin sekä väli- että reunapitsein. Paidan koketti virkattiin.

Esiliina ja mekko kuuluivat viimeisen luokan töihin. Muistaakseni oli viimeisellä luokalla yhdeksän pakollista työtä, mutta en muista mitä ne muut olivat.

Kouluaineista tulee mieleen laskento, yhteenlasku sekä yhdeksäntön ja kaksikymmentön päätöslasku. Kertotaulu piti oppia ulkoa. Katekismus olisi pitänyt oppia ulkoa kannesta kanteen. No sehän tuli sitten esiin rippikoulussa, jos ei oppinut, samoin raamatun historia. Läksyt mitkä annettiin, niin ne piti osata ulkoa, olipa ne uskonto, maantieto, luonnontieto, mittausoppi, tai laulu. Lukukirjasta piti osata runotkin ulkoa.

Läksyjen kuulustelu ja kurin pitäminen Läksyjen kuulustelu ja kurin pitäminen.

Opettaja kuulusteli läksyt, ja jos ei sattunut muistamaan mitä kysyttiin, niin jäi laiskaan, eli koulun jälkeen lukemaan tai laskemaan, siksi kunnes oli oppinut. Sitten oli rangaistusmuotona aresti, jos oli jotain häiriötä tehnyt tunnilla tai välitunnilla, niin piti jäädä seisomaan. Arestin pituus riippui ilkeyden laadusta. Harvoin se oli tuntia pitempi. Jos opettajan tietoon tuli, että koulukas on pelannut korttia, niin siitä tuli käytöksen alennus ja olihan siinä koulun "tampoorissa" kaksi putkaakin. Sinnekin vietiin pahimmat häiritsijät. Siihen aikaan oli opettajalle myös oikeus lyödä oppilasta. Monta karttakeppiä niitä taisi mennä uusiksi.

Auto oli iso ihme

Tulee mieleeni tässä ensimmäinen autokyyti, silloin näin ensi kerran auton. Olin ehken vaille 10 vuotta. Pääsin sisareni Hilkan ja jonkun kolmannen tytön mukana kirkolle kauppaoستoksille. Oli kesä, me sousimme kirkonkylään, matkaa noin 7 – 8 km. Siinä matkalla sisareni kertoi, että hän on kuullut että kirkonkylässä on Ford. Se on ihmeellinen, sillä pääsee kovaa vauhtia ja kolmella markalla saa kyytiä Tulisalmen sillalle ja takaisin ja hänellä oli kolme markkaa, niin ajetaan siinä ihmeekyydissä. Niin sitä sitten etsittiin se ihmekyyti ja lähdettiin. Sen muistan vaan, kun se viimeinen mökki, joka oli silloin Vartiaisen mökki meijerin tiehaarassa ohitettiin ja alkoi puut vilistä silmissä ja siinä hetkessä minulta oli mennyt taju, eli olin pyörtynyt. No nämä kyydissä olijat sekä kuski olivat sen huomanneet ja heittäneet minut tien varteen metsään ja jatkaaneet matkaa sinne sillalle asti. Sillä aikaa minä heräsin eli tulini tajuihin. Muistan aivan kuinka kauhistun kun olen aivan oudossa paikassa metsässä josta näkyy kahden puolen vettä. En osannut siitä mihinkään lähteä. Tietysti rupesin itkemään, kun en muista muuta kun että Fordiin lähdettiin ja puut vilisi. No aikanaan tuli sitten se Ford takaisin ja pysäyttää siihen minun kohdalle ja siihen minun kohdalle ja nämä isommat tytöt tulivat nauraen ja sanoivat että onhan se herännyt jo. Mitä itket? Lähdetään takaisin kirkolle. Sitten en enää pyörtynyt, kait ajoi vähän hiljempaa.

Siihen aikaan ei puhuttu autosta, Fordista vaan, se kun oli siinä keulassa sen autotehtaan merkki. Kansakoulu-aikaan en muista että olisin kertaakaan nähnyt auton kulkevan Juurikkamäen tiellä, mutta oli siellä joskus kulkenut. Muistan kuinka keväällä juoksimme kilvan Puurulan rinnettä alas kun siinä oli joskus kumin painamia vino-neliöitä.

Radion kuuntelu

Tulee mieleeni ensimmäinen radiosta kuulemani ääni. Koululla Joku oppilaista kertoi, että Mäkelään on ostettu sellainen vekotin josta kuuluu ihmisen ääni. Saimme myös kuulla, että torstaina alkaa kuulua jo kello 5 iltapäivällä. Niin me päätettiin, sisareni, minä ja naapurin tytöt että kierretään joku torstai Mäkelän kautta (ehken lisämatkaa tuli pari kilometriä). Niin sitten mentiin. Silloin oli Mäkelässä iso hirsinäinen tupa ja tuvan nurkassa se vekotin. Kun kello tullee 5 alkaa kuulua epämääräistä suhinaa ja rutinaa, sitten sieltä lomasta kuuluu joskus lapsen laulua. Sitä laulua oli sen verran että siitä saimme selvää, "Kalliolle kukkulalle rakennan minä majani" Lähdimme pettyneinä kotia kun ei se sen kummempaa ollut koska sitä mekin usein koulumatkalla lauloimme.

Maaailman kiertokoulu alkaa

Koulunloppu oli sinä keväänä kun pääsin pois koulusta kesäkuun 5. päivä. Täytin heinäkuussa 13 vuotta. Saman syksynä tuli naapurin isäntä kysymään äidiltä, tä "Olisiko sinulla antaa meidän emännälle tyttöä kesäkassaraksi", niin äiti sanoi, "tuo Martta sai koulunsa käydyksi, niin joutaahan se jo siitä". Siitä se maailman kiertokoulu sitten alkoi.

Jouluaattona

Jouluaattona ennen oli aina maassa lunta,
taikojen vallas lienee ollut koko Tuusniemen kunta.
Sen mä muistan tuosta lapsuuden joulusta,
jolloin aina pitkään lomaa oli koulusta.
Jouluaattoamuna juhlapäivään nousimme,
radion joululauluihin pikku hiljaa heräsimme.
Joulukinkku oli köllötellyt uunissa läpi yön,
koti oli lämmin ja puhdas, joko kinkkua mä syön?
Äiti se puuhaili keittiössä maukkaita ruokia,
itsekin sain siirtää uunissa laatikoiden vuokia.
Isän tuomisena oli olohuoneeseen upea kuusi,
koristeilla täyteltiin tuo sisustusihme uusi.
Pienenä oksilta söin varkein karamellien vuoren,
suuri oli pettymys alla koristeellisen kuoren.
Puoliltapäivin hiljennyimme joulurauhaan,
juhla saapui ja tartuimme puurokauhaan.
Kristuksen syntymäjuhlaan kuului käynti Puukirkolla,
hyvää joulua kaikille, olipas uusi takki Pirkolla!

Kotona saunaan ja siitä alkoi joulupukin odotus,
oi noita pitkiä minuutteja,
milloin kuuluisi koputus.
Sisko ei tykännyt joulupukista juuri,
pelottava parta ja muutenkin ukko suuri.
Minulle tulija oli mukava joulu-ukko tuo,
joulun toi sisään ja tietenkin lahjat upeat nuo.
Illalla uutta upeaa nukkea oli kiva helliä,
kuuntelimme joululauluja ja
popsimme karamelliä.
Ulkona oli pimeää, satoi hiljalleen lunta,
maassa oli rauha, kun ryhdyimme etsimään unta.
Aika melkein pysähtyi lapsuuden jouluina
Tuusniemellä,
muistot kultaiset niistä
on vieläkin jäljellä sydämellä.

**Outi Nykänen,
o.s. Antikainen, Siilinjärvi**

Kuva: Juuso Piironen 8 vuotta.

Meidän Maikki

Mari Leppänen, syntynyt vuonna 1907

Maikki oli Riitta-äidin nelilapsisen perheen toiseksi vanhin. Riitta-äiti oli yksinhuoltaja, yksinäinen äiti. Köyhyys rajoitti perheen elämää. Maikilla ei ollut mahdollisuutta koulunkäyntiin. Luku- ja kirjoitustaito oli olematon. Puuteollisuuksia oli elämän antamissa lahjoissa. Korvauksesta näistä Maikilla oli lämmin sydän ja avoin syli.

Hanna-siskon poika Kalle oli Maikille läheinen. Eetu-veli kaatui sodassa. Maikin suru kesti pitkään.

Tammikuussa 1933 Maikki tuli apulaiseksi Saunaniemeen. Siitä alkoi vuosikymmeniä kestänyt vahva yhteenkuuluvaisuus Saunaniemen lasten kanssa. Maikki oli välillä töissä muuallakin. Me lapset olimme iloisia, kun "Meidän Maikki" tuli ja oli vuosia taas meidän lähellä.

Sylisi oli aina avoin, silloinkin kun tuli "kiukunpurkauksia", aina jaksoit lohdutella.

Tauno veljeni, minä ja Maikki teimme 1942 juhannuskirkkomatkan Tapio-laivalla.

Nousimme laivaan Kaasilansalmessa veneestä. Elämys oli mahtava.

Lehmienhakureissuilta metsäntuliaisina Maikki toi meille lapsille mustikan varpuja, jotka olivat täynnä isoja mustikoita. Tämäkin oli osoitus siitä, että olimme usein hänen ajatuksissaan. Vuonna 1943 Maikki kihlautui Otto Väätäisen kanssa. Tämä ei ollut meille lapsille iloinen asia. Tulkkasin Maikille Oton kirjeet ja vastaukset kirjoitin sanelun mukaan.

Ohrapellolla Saunaniemessä vuonna 1941. Vasemmalta Tauno-veli, Otto Rahkonen, Elina (kirjoittaja), takana Otto Pirskanen Elina Miettinen, Mari (Maikki) Leppänen ja Mauno Pirskanen. Kuva Elina Lyytisen kokoelmista.

Jossakin vaiheessa kihlaus purkautui ja me saimme pitää Maikkimme.

Aika kului ja me Saunaniemen lapset hajaannuimme. Pidimme kuitenkin Maikkiin yhteyttä.

Viimeinen tapaaminen oli kesällä 1975. Koti oli Tuusniemen Vanhustentalossa. Hän oli jo sairas ja väsynyt. Maallinen matkakin sitten päättyi aikanaan.

Kalle-veli perheineen, pieni joukko läheisiä ja me Saunaniemen lapset saattelimme hänet Riitta-äidin viereen Tuusniemen hautausmaahan.

Muistopuheessaan Liisa, siskomme käytti raamatun sanomaa "Minun rintani eivät ole imettäneet, mutta katso minun lapsilaumaani, on se sangen suuri". Meidän Maikki rakasti lapsia.

Elina Lyytinen (Saunaniemen Elina)

Matka Ohtaanniemelle Liukonpellolle ja Susiniemen kautta kotiin Muisteluksia Mari (Maikki) Leppäsestä

Taisi olla kesä 1946 tai 1947 kun pääsimme, Liisa ja minä Maikin mukaan vierailemaan meidän ja Maikin sukulaisten luokse. Menimme ensin Saunaniemestä veneellä Ritoniemeen, johon myös jätimme veneemme. jatkoimme matkaamme polkuja pitkin jalkaisin Tuusniemen kirkolle.

Etukäteen tiesimme, että pääsemme matkustamaan linja-autoilla. Linja-autokyyti oli siihen aikaan lapsille harvinaista herkkua. Linja-autoon nousun jälkeen Maikki maksoi matkan ja auto lähti liikkeelle. Kyyti tuntui kovalta menolta. Kirkolta käännyimme kohti Ohtaanniemeä. Matkustajia nousi ja läksi autosta. Ajoimme läpi Ohtaanniemen kylän ja sitten käännyimme Liukonpellon tielle.

Jäimme pois autosta Antti ja Mari Kokkosen talon kohdalla. Antti oli isämme ensimmäinen serkku ja Antti ja Mari olivat Maikille vanhoja tuttuja. Yövyimme heidän luonaan. Yöpymisestä en enää tarkemmin muista.

Aamulla jatkoimme matkaa jalkaisin kohti Liukonpeltoa. Matka tuntui tavattoman pitkältä. Maikki kantoi Liisaa tavaroitten lisäksi selässään. Aikanaan saavuimme Liukonpellolle Maikin Hanna siskon ja äidin luokse. He asuivat vuokralaisena talossa, jossa oli muitakin vuokralaisia. Maikin äidin ja Hannan luona olimme pari yötä. Mieleeni on jäänyt, että sain syödä paljon keksejä. Tutustuin myös naapurin poikiin, joiden sukunimi oli Sollo. Jatkoimme matkaamme kohti Susiniemeä. Tämänkin taipaleen suoritimme jalkaisin ja

se tuntui tavattoman pitkältä. Paikka, johon menimme oli talo jossa mininä oli Antti ja Mari Kokkosen tytär Elvi. Talossa ruokailimme ja joimme kahvit. Miniä esitteli Maikille leninkivarastoaan. Minusta niitä oli paljon. Emme yöpyneet talossa vaan jalkaisin jatkoimme matkaamme kohti Joensuuun. Tammasuon laidassa nousimme linja-autoon ja matkustimme kohti Tuusniemeä. Auton vauhti tuntui kovalta ja varsinkin vauhti Tulisalmen mutkissa pelotti.

Pääsimme Tuusniemelle, josta jalkaisin polkuja pitkin matkasimme Ritoniemeen ja veneellä kotia Saunaniemeen.

Maikki kävi meillä

Oli syksyaika ja pimeää. Maikki tuli eräänä päivänä käymään meillä ja hänen tarkoituksenaan oli vain käväistä ja palata takaisin samana päivänä Liukonpellolle. Maikki toi tapansa mukaan meille lapsille tuomisia.

Olimme iloisia Maikin tulostaja rupeimme houkuttelemaan häntä jäämään yöksi. Maikki kieltäytyi, kiireisiinsä vedoten. Ilta kului ja pimeä saapui. Maikki teki lähtöään. Kuin olen nyt ja olin silloinkin iltauninen, nukahdin ja heräsin seuraavana aamuna. kerkesin ajatella, että Maikki on lähtenyt pois. Toisin kuitenkin kävi. Näin Maikin istuvan äidin ja isän kanssa kahvia juomassa. Ilo oli suuri kun Maikki ei ollut vielä mennyt pois.

Olavi Nissinen, Rovaniemi

Purjehtiminen on välttämätöntä

Jorma seilasi m/s Meriheilalla Lohjalta Tuusniemelle

Tuusniemellä syntynyt ja kasvanut **Jorma Lappeteläinen** osoitautui jo nuorena elektroniikasta ymmärtäväksi nuorukaiseksi. Niinpä hän valmistuikin vuonna jo vuonna 1978 Kuopiossa elektroniikka-asentajaksi.

Armeijassa olo keskeytyi, kun kutsu tuli Raahen Tietokonealan oppilaitokseen. Sieltä hän valmistui tietokoneinsinööriksi vuonna 1982. Mainittakoon, että ensimmäiset opistotason tietokoneinsinöörit valmistuivat vuonna 1981 ja tällöin myös valmistui Tuusniemeläinen Markku Lehtoviita. Kun armeija oli jäänyt kesken, se tuli sitten käytyä loppuun tietokoneinsinöörinä.

Armeijan jälkeen Jorma hakeutui opettajaksi Lohjan ammattikouluun, joka oli jo silloin kuntayhtymän omistuksessa, niin kuin muutkin koulut nykyään. Välillä oli töitä tietokonehuollossa Helsingissä. Opettajaopistosta Jorma kävi Hämeenlinnasta valmistuen vuonna 1986.

Työt jatkuvat nykyään Länsi-Uudenmaan ammattiopistossa Lohjalla. Jorma toimii myös opettajana monilla kursilla mm. tulityö- ja työturvallisuuskursseja on nykyään runsaasti. Myöskin näitä kursseja opettaa aikuisopiston puolella.

Palokuntatyö tuli läheiseksi jo Tuusniemellä ollessa ja on jatkunut myös siellä etelässä. Jorma on toiminut Lohjan Palokunta ry:ssä sekä nykyisin Paloniemen VPK:ssa yksikönjohtajana. Kuopion Pelastusopistossa on suoritettu palokuntien päällikkökurssikin. Lisäksi tehnyt/ollut kehittämässä sopimuspalokuntien koulutusmateriaalia Suomen Pelastusalan keskusjärjestöön (SPEK) sekä ollut eri työryhmissä mukana.

Veneilyharrastus

Veneilyharrastus alkoi jo vuonna 1986 kun Jorma läksi alan kursseille. Hän suoritti, saaristo- ja rannikkolaivurintentit ja sitten vielä pätevöityi avomerilaivuriksi 1990.

Ensimmäinen vene oli kajuutallinen Bella 600 HT -vene. Sillä pystyi jo hyvin veneilemään Lohjan järvellä sekä merellä. Veneessä oli makuupaikat 5 henkilölle. Mutta nuoren veneilijän halut oli suuret lähteä suuremmille vesille. Se tapahtuikin, kun hän hankki suuren Bella 8001 -veneen.

Sillä tulikin sitten seilattua

poikkeuksellisen paljon. Pitkä veneilymatka oli kun hän meni Bellalla Viron Lethmaan, Virtsun lauttasatamaan, Saarenmaan Kuresaareen, sieltä Ruotsin Gotlantiin, Visbyn kautta Ruotsin sisäjärville. Sulkujen kautta takaisin merelle ja Ahvenanmaalle. Myöhemmin tuli käytyä kaksi kertaa Riikassakin ja useita kertoja Pärnussa sekä Saarenmaalla.

Kuusi vuotta sitten (2004) Jorma veti eskaaderin Haapsaluun ja Saarenmaalle, Kuresaareen ja vielä Riikaan. Tullessa pois päin oli Pärnussa enää kolme venettä mukana. Toiset olivat joutuneet jo kääntymään takaisin eri syiden takia.

Jorma on veneillyt paljon myös Turun saaristossa sekä Ahvenanmaalla, ja sitä kautta myös Ruotsin puolella. Hän on toiminut aktiivisesti Lohjan Laivureissa ja on ollut yhdistyksen sihteerinä vuonna 2003 ja kommodorina 2004, melko nuorena miehenä siis Juojärvelle ja kotona käymään.

Koko ajan on mieli tehnyt lähteä käymään veneellä myös kotona Tuusniemellä, jossa vanhemmatkin ovat ja asustavat Salmenkylän tien varrella Juojärven rannalla. Tänä vuonna 2010 se haave sitten toteutuikin.

Matka Lohjalta Suomenlahtea seilaten Porvooseen saakka. Siihen mennessä oli aikaa kulunut vesillä jo viikon verran. Porvoosta vene nostettiin heinäkuun 12 päivänä kuljetusyrittäjä Kankkusen toimesta maakuljetukseen ja tuotiin Lappeenrantaan. Siirtomatka maissa kesti ainoastaan 3 tuntia ja oli hyvinkin vaivaton toimenpide. Paluumatkalla on tarkoitus siirtää vene Lappeenrannasta Kotkaan.

Vaihtoehtona olisi ollut ajaa Saimaan kanavaa myöten Saimaalle. Se ei kuitenkaan kiinnostanut. Matka olisi vienyt kolme päivää enemmän aikaakin. Myös venäläisten rajamiesten muodollisuudet saattavat rajalla vaihdella rajalla. Veneilijöiltä kuulee hyvin monenlaisia tarinoita Saimaan kanavassa veneellä liikuttaessa.

Veneilymatka sujuikin sitten hyvin Lappeenrannasta Puumalaan ja Savonlinnaan. Heinäveden reittiä pitkin Karvioon ja Varistaipaleen kanavaan. Niinpä sitten suuren Juojärven yli kotiin Tuusniemelle.

Kotijärvellä Jorma vietti aikaa viikon verran, Jonkun verran veneiltiin myös siellä. Käynti vanhempien kanssa mm. Rikkavedellä oli ohjelmassa.

Paluumatka alkoi kauniissa helteisessä säässä. Holopaisen Timppa pääsi apupojaksi alkumatkaan ja jopa Kerman kanavalle saakka.

Tämä haastattelu tehtiin Isossa – Konkassa, vahvasti Juojärven maisemissa, lähtöamuna 21.7., kun paluumatka oli jo alkanut.

Ensimmäinen yöpyminen oli kerman kanavien jälkeen Wirranvietävässä, jota voi suositella kaikille veneilijöille sekä myös autolla matkaileville. Siellä Jorma tapasi toisen Utö 31 veneen, jonka valmistusnumero oli 2. Internetistä löytyy Wirranvietävän yhteystiedot. Seuraavana päivänä Jorma pääsi Savonlinnaan, jossa kului kak-

si yötä. Nukkuminen veneessä oli täällä myös tukalaa, johtuen lämpimästä yöstä (yön alin lämpötila 23 astetta). Sieltä matka jatkui Puumalaan ja edelleen Lappeenrantaan. Lappeenrannasta oli maanantaina 26 päivä kuljetus Kotkaan, joka kesti kaksi tuntia. Ja nyt vene oli jälleen merellä. Kotkasta vene seilasi myöhemmin Helsingin Suomenlinnaan. Matka loppui 1.8. Inkoon Orslandet-nimiseen saareen, joka on veneen tukikohta. Siellä on siis Lohjan Laivurien tukikohta eli kotisatama.

Nykyinen vene on suurehko matkavene UTO 31 ja on ostettu 4 vuotta sitten käytettynä. Vene on vuosimallia 1992 ja Jorma on veneen kolmas omistaja. Tällaisia veneitä on tehty ainoastaan 39 kappaletta. Se on 9,5 metriä pitkä ja 3.4 metriä leveä. Se on kaksi kajuuttainen, varustettu kuuden hengen nukkumapaikoilla. Moottorina on VolvoPenta 230 hv. Vene on varustettu kaikilla nykyaikaisilla varusteilla. Ostettaessa veneen varustus oli aika vaatimaton. Jorma on lisännyt ja itse suurimman osan asentanut varusteisiin mm. seuraavat laitteet: kaikuluotain (mittaa syvyyttä veneen alla), karttaplotteri, tutka, AIS-vastaanotin (näyttää kartalla suurien alusten liikku- misen), automattiohjausjärjestelmä, VHF-radiopuhelin, radiovastaanotin, televisio, maasähkölaitteiden, akku- jen latauksen maasähköstä, lisäakkuja 2 kpl, moottoriti- lan automaattinen sammutusjärjestelmä.

(vh)

m/s Meriheila kaikessa komeudessaan Juojärvellä.

Tuusniemen ISOJAKO

Tuusniemen kunnan täyttäessä tänä vuonna 140 vuotta on syytä luoda katsaus myös menneeseen aikaan. Viime vuoden lehdessämme **Lauri Happonen** kirjoitti näissä merkeissä artikkelin ”Tiesitkö tämän Tuusniemestä” Tuusniemen Pitäjänkirjassa, joka on julkaistu vuonna 2000 on **Matti Räsänen** ansiokkaita tutkimuksia ja selvityksiä Tuusniemen kylien ja talojen synnystä.

Lappalaisten suvun aineistoista löytyi tämä selvitys Tuusniemen oloista 1700 luvulla. Huomaa, että jotkin paikannimet ovat silloin olleet toisin.

Karttakuvaukseen Tuusniemen jakokunnan omistuksista Kuopion pitäjässä Ylisen Savon kihlakunnassa Savon ja Karjalan läänissä, mitannut ja isojaon toimittamista varten valmistellut 1778 allekirjoittanut maanmittari sekä osittain vuonna 1779 komissionmaanmittari Hartman.

1. § Tähän jakokuntaan kuuluvat vuoden 1664 maantarkastuksen mukaan tilat numero 1-6 Tuusniemen, numero 6 Vehmersalmen sekä numero 1. Hormastenlahden kylässä. Tuusniemen kylä sijaitsee, osin ylävämällä ja osin alavammalla maalla, Tuusniemen niemellä ja sitä ympäröi kummaltakin puolelta Pajulahden lahti Juojärven koillisessa kulmassa. Juojärvi saa vetensä Karviankosken kautta Rikkavedestä Liperin pitäjän eri järvistä Karjalasta. Se on yhteydessä Patauksen, Koskijärven ja useiden pienempien järvien kautta Kontiveteen, josta se laskee, josta se laskee Leppäkosken kautta Varisveteen ja sitten Kerman ja muiden koskien kautta Rantasalmen pitäjän järviin ja lopulta Lappeenrantaan ja muihin Venäjän pitäjiin. Kuopion emäkirkko, jonne kylästä ei pääse muuta kuin veneellä, lasketaan olevan viiden peninkulman päässä.

Vehmersalmen tila numero 6. ja Hormastenlahden tila numero 1. sijaitsevat ¼ peninkulman päässä kylästä erämaassa. Vasta Kuopiosta tällä jakokunnalla on yleinen

maantie Loviisan ja Turun lääneihin sekä Pohjanmaan kaupunkeihin. Loviisaan lasketaan matkaksi kesällä 30 ja talvella 24 peninkulmaa sekä Pohjanmaan kaupunkeihin 30 – 40 peninkulmaa. Tästä johtuu, etteivät kyläläiset voi kuljettaa tavaroitaan kaupunkeihin kuin talvella. Rakennuskanta on osittain kevyttä ja osittain huonoa, sekä yleensä sellaista, kuin Rakennuskaaren 11. luku 1. § kuvaa.

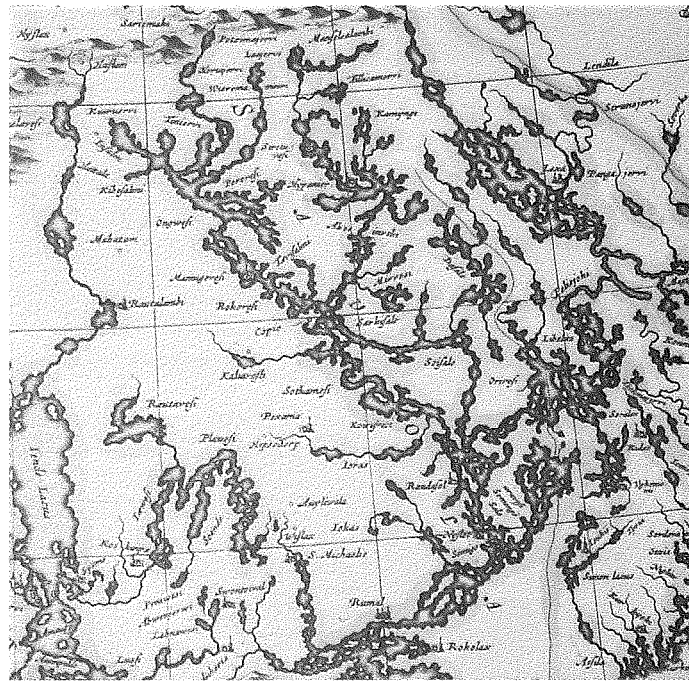
2 § Maapohja koostuu jakokunnan maaomistajien mukaan mullansekaisesta hiekasta, hiekka- ja savimaasta,

sekä mullan sekaisesta sorasta, käyttökelvottomasta maasta hiekka- sora- ja savipohjalla, jota kattaa yleensä ¼ osa kyynärän ruokamultakerros. Maa kantaa maanmittari C. F. Stiervaldin laskujen mukaan geometriseltä tynnyrin alalta 3 jyvää. Maat ovat kaikissa ilmansuunnissa osin tasaisia ja osin mäkisiä, monin paikoin kivisiä ja hallanarkoja, suurimmaksi osaksi hyvin viljeltyjä ja aidattuja.

3 § Niittyjä ei juurikaan ole luonnostaan, vaan raivioita on käytetty heinän korjaamiseen. Ne antavat yleensä laihaa sädön. Vanhoja kaskia ja kaskimaiden välejä käytetään heinän korjaamiseen. Nämä jätetään yleensä kasvamaan muutaman vuoden jälkeen metsää ja sitten taas käytetään uudelleen hyödyksi niittyinä.

nä. Kullakin talollisella on 1 – 10 lehmää ja joitakin lampaita. Kaskista saadaan näille olkia, jotka ovat eläinten pääasiallinen ravinto heinän lisäksi.

4 § Metsä on vielä kunnollinen ja laidun hyvä. Ne paikat joita on voitu kasketa, on yleensä kaskettu. Huonoimmilla metsämailla kasvaa mäntyä ja kuusta kaikkeen taroitukseen. Kaskettavilla mailla kohtuullinen työ määrä riittää, mutta kaskeksi kelpaamattomilla pienillä peltotil-kuilla ei kannata suorittaa raivaustöitä. Huomattavien tilan osien siirtojen lisäksi jakokunnan maille on perustet-

Ensimmäinen erilliskartta tehtiin Suomesta vuonna 1662. Tuusniemen ja Juojärven etsiminen on vaikeaa, mutta koillisessa näkyy ainakin Pielinen.

Lähde: www.vanhakartta.fi

tu torppia, jotka maksavat vuotuis-
ta korvausta maan tavan mukaan.

5 § Tiloilla on yhteinen kalavesi
Juojärvässä ja pienemmissä järvis-
sä.

6 § Vaikka laki säättää, että kaikilla tiloilla on oltava
humalisto, ei maininnan arvoisia ole tässä jakokunnassa,
vaan hankkivat humalansa muualta. Hamppua ja tupak-
kaa viljellään pellossa talojen ympärillä kotitarpeeksi.
Tiilenlyöntiä, tervan – ja kalkinpolttota ei ole koko seu-
dulla.

7 § Viljaa viedään harvoin kaupunkeihin, vaan aino-
astaan puutavaraa, jolla saadaan rahaa kruunun veroihin
ja maksuihin.

8 § Tuusniemen taloilla numero 1, 2, ja 3 on pieni myl-
ly purossa Vehmasjärven ja Ruokosen järvien välissä.
Happosilla on myös mylly Kumpusenjoessa ja Pärsnä-
mäen Hyvärisillä jalkamyllä samassa joessa. Kaikki jau-
havat syksyin ja keväisin omaksi tarpeeksi.

9 § Tämän jakokunnan osakkaat osallistuvat muun pi-
täjän kanssa viiden Kuninkaallisen Savon Kevyen Jalka-
väen Kuopion komppanian sotilaan ylläpitoon ollen ruo-
tua numero 97. Jakokunnan maalla sijaitsee sotilastorppa,
jonka rakennukset ovat Juojärven Pajulahden rannalla.

Palkkansa sotilaat saavat rahana ja heininä. Reservi-
läisille ei ole erikseen rakennuksia.

Vuoden 1977 maakirjan mukaan jakokunnan tilat ovat
seuraavat:

Horsmastenlahti 1. Matti Karjalainen ja Matti Keinä-
nen. Kymenkartanon läänin maaherran palkkatila.

Tuusniemi 1. Joonas Keinänen ja Niilo Haatainen. Ky-
menkartanon läänin palkkatila.

Tuusniemi 2. Matti Keinänen ja Jussi Heikkinen. Ku-
opion komppanian piiparin vapaatila.

Tuusniemi 3. Pekka Taskinen ja Erkki Hyvärinen

Tuusniemi 4. Antti Smolander ja Niilo Smolander

Tuusniemi 5. Paavo Keinänen ja Jussi Hyvärinen

Tuusniemi 6. Paavo Keinänen ja Elias Koponen

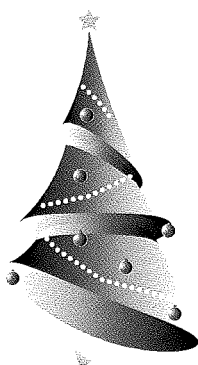
Vehmersalmi 6. Antti Holopainen ja Antti Happonen

Lähde:

KMT Tuusniemi,

Tuusniemi 17:1

Isojaon karttaselitelmä

Kuin Zepeteuksen pojat

Elettiin sotavuosia Viitamäen Heikkilässä. Heikkilän pii-
at Ida ja Helvi olivat riiviikoillaan. Minut pyydettiin talon
tyttären Liisan kaveriksi ja riiviikkokasakaksi. Isäntä
Matti koetteli minun muistiani ja luetteli synnyinkotinsa
Viitajärven Nissilän kyyttölehmien nimet. Hän kysyi nii-
tä minulta aina uudelleen ja uudelleen. Opin nimet ja ne
olivat: KULTUR, VALTER, KUKKA, TOKKA, LEIKU-
NA, OSTARI. TOKKA (ostettu) ONNEN KUKKA, HII-
LIKKI ja VIIKUNA.

Muistan ne vielä 70 vuoden jälkeen yhtä hyvin kuin
Zepeteuksen poikain nimet, kymmenen käskyä, tai ker-
tolaun.

Opin lypsämään tilkkomalla ja hyvin nuorena. Lehmät
ja lehmätarinat kuuluvat minun lapsuuteeni ja nuoruutee-
ni, joten muistan niitä paljon.

Esteri Miettinen

*Kuvassa
Anja
Laukkanen,
o.s. Holopainen
v.1950.
Kyyttölehmän
nimi Vilikuna.
Kuva
Ulla Ihalaisen
kokoelmista.*

Kyyttölehmä Mantelin tarinaa

Olen hyvin eläinrakas, elettiin 1950 lukua. Olin rippikou-
luikäinen, meillä oli Manteli niminen lehmä. Isä sanoi:
"Nyt lähtee Manteli lihasaksa Paavon käsittelyyn".

Läksimme 5 vuotta nuoremman siskoni kanssa vie-
mään Mantelia Kosulaan. Minä talutin ja Mirja oli ajo-
miehenä. Oli kevättalvi, matkaa kertyi lähes 10 kilomet-
riä. Perille päästyämme etsimme talon väkeä, ketään ei
näkynyt. Odottelimme aikamme. Viimein läksimme Man-
telin kanssa takaisin. Voi mikä riemu täytti mieleni, kun
Manteli sai palata kotiin. Se matka päättyi onnellisesti.
Toista kertaa minun ei tarvinnut Mantelia kyyditä. Isä nä-
ki sen surun mikä minulla oli. Isä näki sen surun mikä
minulla oli kun lähdimme Mantelia viemään, mutta myös
sen ilon kun saimme tuoda Mantelia kotiin.

Anja Pöyhönen

Tuusniemeä kehittämään!

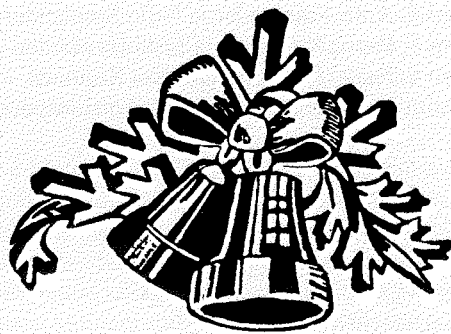
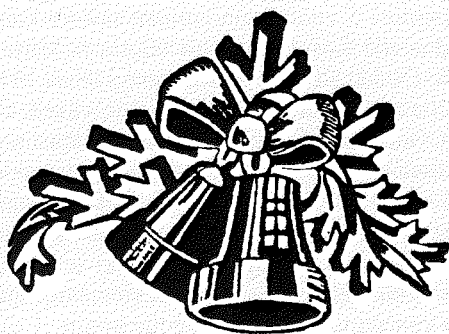
1980 luvulla Tuusniemellä oli kova kehittämisinnostus. Elinkeinolautakunnassa pyrittiin keksimään monenlaisia ideoita. Samoin Tuusniemen Yrittäjäyhdistyksessä.

Paikalliset pankitkin olivat hommassa mukana, samoin eri yhdistykset. Nuorilla Tuottajille oli monenlaisia toimia ja ideoita. Kunnanjohtaja ja elinkeinoasiamies tahtoivat jäädä tässä tohinassa jälkeen. Sanottiinkin että he yrittävät tehdä kaikkensa jarruttamalla kehitystä. Tämä tilanne olikin sikäli hyödyllistä, että se aktivoi toimijoita, eikä kunnalta enää paljoa odotettukaan. Investointihankkeet, kuten Tuusmäen laskettelurinteen rakentaminen vaativat kuitenkin yhteistyötä. Takkuamistakin sitten tapahtui.

Silloin pidettiin siis paljon kehittämisseminaareja ja ideailtoja. Monet muistanevat vielä esim. ”Tuusniemen Puuevonen” idean. Jatkossa julkaisemme luettelon kehittämisideoista. Nämä lienevät Tuusniemen nykyisten kehittäjien vaapaasti käytettävissä. Monia näistä on neljännesvuosisadassa jo toteutunutkin.

Riemuliiteri – Hilupilttuu – Suunnistuskilpailut – Tyylikäs ja tasokas värikuvaesite – Museo – Työleiri – Piomerkantiikkakurssi – Kahden viikon halkosavotta – Itikantappo-opastus – Vaimonvaihtoviikko – Aviomiehen hävitysviikko – Laavussa asuminen talvella – Huutokauppoja – Siirtolapuutarha – Pohjalaiskylä Savossa – Olopaketit työnantajille ja henkilökunnalle – Eläkeläiset Tuusniemelle – Ryhmätyökurssi – Kahden päivän terveysturnaus – Taidenäyttelyt – Taideleirit – Karjanhoitokurssi lapsille – Ratsastus – Osta raha-arpa – Lottoa – Tee itse itse Lomakotisi – Työloma – Lihotuskurssi laihoille – Ruuanlaittokurssi – Valloita vaimosi -viikko – Karkoita miehesi -viikko – Järjestetään hirven salakaato – Markkinointi Saksaan – Mehiläisenhoitokurssi – Paastoviikko – Sissikurssi – Perhonseläintarha – Matelijaeläintarha – Veisuusuunnistus – Kaikki eri uskojen lahkot -leiri – Matin oma uskonto – Yksityinen alkoholistiparantola – Kissanäyttely – Piilossaolosenssit – Kuka löytää? – Kaiksi menee samaan piiloon, Kukaan ei etsi – Kesäisin ulkona -paketti – Metson soitinmenojen katselu – Joulujuhla Juhannuksena – Kalakukkoja kaikille – Piirakoita ja munavoita – Kuoroleirit – Soittimia asiakkaille – Laulutaidon testauksia – Rippikoululeirit – Vuokra-ateljeet – Sian tappajaiset ja paistajaiset – Possujuhlat – Kukkotappelu – Härkätaistelut – Rottatappelu – Hiljaisuuskurssi, ei saa puhua viikkoon – Korukivien hiontakurssi – AHAA, opaste valtatie varten – Kalevalaista elämää – Takomo – Kutomo – Panimo – Laiduttaminen 2 kiloa – Laiva-autopaketti Pohjois-ruotsalaisille – Savolaismuseo – Savolaisia perinneruokia – Kielikurssi kesälomalaisille – Kesäsiirtola Harjamäen potilaille – Perinnekalastus – Rysähdys – Merrastus – Matikan kolkkaus – Käsitöiden tekopaikka – Riihiviikko – Maatalousmallitila – ...

Jäljelle jäi vielä 148 ideaa. Laitetaan ne vaikka seuraavaan Tuusniemen Joulun.

Kuinka syön noutopöydästä

Talven lounaspöydät lähestyvät, samoin pääsiäiset ja vappu. Keväällä teemme retkiä yhdessä ja erikseen. Syödäkin pitää, mutta miten?

Noutopöytä, seisova pöytä, voileipäpöytä, lounaspöytä, neljällä jalalla seisova pöytä – rakkaalla lapsella on monta nimeä. Pöydät ovat hyvin yleisiä, laivoilla, ravintoloissa, maatilamatkailukohteissa ja juhlatilaisuuksissa yleensä.

Ennen kuin otat ruokaa, tutustu pöydän ruokalajeihin, luo yleissilmäys koko pöydästä. Katso, mitä on tarjolla, nauti väreistä ja tuoksuista, kauniista kattauksesta.

Noudata seuraavia perussääntöjä:

Asettele ruuat kauniisti lautaselle rinnakkain, ei pinoon päällekkäin.

Älä kuormaa lautastasi liian täyteen. Syö kalat ennen lihaa, kylmät ruuat ennen kuumia ruokia.

Jos olet ravintolassa, tilaa tarjoilijalta ensin ruokajuomat. Tämä ei aina ole välttämätöntä, jos noutopöydän vieressä eri pöydällä on jo erilaisia juomia kannuissa.

Noutopöytä katetaan johdonmukaisesti. Kun pöytää tarkkailee, siitä voi jo hieman päätellä, miten pöydän ääressä toimitaan.

Alkuruokalautaset, jotka on tarkoitettu juuri kylmille ruuille, ovat pöydän päässä, samoin leipälautaset. Nämä molemmat lautaset ovat melko pieniä, leipälautanen on kooltaan asetin, eli pullalautasen kokoinen.

Ensimmäiseksi otetaan silliä eri muodoissaan, samoin silakoita, jotakin hapankermatuotetta, ehkä sipulia ja haetaan lämpöpöydältä mukaan peruna. Viipale ruisleipää, ehkä juustoviipale leivän päälle.

Juusto puhdistaa suusta sillin maun ja valmistelee makuhermot uusille herkuille.

Likaisen lautasen kanssa ei kuljeta hakemaan uutta ruokaa, vaan se jätetään pöytään, mistä tarjoilija korjaa lautasen pois.

Seuraavaksi otetaan muita erilaisia kalaherkkuja, kunkin ruokalajin vieressä olevaa kastiketta, sitruunaa ja kananmunaa. Katkaravut voi ottaa tähän samaan tai hakea ne kolmannella kierroksella.

Kolmannelle tai neljännelle puhtaalle lautaselle haetaan lihaleikkeleitä ja näille tarkoitettua salaattia. Lihaleikkeleitäkin voi hakea kaksi kertaa, ettei lautanen näytä liian täydeltä.

Monta kertaa on kuitenkin ruokailuun varattu aika liian lyhyt ja voi olla tungostakin. Näin voi olla mahdollista hakea kylmiä ruokia vain kaksi tai kolme kertaa. Siihen ei kuitenkaan pidä sortua että laitetaan kalat ja lihat yhteen. Keittiöhenkilökunnallakin on silloin itku herkässä. On tehty hienot vadit ja soviteltu maut ja sitten tulomme me taitamattomat ruokailijat tekemään täydellisen sotkun. Yrittäkäämme arvostaa ravintolahenkilönunnan työtä.

Olemme varmaan monta kertaa törmänneet tilanteeseen, kun pöytänaapuri on kasannut tälle pienelle alku-

ruokalautaselle kaiken haluamansa kylmästä pöydästä, kalojen ja makkaroiden päälle on yritetty vielä sovitella lämpimät kanankoivet ja lihapullat. Kermakakku vuoren huipulta on puuttunut. Miltä maistuvat herkut silloin suussa?

Lämpimät ruuat ovat lämpöpöydällä tai muuten eri paikassa. Lämmin ruoka voi olla pikkulämpimätyyppinen. Janssonin kiusaus, pienet lihapullat yksinkertaisimmillaan. Mutta ruoka voi olla jopa paisti, jonka keittimestari leikkaa asiakkaalle. Lämpimille ruuille on katettu isokokoiset lautaset, jotka ovat usein vielä lämpötelineessä.

Tässä kohtaa alkaa tuntua täyteläiseltä, mutta vielä tekee mieli herkutella ennen jälkiruokaa pienellä juustoannoksella. Kahvi päättää usein ateria, joskus ateria loppuu makeaan jälkiruokaherkkuun.

Tuntuiko monimutkaiselta? Ainakin ruokailija saa täyden nautinnon syödessään siististi eri ruokalajit erikseen. Pöytänaapurienkin on miellyttävämpi istua sivistyneen ruokailijan eikä ahmatin vieressä.

On ymmärrettävää, että jokaiseen juhlaan täällä maaseudulla ei voi näitä kaikkia ohjeita soveltaa. Lautasia ei ole niin paljon, että ruokailija voi joka kierroksella ottaa puhtaan lautasen käteensä. Jopa ravintoloissa nykyään saa itse, työvoiman vähyden takia, kantaa likaamansa lautaset pois keruutelineisiin.

Matkailuyritysten soisi kattavan sen verran lautasia pöytään, että ainakin kalaleikkeleille olisi mahdollisuus saada oma lautasensa. Sillin maku ei ole mukava lautasella, kun syö jotakin herkullista lihahyytelöä. Matkailijoitahan me tänne Koillis-Savoon toivomme. Kaikilla meillä on vielä aikaa opetella syömään ja kattamaan kauniisti ja tarkoituksenmukaisesti.

*Kirjoittaja on Juankoskelainen kotitalousopettaja
Ilona Rantala*

*Nouto-
pöytä
vete-
raanien
perinne-
päivästä
seura-
kunta-
talolla
15.10.
2010.*

Vanhimman tyttären puhe isälleen "Unskille"

80-vuotissyntymäpäivillä Hojo Hojossa 29.8.2010

On kuulemma vanhimman lapsen velvollisuus sanoa joku sana tässä juhlassa, sanoisin enemmän, että on kunnia sanoa joku sana. Mitäpä sanon, kehua ei enää kannata, kun on koko päivä keuhuttu.

Juhlaohjelmassa on usean esiintyjän yhteydessä mainittu joku instrumentti: huilu, taljankka, harmonikka. Minä voisi kirjoittaa tuohon yhteyteen tytär, jossa ominaisuudessa täällä tänään. Eikä sille oikein voi mitään, että muistelun puolelle tämäkin puheenvuoro voidaan kirjata. Pitkään ja rikkaaseen elämään mahtuu paljon muisteltavaa.

Keräsin juhlan ohjelmasta muutamia sanoja:

karjalaisten, Reppuri, Impilahti, veteraanit, rauhanturvaajat, koti, rakkaus. Kaikilla näillä on meille itse kullekin erilainen merkitys ja arvo. Isälle ne kaikki merkitsevät jotain suurta, kaunista, haikeaa, historiallista, vaikeaa. Niissä kaikissa on jotain tärkeää hänen elämänsä varrelta.

Isä on aina rakastanut kansanjoukkoja ja -juhlia. Ystävät, tuttavat ja sukulaiset muodostavat hänen ympärilleen taikapiirin, jossa on hyvä olla. Ja mitenpä muuten me nuoremmat sukua ja tuttuja tapaisimme, yhteydenpidon taso kun tahtoo jäädä vähäiseksi. Äiti jos näkisi tämän humun, sanoisi varmaan, että vähempikin riittäisi. Terkkuja vaan sinne jonnekin.

Karjala ja karjalaisuus, kun tuntee juurensa ja historiansa voi rakentaa tulevaisuutta. Isä on aina ollut ylpeä karjalaisista sukujuuristaan. Jos jokainen meistä tekisi kotiseututyötä yhtä suurella sydämellä kuin isä tekee, kulttuurit eivät kuolisi ja perinteet säilyisivät ja historia olisi läsnä. Vaikka isä toivoi ettei pitkiä puheita, no ei tämä nyt niin mahdollottoman pitkä ole, ei kukkia, eikä esinelahjoja, sen verran olen jo aikuinen, että uskallan hie-man uhmata annettuja ohjeita. Olemme hankkineet, so-tahistoriallisten matkojen varalle, uusinta, ennen julkai-sematonta tietoa Päämajan johtamasta agentti- ja partio-tiedustelusta Neuvosto-Karjalassa viime sotiemme aika-na. Oppaalla pitää olla viimeisin tieto käytettävissä.

Isä on elämänsä varrella tehnyt historiaa. Täällä tänäänkin juhlissa mukana on YK SK 1 miehiä. Ensimmäiset suomalaiset rauhanturvaajat maailmalla! Ja vaikka allekirjoittaneesta ei vielä tuolloin ollut kuulema edes ajatusta, olemme niin monta nojatuolimatkaa ja mentaa-liharjoitusta Suezille tehneet, että melkein kuin olisi itse ollut mukana. Voin melkein maistaa sen erämaan hiekas-sa paistetun kananmunan.

Lääkäri, pappi ja poliisi, siinä ne olivat pienen maa-laiskylän tärkeimmät virkamiehet. Isän muistan aina sa-noneen, että pieninkin ihminen on ihmisyyden arvoinen. Varmaan virkavallan kanssa tekemisiin joutuneet isän ihmisyyttä kunnioittavana tunsivat. Tuskin pahimmat spurkut olisivat joulun sorpusrahat suklaaseen tai joulu-kukkiiin muuten käyttäneet. Pienen tytön silmissä juopu-

nut joulusuklaan tuoja herätti lähinnä kummas-tusta. Poliisin tyt-tönä oleminen oli muutenkin aika jännää joskus pe-lottavaakin. Ny-kyisen kriteeris-tön mukaan meitä varmaan olisi pi-detty koulukiu-sattuina, meille

kun harvemmin kerrottiin mitään "salaista". Mutta annas kun konvaan, nykykielellä diskoon, piti saada järjestys-mies, oli kavereita sanomassa: kysy isästä! Ja isä lähti. Pelottavaa, kun ei ollut nykyisiä viestimiä, eikä koskaan voinut mitä tapahtuu. Käsivälitteisen puhelinkeskuksen hoitaja soitti kotiin ja kertoi, että nyt männöö polliisilla vähän pitempään, Vehmersalmella tapellaan. Isä aina sa-noi, että niin kauan kun ei mistään soittoa tule, kaikki on hyvin! Siihenhän sitä luotettiin ja sitä soittoa pelättiin.

Kun virkaveli Bonze, saksanpaimenkoirauros, tuli töi-hin, jotenkin luotettiin sen pitävän isästä huolta. Ja piti-hän se, ensi hetkestä lähtien. Koira odotettiin tulevaksi kuin uutta perheenjäsentä. Jännitys oli käsin kosketelta-vaa kun se päivä koitti, että isä ja koira kotiutuvat koulu-tuksesta. Auto ajoi pihan puolelle ja me tietysti hyökkättiin ovelle tapaamaan uutta kaveria, mutta niin hyökkäsi ka-verikin. Perhe pinkoi rannan puolen ovesta ulkoilmaan ja sisääntulo piti ottaa uusiksi. Mutta perhekoiran, ja hy-vän sellaisen, isä siitä teki. Oli se hyvä poliisikoirakin, pyssykin mahan alla.

Kun isän virkaura tuli täyteen, oltiin kansanjuhlassa silloinkin. Enkä ole koskaan nähnyt ja tuskin enää näen, niin paljon juopuneita poliiseja yhtä aikaa.

Mutta eipä tekevä ihminen osaa jouten olla, alkoi rep-puri vaihe. Ei tullut koskaan äidiltä kysyttyä, miltä se tuntuu kun isä on niin monelle naiselle rukkaset järjes-tänyt. Nyt kun hän siitä on eläkkeelle jäänyt, hetkittäin käy mielessä, mikähän on seuraava projekti?

Lapsuuteen ja nuoruuteen kuuluvat monet Lapin mat-kat, laatuaikaa perheen kanssa. Muistan sen punaisen Toyota Crow'n, jossa piti istua selkä menosuuntaan päin ja aina oksennutti. Auton tarkoituksenmukaisuus selvisi vasta kun ensimmäistä Lapin matkaa sillä tehtiin. Taka-osaan petattiin yksiö, kakarat kyytiin, yötä vasten nuk-kumaan, Heinäveden risteuksen kohdilla kyseltiin eväitä ensimmäisen kerran. Kun aamulla herättiin, ympärillä oli tuo karu kaunis maa, ruskan loistossa, itikoiden mie-hittämänä tai puhtaan valkoisen lumen neitseellisyydes-sä.

jatkuu seuraavalle sivulle

Luonto, metsästys, kalastus ovat aina olleet lähellä isän sydäntä. Nyt mekin osaamme jo suhtautua niihin leppoisasti, mutta hitto, että otti päähän aikoinaan ne aamuiset muikkuverkkojen laskemiset ja nostamiset, souda, huopaa, eikö se vene nyt pysy siinä. Tiinalla taisi olla rautaisimmat hermot, meni mukaan vapaaehtoisesti. Ja armoton miten jäässä sormet joskus oli syksyisessä aamussa kun niitä hiivatin muikkuja nylplättiin irti verkoista. En ikinä syö muikkuja, muistan ajatuksen, vaan hyvinpä nuo maisuvat.

Harrastuksiinkin päästiin, kyyti kulki Kuopioon. Menomatalla äänenavaus ja tulomatalla seuraavan konsertin ohjelmistoa. Kuoromiehiä kun hän oli. Lapset mentiin partioon, sitä kun täällä silloin ollut tarjolla. Isä, toiminnan mies kun on, järjesti partioharrastuksen Tuusniemelle. Liekö väsynyt Kuopiossa rahtautumiseen.

Siitä kun sitten alettiin aikuistua, ajokorttiahhan sitä haikailtiin. En ole päivääkään autokoulua käynyt mutta kortti on. Ja varmasti tarkemman seulan läpi kun monella autokoulun käyneellä, isä opetti ajamaan. Edelleenkin muistan ne Mikonniemen koivut, joiden väliin peruutettiin kerta jos toinen. Liikennemerkkejä taisi silloin olla oppikirjassa jotain 120 ja kun en kuulustelussa yhtä, sa-

natarkasti tiennyt, tuli ohje luehan vielä! Silloin kävi mielessä; pidä korttis, mutta ei sitä ääneen voinut sanoa, olis jäänyt kortti saamatta.

Ja kun se ajokortti tuli, kotiinhan sitä aina palattiin. Koti on aina ollut tärkeä ja arvokas. Koti on paikka, johon voi aina palata. Yksi parhaista elämänohjeista, joita olen saanut ja toivottavasti onnistunut siirtämään viestin myös omille lapsilleni, on ettei niin hyvää päivää tai pahaa asiaa, ettei sen kanssa voisi kotiin tulla.

Nämä juhlat on juhlistettu ja siirretty muistojen joukkoon. Kotia kohti meistä itse kukin tästä pikkuhiljaa lähtee. Voi vain arvailla kenessä meistä on puhtia järjestää omat 80-vuotisjuhlansa näin näyttävästi.

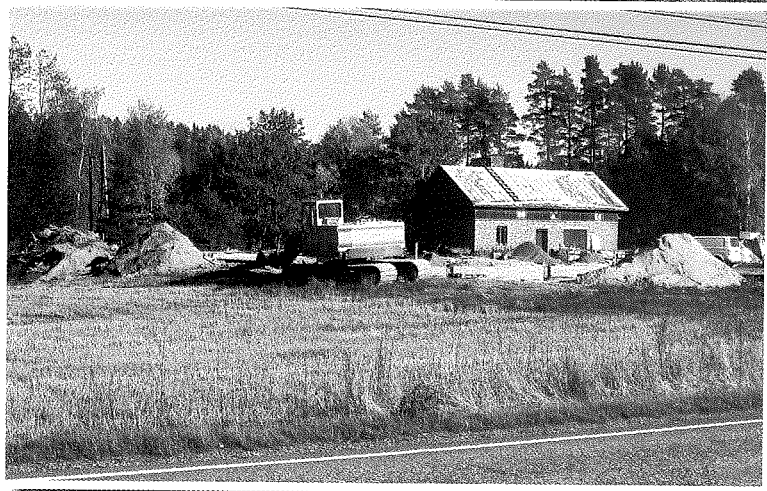
Sinulle isä parhaimmat onnittelut koko pesueen puolesta. Ja kiitokset: rakkaus on ollut läsnä, kuria on ollut, apua on saanut ja ihmisiksi on kasvettu. Kuten kirkko-veisussa todetaan: "Monia armorikkaita vuosia".

Teille muille kiitokset mukana olost, Taikapiiri on sulkeutunut, sukulaisten, ystävien ja tuttavien kesken on vietetty ikimuistoinen juhla. Ja niin kuin äiti aina matkaa lähtiessä totesi: "Älkää riidelkö matkalla".

Ulla-Riitta Moilanen

Mihin Laatanahon talo hävisi?

Vanha perinteellinen Laatanahon maa-laistalo on ollut monien sukupolvien nähtävänä valtatie 17 ja nyt 9 tien varressa Riistavedellä, alueella, joka oli ennen Tuusniemen kuntaa. Kuluvan vuoden aikana talo purettiin ja paikalle rakennettiin teollisuutta. Kun taiteilija Miina Äkijyrkkä vieraili Tuusniemellä noin 10 vuotta sitten, hän vannotti: "Säilyttäkää tuo talo. Se on harvinaisen kaunis".

Kaappikellon tekijät

Kunta 140 vuotta

Pekka Mustonen, Toivo Puurunen, Teemu Räsänen ja Aatto Miettinen tekivät salaisesti kaappikellon talvella 2010.

Kello lahjoitettiin Tuusniemen kunnalle ja on nähtävänä kunnanvaltuuston kokoussalissa.

Kaappikello valmiina kunnan 140-vuotisjuhlassa 11.7. Kuvassa vasemmalta Teemu Räsänen, Aatto Miettinen, Reino Kurki, Pekka Mustonen, Toivo Puurunen ja Mikko Venäläinen.

Onneni omistan sinulle

*On täytynyt onnea olla,
ja myös siunausta tulla.
Kun vuosia kahdeksan
kymmentä täyttyy.
Anna-Liisasta helppo on tekstaila,
Paljon on elämää mitä muistella
siksi onneni omistan hänelle.*

*Onni ei ole tietenkään,
keskiavartalon pyylevyys.
Ei kauniit merkkivaatteet,
eikä pöyhkeät aatteet.
Ei onnea tuo huumeryypyt,
ei kasvojen kurtut
eikä tölkkien uurteet.
Onnea ärsyttää rikkaus,
raha ja onni useasti
kulkevat eri polkuja.
Onni ei tule asfaltti tieltä.
loisto autolla.
Eikä kiskoja pitkin junalla vielä.*

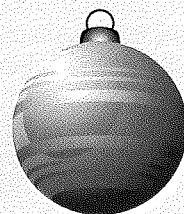
*Onnelle on olinpaikka,
Viisasten kiven takana.
Siis olemme onnemme taikureita,
ei silti onnea hatusta nosteta,
niin kuin taikuri,
kaniinin korvista kohottaa.
Ei lotto voiton myötä,
onni saavu luoksemme.*

*Onni muuten viihtyy siellä,
kenellä iloinen auttava mieli,
hillitty naurava kieli.
Hän ei kulje ystävän edellä,
ei kulje kaukana takana,
käy aina ystävän rinnalla.
Ojentaa auttavan apunsa,
elää yhdessä ystävänsä
kanssa ilot ja murheet.*

*Onni on veitikka sellainen,
Luojamme luoma elämä,
Nyt menen ja etsin
onneni sisimmästäni
ja jaan onneni Sinun Kanssasi.*

*Pentti Leppäsen kirjoittama
ja esittämä onnitteluruno
Anna-Liisa Haposen
syntymäpäivillä 11.9.2010.*

Tuusjärven koulun oppilaiden kertomuksia kotikylästään ja kodistaan syksyllä 2010

Tuusjärvi on ihana paikka. En kylläkään asu siellä, mutta käyn siellä koulua, koska Kohmalla semmoista ei enää ole. Tuusjärven luontopoluilla on kiva käydä aina silloin, kun on vähän stressaantunut olo, tai vaikka ihan muuten vaan. Tuusjärvellä oli viime kesänä traktorinvetokisa, jossa nauru kaikui varmaan monen kilometrin päähän. Talvellakin täällä on toimintaa, esim. pilkkikisat, joissa on yleensä mukana myös makkaranpaistajat, jotta nälkä ei pääse yllättämään. On kiva, että Tuusjärven kaltaisia paikkoja on vielä olemassa.

Tiia Miettinen

Rakas kotikyläni Viitamäki

Asun kylässä nimeltä Viitamäki. Se sijaitsee aivan Tuusjärven kylän tuntumassa. Kylä on suurimmalta osalta metsää ja peltoa. Se johtuu varmaan siitä, että tässä kylässä asuu paljon maanviljelijöitä. Metsät ovat hyvin puhdaita, sillä olen löytänyt niistä paljon naavaa. Pellot ovat suurimmalta osalta heinä- tai viljapeltoja.

Naapurissa asuu mukavia ihmisiä nuoremmista aikuisista iäkkäämpiin ihmisiin. Minulle kerrottiin, että ennen asutus on ollut täällä tiuhempaa. Vuosien kuluessa autioiksi jääneet naapuritalot on purettu pois.

Tämän kylän historiasta en saanut paljoa tietoa, mutta omaa postia tai kauppaa täällä ei ole ollut. Sen sijaan täällä on toiminut oma pyhäkoulu. Epäilen, että Viitamäen kylään liittyy vielä jokin jännittävä tarina, koska täältä on löydetty kuppausvälineitä kokonainen puuarkullinen. On vain niin harmillista, että löytö tapahtui isäni lapsuuden aikaan. Nyt arkku on lahonnut metsään ja kuppausvälineet hävinneet sen ajan lasten leikeissä. Olivatko välineet kuuluneet jollekin noitatohtorille vai olivatko ne kenties jääneet joltain matkalaiselta? Sitä emme saa koskaan tietää.

Joka tapauksessa, Viitamäen kylä on yksi Tuusniemen parhaista kylistä. Ainakin minun mielestäni.

Tytti Lyytinen

Kylässä on paljon lapsia, jotka oppivat lukemaan. Kylä on kiinnostava ja avara. Siellä koulu on pieni.

On kauniita maisemia on kesällä mukavaa. Kun linnut livertää kauniisti on metsässä tuoksun taikaa. Tuuli hiljaa laulaa ja aurinko lämmittää kirkkaasti.

Talvi peittää maan ja koko kylä on lumenpeitossa. Lumiukot tanssivat riemuissaan koko kylä laulua raikaa.

Minä asun kauniilla Tuusjärven maatilalla. Siellä peltoja, metsiä ja lampia ihania. Menninkäisten, Männiäisten ja Kakkiaisten taikaa. Taimitarhalta voi hakea kuusentaimia pelloille ja metsiin.

Tämä ihana kylä on Tuusjärven kylä.

Roosa Räsänen

Kotikyläni on kiva kotona on kivaa ajaa krosilla ja pyöräillä tiellä meillä on kiva koira, minä käyn sen kanssa lenkillä tykkään pelata xboxilla koulu on aika kivaa meidän koiran nimi on uksi se jahtaa meidän kissan puuhun. kissa ja uksi eivät tulleet toimeen keskenään.

Jesse Ristola

Kotikyläni

Tuusjärven kylä on hauska paikka. Kylällä toimii urheiluseura Tuusjärven Tuiske. Tuiske on aktiivinen seura, jossa on kiva pelata erilaisia pelejä. Tuiske järjestää mahdollisia tapahtumia: esimerkiksi kesätapahtumia, uintiretkiä ja pilkkikisoja.

Kylällä on kyläkoulu, jossa opiskelee yli 40 oppilasta. Koulussa on 4 opettajaa ja 2 avustajaa. Kylällä toimii myös Tuusjärvi - Hiidenlahti -kyläyhdistys. Se järjestää luontoretkeä, laulutapahtumia ja erilaisia talkoita. Yhdistys täytti tänä vuonna 25 vuotta.

Kylällä on paljon kavereita, jotka ovat mukavia. Kavereiden kanssa on kiva pelata kaikenlaisia pelejä. Pelaamme jalkapalloa, jääkiekkoa, pesäpalloa ja sählyä. Kun olemme kavereiden luona kylässä, pelaamme Playstationilla, tietokoneella ja Wii Fitillä.

Kylä sijaitsee Tuusjärven rannalla. Tuusjärvessä on hauska ja hyvä uida. Järvestä saa paljon isoja kaloja. Kalastaa voi verkoilla, katiskoilla ja iskukoukuilla. Muillakin välineillä saa kaloja.

Tuusjärvellä sijaitsee taimitarha. Siellä kasvatetaan puuntaimia. Taimitarhalla on isoja kasvihuoneita, joissa kasvatetaan kuusen, männyn ja koivun taimia. Siellä työskentelee paljon ihmisiä.

Jaakko Hätinen

Kotikylä

Kylä on hauska paikka. Siellä on hauska olla. Siellä voi leikkiä kavereiden kanssa ja pelata jalkapalloa. Täällä saa paljon kavereita ja saa käydä koulua. Täällä on paljon järviä esim. Tuusjärvi. Meidän rannasta on hyvä katsoa auringonlaskua. Täällä on hyvä olla, täällä on kaikki reiluja. Minä harrastan jalkapalloa, jääkiekkoa ja kalastusta. Meidän kodin lähellä on tosi kalaisa järvi, mistä saa melkein aina hauen, joten toivon ettei tämä kylä muutu ollenkaan.

Atte Räsänen

Hei! Asun pienessä kylässä, Tuusjärvellä. Tässä kylässä on mukava, pieni kyläkoulu. Minulla on paljon ystäviä koulussa. Asun pienessä saarella, jonne on maasilta. Meidän vieressämme on vain yksi talo. Minulla on neljä sisarusta. Meidän kylässämme on hauskaa, ja olen onnellinen tässä hienossa kylässä. Käymme paljon Tuusniemellä, sielläkin on hauskaa. Mutta, käymme yleensä siellä kaupassa, koska Tuusjärvellä ei ole kauppa. Hei, hei!

Lotta Räsänen

Minun kotikyläni on kiva paikka. Siellä on hyvä asua ja siellä on mukavat naapurit. Siellä on tosi mukava koulu ja todella kivoja kavereita. Myös opettajat, apuopettajat, talonmies, keittäjä ja erityisopettaja ovat mukavia. Opettajien, apuopettajien, erikoisopettajan, talonmiehen ja keittäjän nimet ovat Marja, Sari, Kirsi, Margit, Eve, Raija, Aino, Heikki ja Raija. Koulussa on myös karuselli, kiipeilyteline, kiikut, rekkitanko ja pomppulauta joita voi käyttää välitunnilla. Kesällä käymme joskus uimassa koulun kanssa koulun viereisellä uimarannalla. Talvella taas käymme hiihtämässä ja luistelemassa.

Maria Tengvall

Tuusjärvi on pieni kylä, mutta hyvä paikka asua. Täällä oli ennen kyläkauppa. Kesällä täällä voi käydä pelaamassa jalkapalloa, lentopalloa ja pesäpalloa ja talvella voi pelata jääkiekkoa. Tuusjärvellä on myös ala-aste, sekään ei ole kovin iso mutta tosi hyvä. Täällä on paljon metsiä ja monta lampea. yhden lammen nimi Orinlampi ja yksi lampi on meidän koulun vieressä ja sen nimi on Hoikanlampi. Täällä on myös vaaru joka menee Riistavedelle asti. pohjavesi aluettakin löytyy.

Terveisin Kärpän Santeri

Koti on todella hyvällä paikalla. Ja kaverit lähellä. On mukavaa asua lähellä kavereita. Asun Tuusjärvellä. Pidän kalastamisesta. Pidän myös pelaamisesta ja metsästyksestä. Ja koulukin on lähellä. Sinne ei ole matkaa kuin 600 m. Maasto on metsäistä. Tuusjärvellä on monta järveä. Ja on hyvät pyöräilypaikat.

Elmeri

Tuusjärvi on hauska paikka, kun siellä on hyvä urheiluseura, joka on Tuiske. Tuiske on hyvä, koska siellä pelataan sählyä, jalkapalloa ja muuta. Kyllä se Tuiske järjesti traktorin vetokisat. Traktorin vetokisoissa oli traktori, jota vedettiin. Ja muita arpa- ja veikkauskisoja. Kun koulu on lähellä, kavereita on paljon ja he asuvat lähellä niin elämä on mahtavaa. Eräs kaverini on Elmeri, hän asuu suunnilleen sadan metrin päässä. Tuusjärvellä on kauniit maisemat. Kun aamulla usvat ovat pelloilla niin se on kaunista katseltavaa. Hoikanlammessa uiskentelee uljaita joutsenia ja koivussa istuu keväällä paljon teeriä. Jäniksetkin juoksevat pihalla. Kesällä sorsat taapertavat pihalla ja köllöttävät laiturilla.

Sami Nissinen

"Meidän kylässä on ihan kivaa. Minun koulussa on 4 opea ja yksi apuope ja minulla on kissa ja koira. Kyläni on pieni, mutta vilkas, vaikka se on pieni ja siellä on vähän ihmisiä. Siellä on kyllä mukavaa ja siellä on vilkasta. Loppu."

Pake - Matti Puranen

Tuusjärvi

Kotikylässäni on mukava asua, koska koulu ja kaverit ovat lähellä.

Enkä vaihtaisi kyläämme mistään hinnasta, sillä vaikka kylämme on pieni, se on ihana paikka asua. Täällä on niin rauhallista.

Tuusjärven Tuiske järjestää hienoja tapahtumia esimerkiksi: traktorin vetokisa. Se oli mahtava tapahtuma.

Olin myöskin Tuiskeen uimaretkellä. Siellä oli kaikkea hauskaa. Koko kylä järjestää hienoja tapahtumia.

Kylässäni asuu myöskin mummoni. Hän asuu naapurissa. Koulussa järjestetään monia hauskoja kerhoja esimerkiksi: 4-h, -bändikerho ja 4-h kädentaidot -kerho. Kylässämme on paljon puita ja peltöjä.

Tuusjärvellä on taimitarha, jonne on aika vähän matkaa meidän kodista. Minä ja veljeni kävelemme kouluun tai pyöräilemme. Koululla on jalkapallokenttä. Mutta talvella se on jääkiekkokenttä. Vaikka et olisikaan tullut pelaamaan, voit silti olla ystäväsi kanssa.

Luokkamme lauloi kyläyhdistyksen juhlassa ja se oli hauskaa.

Annika Kärppä

Viitamäki

Asun pienessä Viitamäen kylässä. Kylässäni on paljon peltöjä, koska täällä on maanviljelystä. Kylässäni on myös kirkasvetisiä järviä ja puhdas luonto. Niinpä lempipuuhiini kuuluukin havu- ja lehtimajojen rakentaminen metsäämme. Viitamäen kylän asukkaat ovat vähentyneet entisajoista, mutta ihmiset ovat aina olleet mukavia. Täällä olen onnellinen.

Tea Lyytinen

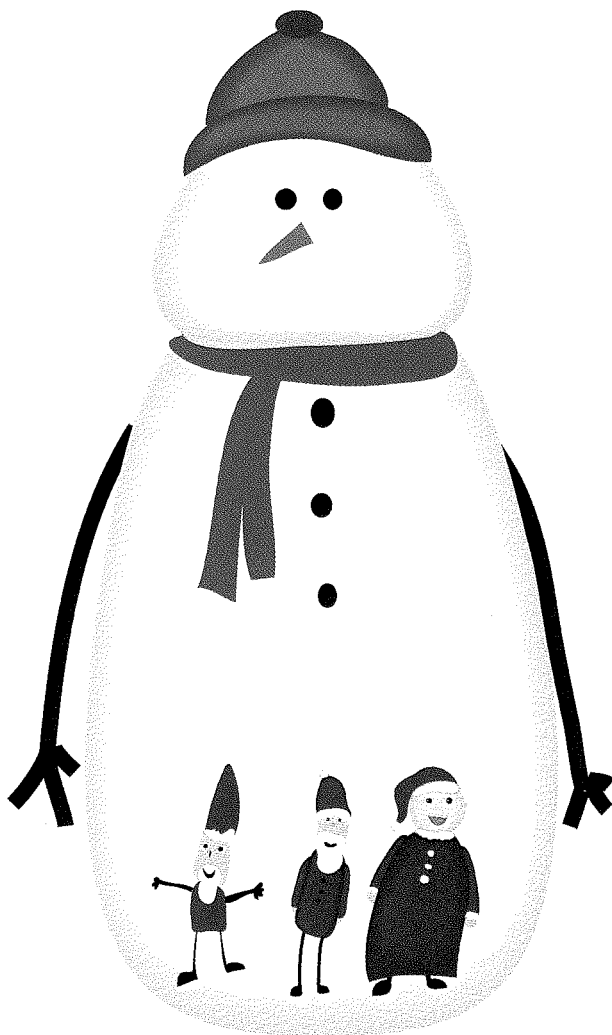
Kotikyläni

Kotikylällämme on oma joukkue Tuusjärven Tuiske. Se palaa jalkapalloa, sählyä, pesäpalloa ja jääkiekkoa.

Tuiske järjestää tapahtumia esim. traktorinvetokisa ja muuta hauskaa. Kotikylässämme on mukavat maisemat, vuoria, metsiä, järviä ja lampia.

Minusta on mukava asua Tuusjärvellä, käydä koulua ja harrastaa. Asun tosin Koivulahdessa, se on saanut nimensä koivuista.

Matti Happonen

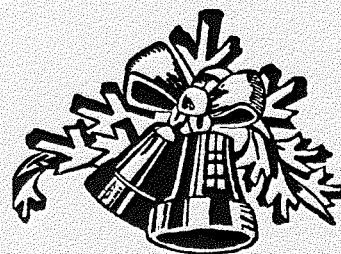
Pitkään odotetut tervetuliaistaulut saatiin viimeinkin kirkonkylän kahtapuolen.

Keskitie oli koko syksyn remontissa ja avattiin liikenteelle uusittuna lokakuun lopulla 2010.

*Toivotamme ystävillemme
ja tuttavillemme
Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

*Juhani ja Paula Airaksinen
Pentti Auvinen ja Helena Taattola
Tuomas Flander
Seppo ja Sirkka Heiskanen
Olli-Pekka Hersio ja Asta Tirkkonen-Hersio
Valto ja Tuula Holopainen
Kalervo ja Taija Huhtinen
Arvo ja Ulla Härkönen
Raimo Hätinen
Vesa ja Ulla Immonen
Lasse ja Marja Koistinen
Matti Kolari ja Anja Mustonen
Olli ja Irene Lehto
Seppo ja Seija Miettinen
Reino ja Maija Miskala
Arto Mustonen ja Tiina Tiusa
Antti ja Jaana Nissinen
Eerik ja Anni Nissinen
Rauno ja Tarja Nykänen
Jouni Perälä ja Helena Piispa
Kari ja Tuula Puustinen
Raimo ja Pirkko Pääkkönen
Onni, Vieno ja Tiina Ryynänen
Matti ja Tiina Räsänen
Esa Simanainen ja Kaija Laitinen
Timo ja Lea Säisä
Jarkko ja Arja Toivanen
Mikko ja Anne Veijalainen
Jorma ja Sirpa Voutilainen
Teuvo ja Reetta Voutilainen*

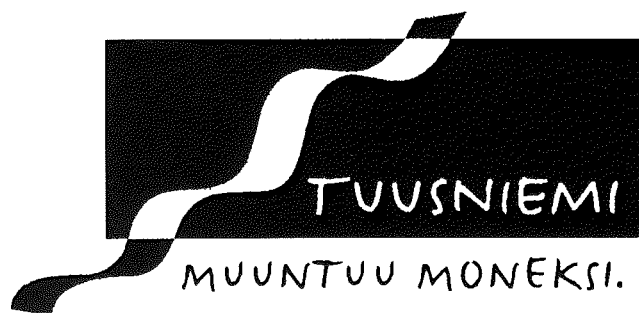
Tuemme tällä yhteisellä ilmoituksella Tuusniemen Joulun julkaisemista.

Joulutervehdys

*Kaija ja Jouko Korhonen
Maire ja Pekka Antikainen
Tuula ja Aimo Forsman
Irma ja Seppo Hallman
Hilkka ja Lauri Happonen
Aili ja Unto Hirvonen
Aino-Marjatta ja Timo Holopainen
Riitta ja Eero Hämeen-Anttila
Saara ja Tahvo Hämäläinen
Kaisa Hyvärinen
Elina ja Heikki Jahkonen
Irma ja Kaarlo Kekäläinen
Tuulikki Keränen
Anja ja Martti Kähkönen
Kirsi ja Antti Miettinen
Marjatta Pekkonen
Kaija ja Tauno Räsänen
Anja ja Alpo Marku
Liisa ja Erkki Mustonen
Marja-Leena Mäkelä
Tuula ja Teuvo Nissinen
Pirjo ja Jarmo Nuorento
Tuula Patrikka ja Simo Korhonen
Antti Pitkänen
Hilkka Rissanen
Unto Siili
Tuula ja Kalervo Vartiainen
Anna-Liisa Happonen
Soili ja Eero Toikkanen*

*Liisa ja Martti Rissanen
Pirkko ja Markku Airaksinen
Sinikka ja Taisto Kröger
Sisko Räsänen
Helvi ja Reino Hiltunen
Kaarina ja Olavi Hakkarainen
Anne ja Teuvo Keinänen
Eeva Lempinen
Mia ja Timo Rätty
Eira ja Erkki Nupponen
Otto Juutilainen
Vilma ja Marko Kröger
Aira ja Heimo Parviainen
Terttu Kolari ja Martti Tirkkonen
Anja ja Viljo Tikkanen
Pekka Mustonen
Hilkka ja Erkki Kettunen
Marja-Leena ja Arvo Lempinen
Erja ja Pekka Martikainen
Eeva ja Raimo Savolainen
Eeva ja Erkki Tuunainen
Esko Viljami Miettinen
Pirjo Holopainen
Hilkka ja Teuvo Ronkainen
Ritva ja Esko Taskinen
Riitta Hätinen ja Heikki Korhonen
Helmi ja Reino Kurki
Hannu Smolander
Jaana ja Janne Paananen*

HYVÄÄ JOULUA JA ONNELLISTA UUTTA VUOTTA

Tuusniemen kunta

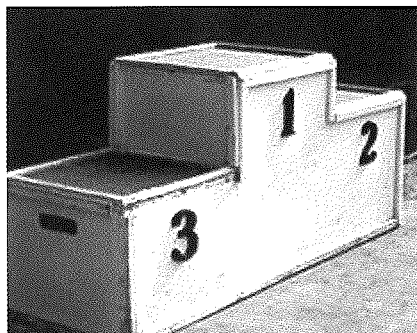
Puh. (017) 689 041

www.tuusniemi.fi

PARHAAT OSUUSPANKIT LÖYTYVÄT SAVOSTA

Osuustoiminta-lehden vertailussa Tuusniemen
Osuuspankki on Suomen kolmanneksi paras
osuuspankki (OT-lehti 4/2010)

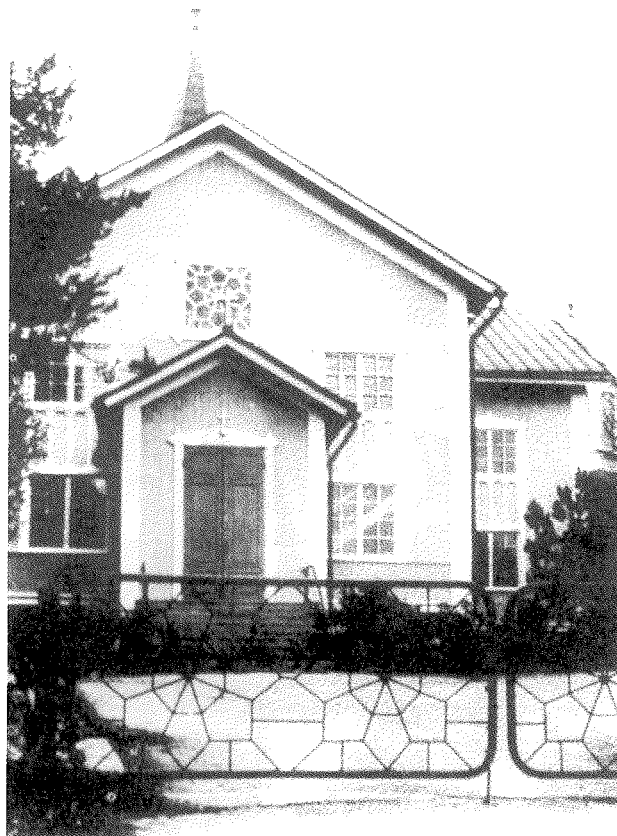
Tutkimuksessa ja vertailussa olivat mukana kaikki OP-ryhmän ja kaikki
POP-ryhmän osuuspankit eli yhteensä 262 osuuspankkia Suomesta.

Kiitos tästä menestyksestä kuuluu
yhdessä meille kaikille; pankin
asiakkaille, henkilökunnalle ja
hallinnolle.

TUUSNIEMEN OSUUSPANKKI

**TUUSNIEMEN SEURAKUNTA
TOIVOTTA**

Joulun iloa

**TERVETULOA TAA
JOULUKIRKKOON**

osallistumaan yhteiseen
iloomme!

"MEILLE ON SYNTYNYT
VAPAHTAJA"

TEBOIL
TUUSNIEMI

*Kiitämme kuluneesta vuodesta
ja toivotamme
Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

Nykyaikaista huoltamopalvelua.
Tervetuloa

Puh. (017) 661 005

Puutavarakuljetuksia

**Kuljetusliike
T. Laitinen Ky**

Puh. 040 569 2616, (017) 721 731

*Hyvää ja Rauhallista Joulua
sekä Onnellista Uutta Vuotta 2011*

LEKASTEEL OY

Salmenkyläntie 45, 71200 Tuusniemi
Puh. 044 556 6096

**HYVÄÄ JOULUA JA
RAUHALLISTA UUTTA VUOTTA**

TUUSNIEMEN APTEEKKI

PUHELIN (017) 661228

**PERINTEINEN HIERONTA, VOICE MASSAGE JA
INTIALAINEN PÄÄHIERONTA**

Mirja Poutiainen

• koulutettu hieroja • Voice Massage -terapeutti
Lahjakortteja pukinkonttiin!

Kenttätie 6, 71200 TUUSNIEMI Puh. 040 502 8091

JALKOJENHOITO- RENTOUTUMISPALVELU

Koralli

Ajanvaraus arkisin 9-17

Tarja Soininen

Puh. 050 547 5490,

www.jalkahoitolakoralli.net

- jalkojen iho- ja
kynsimuutosten hoidot
- vyöhyketerapeuttinen
jalkahieronta
- parafiinihoidot
- intialainen päähieronta

Elämän eri tilanteissa Teitä palvelee

Kukka-, hautaus- ja pitopalvelu

KUKKATUPA MARJAN KY

Huoltotie 5, 71200 Tuusniemi. Puh. (017) 661 610.
E-mail: marjan@kukkatupa.fi

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

TUUSNIEMEN SAIRAANKULJETUS OY

Hätäkeskus 112
Autoon 0400 277 300

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

**Karvosen puutarha
Levälahti**

Hyvää Joulua ja Riemullista Uutta Vuotta

Koillis-Savon Hammaspalvelu Oy

Tauno Miettinen, puh. 040 3118

Tuusniemen parturi- ja kampaamopalvelut

Parturi-Kampaamo Eeva
Keskitie 25, puh. 044 563 0347

Parturi-Kampaamo Pirjo Miettinen
Keskitie 3, puh. (017) 661 790

Parturi-Kampaamo Pirkko Pääkkönen
Poikkitie 2, puh. (017) 661 051

*Toivotamme asiakkaillemme
Hyvää Joulua ja Onnea vuodelle 2011*

KUNTOPUOTI

Koulutettu hieroja
Susanna Miettinen
Puh. 040 755 0941
Keskitie 26, Tuusniemi

*Tuusniemen
Kuntoutus Ky*

- FYSIOTERAPIA-
PALVELUT
- HIERONNAT
- LYMFATERAPIA
- KUPPAUS
- SOLARIUM

TIEDUSTELUT JA AJANVARAUKSET
TUUSNIEMEN KUNTOUTUS: P. 040 545 5788
ASTA TIRKKONEN-HERSIO: P. 040 535 7544

SHELL-HUOLTO-KAHVIO

Aukioloajat: Ma–Pe klo 6.30–20.00

La klo 7.00–20.00

Su klo 9.00–20.00

AUTOTARVIKKEET • HUOLLOT
• KAHVIO • MATKAHUOLTO • ON LINE

TUUSNIEMEN ASEMAHUOLTO OY

Puh. (017) 661 154

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

Kuljetusliike Hannu Tervo Ky

**Matinpellontie 64
71200 TUUSNIEMI**

**Puh. 0400 651 240
0400 273 204**

hannu.tervo@kuljetus.inet.fi

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta!*

Puutavaraliike Tauno Räsänen Oy
Sepäntie, Tuusniemi

*Rauhallista Joulua ja
Hyvää Uutta Vuotta*

Eikala Oy/ Tuusniemen Kyläkauppa
Keskitie 12, 71200 Tuusniemi
TP-Funaria Oy
Sepäntie 9, 71200 Tuusniemi
Tuusvesi Oy
Keskitie 12, 71200 Tuusniemi
Puh. 0400 671 898, e-mail eirasanen@gmail.com

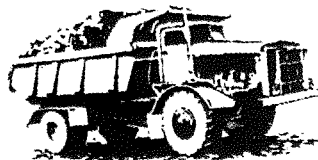
*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

ELCOSTPLANO ky
Rinnetie 3, 71200 Tuusniemi
Puh. 0400 671 020
elcostplano@gmail.com

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

Siivous Tuula Pelkonen
- viikko- ja suursiivoukset
Puh. 044 335 6214

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta!*

Tuusniemen Sora Oy
Keskitie 30, 71200 Tuusniemi
puh. 0400 374 616

*Tuikkikaa oi Joulun kellot
Hyvää Uutta Vuotta Iines Tuvalta*

Ritva Puurunen
Puh. 040 764 6849
iines.tuvat@pp.inet.fi

Kiitämme risteilyvieraitamme ja
yhteistyökumppaneitamme ihanasta
risteilykesästä. Otamme vastaan
varauksia kesälle 2011.

Valto ja Tuula Holopainen
Puh. 0400 679 999, www.valtoholopainen.fi

Seikkailu Savossa • Professional Adventure

Savon parhaat retkikohteet.
Lomakodintie 51, 71210 Tuusjärvi
Puh. (017) 724 503, fax (017) 724 550
info@viitakko.fi, www.viitakko.fi

RAUHALLISTA JOULUA

KAN ry Tuusniemi

Vanereita ja vanerituotteita
Kaasilansalmentie 299, Pakkasalo, Tuusniemi
Puh. 050 363 4636

*Hyvää Joulua ja
Rauhallista Uutta Vuotta!*

MINVERA OY

Erolanniementie 66, 71260 Juurikkamäki
Puh. 044 785 6392

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta

Korpelan Himmeli

- Olkituottet
- Leivonnaiset

Aino Pelkonen, Saunaniementie 283
71260 Juurikkamäki, Puh. 040 571 2003

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta

TUUS-SÄHKÖ

Puh. 040 537 0015 Jarno
040 528 0207 Erkki

*Hyvää Joulua ja
Parempaa Uutta Vuotta!*

SAHAUSPALVELU Timo Järvinen

Luostaritie 663, 71200 TUUSNIEMI
timo.jarvinen@pp.inet.fi
P. 0400 498 887

*Hyvää Joulua ja
Onnea Vuodelle 2011*

Traktoriurakointi Eero Smolander Jarkko Toivanen

Susijärvi, 71240 Paakkila
Puh. (017) 637 142,
0400 678 112, 0400 193 564

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta
2011*

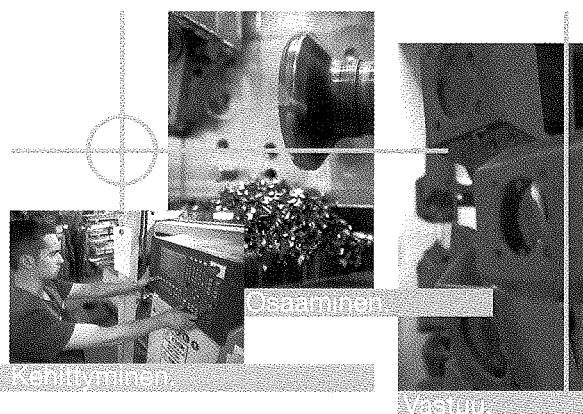
SORATOIMITUKSET

Juha Iivarinen
Pohjalammentie 27, 70940 Jännevirta
Puh. 0400 670 138

**HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA**

KONEURAKOITSIJÄ ESKO HOLOPAINEN

Puh. (017) 721 710 ja 0400 295 883

Ratkaisu vaativiin
kotelorakenteisiin.

**PAKKILAN
KONEPAJA OY**

71240 Paakkila
puhelin (017) 664 5511
faksi (017) 664 5530
www.paakkilankonepaja.fi

*Hyvää
Joulua!*

Loma Jussila

*Onnellista
Uutta
Vuotta!*

Susijärvi, 71200 Tuusniemi, puh. 0400 177 467
Arja ja Pentti Kekäläinen

"YKÄLTÄ"
Puh. 050 567 7045

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta!*

metsänhoitoyhdistys

Kuopio. Maaninka. Siilinjärvi. Tuusniemi
www.mhy.fi

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

Ravintola Torleentupa

Tuusniemi
Puh. 040 158 7059, 040 158 7063

HOIDAN KOTIASI

- ❖ Kodin viikko- ja kertasiivoukset
- ❖ Ikkunoiden pesu
- ❖ Kauppa-asioiden hoito ja muu asiointipalvelu
- ❖ Kesällä tilauksesta ja itsepoimien mansikkaa ja vadelmaa Koivikon tilalta

PÄIVI HÄTINEN

Mustinjärventie 139, 71380 Mustinlahti
p. 050 500 4450

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

RANTA-MYLLY

Tuusniemi
Puh. 040 721 1097

TUUSNIEMEN LÄMPÖ ja VESI Oy
Meijerintie 16 (vanha meijeri) Tuusniemi
Puh. 040 502 3130

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

KONEKORJAAMO A. KARTTUNEN

Luostaritie 2404
0400 421 823

HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA

KULJETUSLIKE PULKKINEN OY

Velhonraitti 9,
71301 Vehmersalmi
Puh. 0500 638 909

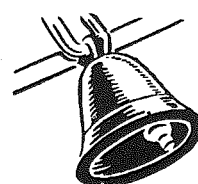
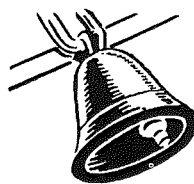
HOTTI
-TUVAT

Marja & Lasse Koistinen
Kojanlahti
71280 KOSULA

0400 825 514

- MÖKKILOMAT
- OHJELMAPALVELUT

TILA-TAKSI 1+8 HENK.

PIIA KOPONEN

• INVAVARUSTUS

0440 379 703
TUUSNIEMI

- Kaivutyöt
- Talonpohjien kaivut ja täytöt pitkäpuomi- ja minikoneella
- Imetyskentät
- Vanhojen talojen ja ahtaiden paikkojen salaojitukset lyhytperäisellä koneella
- Maansiirtotyöt
- Rantojen ruoppaukset ja massojen siirrot kuorma-autoilla

Koneyhtymä
Happonen & Holopainen
040 727 4791, 0400 172 884

TANEN TAKSI

Puh. 0440 572 280
Kosula-Palokki
Tilataksi 1+8 henk. tai
h-auto 1+4 henk.

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

KERAMIKKAPAJA

Savetar

Meijerinranta, puh. 040 590 7917

www.savetar.fi

Savon Lähivakuutus

Paikallinen vakuutusyhtiö
p. 020 522 5900

www.lahivakuutus.fi

AGRI MARKET

TUUSNIEMI
puh. 010 768 3831, fax 010 768 3839

Tuoreus. Laatu. Oikea hinta. Ja lisäksi BONUS

S MARKET

TUUSNIEMI Puhelin 197 150, 197 151

Paikkakunnan edullisin ostopaikka.

Avoimna ma-pe 8.00–21.00
la 8.00–18.00
(su 12.00–21.00)

MEILTÄ SAAT BONUSTA

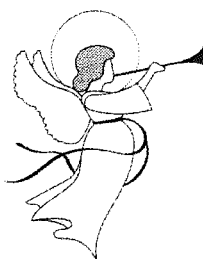

HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA
UUTTA VUOTTA 2011

- ❖ Veneiden, asuntoautojen yms. talvisäilytys
- ❖ Kiinteistöhuoltopalvelut
- ❖ Rakennustarvikemyynti
- ❖ Remonttipalvelut

SAWON NOVAS Oy

Keskitie 12,
71200 Tuusniemi
Puh. 045 261 5100

*Hyvää Joulua
ja Onnellista
Uutta Vuotta!*

MARKET

TUUSNIEMI

Tuusniemi Puh. (017) 661 204
anne.veijalainen@k-market.com

Palvelemme: Ma-Pe 8-21, La 8-18, Su 12-21

**Tilitoimisto
Lokka-Turunen**

Anaskintie 27, Tuusniemi
Puh. 045 265 7360

**Ystävällinen ja
joustava palvelu**
Koulutetut kuljettajat

**Monipuolinen
kuljetuskalusto**

**Paikallinen tilausajon
ammattilainen**

hojo-matkat

www.hojomatkat.fi

email: tilausajot@hojo-matkat.fi

Puh. 050 570 9553, Fax (013) 550 336

*Hyvää Joulua ja
kiitos kuluneesta vuodesta*

Tuusniemen Autohuolto ja Varaosa Oy
Puh. 040 767 3787

Rauhallista Joulua
Louhintaliike Vesa Savolainen Oy

KUKKA- JA HAUTAUSPALVELU

Kukka- ja sidontapalvelu
Hautauspalvelu
Ateria- ja pitopalvelu

Keskitie 17
71200 TUUSNIEMI
Puh. (017) 661 343
www.tuuskukka.com

Rantatie 2
73600 KAAVI
Puh. (017) 662 234
jukka.kantell@hotmail.com

Riitta Närvänen
Diplomikosmetologi

Keskitie 11, 71200 Tuusniemi
Puh. (017) 661 058
Matkapuh. 050 552 7758

Kasvo-, käsi- ja jalkahoidot,
meikkaus, kesto- ja korvienreijitys,
hieronta ja hoitotuotteita.

*Joe Blasco
Helen Pietrulla
Isabelle Lancray
Isadora
Laufwunder
Gehwol*

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta
2011*

Toivottaa
ATV JärviSuomen Safarit Oy

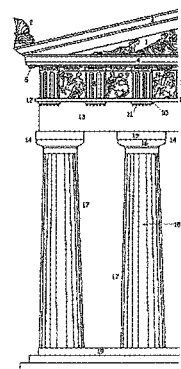
Puh. 045 264 7224

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta*

**METSÄKONEURAKOINTI
VOUTILAINEN OY**

Hyvää Joulua
HIERONTAPALVELU
Heikki Oksman

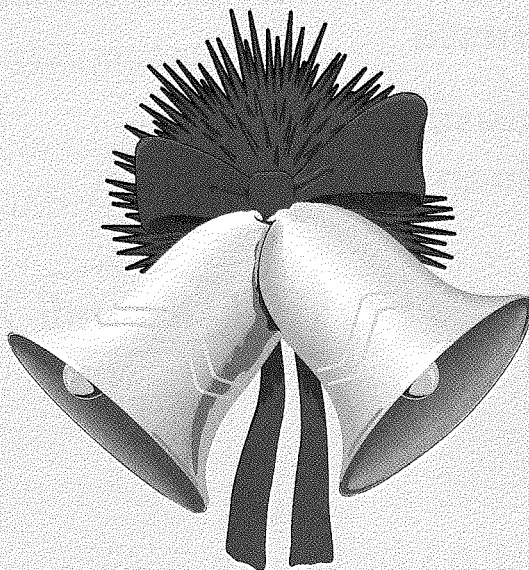
71200 TUUSNIEMI
Puh. (017) 660 007, 050 571 1478

**Suunnittelu- ja
Rakennuspalvelu
Hoke Oy**

Olli Holopainen 0400 130 185
Arvi Kekäläinen 044 561 6285

*Toivotamme
ilmoittajille ja lukijoille
Rauhaa Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta 2011!*

*Tien varsilla,
kaikkialla
huurteiset puut,
kuurainen maa
lumen peittoa odottaa.
Lepoa, joulurauhaa
toiveena ihmisen,
joka kerran vuodessa kohtaa
joulun salaisuuden.*

Raija Pohjolainen